

۱- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم

همه توحید تو گویم که به توحید سزایی

در پی درگاه تو هستم هم‌چنین در پی فضل و بخشش تو؛ توحید تو را می‌گویم زیرا سزاوار توحید هستی.

۲- مفهوم آیه‌ی «تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت آمده است؟

۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی

۲) همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی

همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی

همه نوری و سروری همه جودی و جزایی

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. (۰/۲۵)

۳- با توجه به بیت زیر، چرا سنایی توحید خدا را می‌گوید؟

لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید

مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

به امید رهایی از آتش دوزخ

۴- بیت زیر را به نثر روان برگردانید.

نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی

نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

نمی‌توان تو را وصف کرد زیرا تو در فهم نمی‌گنجی؛ نمی‌توان شبهه تو را گفت زیرا تو در وهم و خیال نمی‌آیی.

۵- در مصراع «تو نماینده‌ی فضلی، تو سزاوار سنایی»، «نماینده‌ی فضل» به چه معناست؟

بخشنده و بنده‌نواز.

۶- نقش ضمیر «م» در دو مصراع بیت زیر به ترتیب چیست؟

حسنّت به ازل نظر چو در کارم کرد

بنمود جمال و عاشق زارم کرد

کارم: مضاف الیه. زارم: م (مرا) : مفعول

۷- آرایه‌ی ادبی را در بیت زیر ذکر کنید:

لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید

مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

لب و دندان: مجاز از وجود یا سخنان / تناسب.

روی: ایهام تناسب: ۱- راه، امید (قابل قبول در بیت) ۲- صورت و چهره (غیرقابل قبول در بیت که با لب و دندان

تناسب دارد).

۸- آرایه‌ی ادبی در بیت زیر را مشخص کنید:

همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی

همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی

۱- جناس ناقص اختلافی (غیب / عیب)

۲- تضاد (بکاهی / فزایی)

۳- تلمیح به آیه‌ی: تَعَزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ.

۹- دو آرایه‌ی ادبی در بیت زیر مشخص کنید:

نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی

نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

۱- موازنه ۲- جناس ناقص اختلافی (فهم / وهم) ۳- تکرار

۱۰- مفهوم کلی مصراع زیر چیست؟

لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید

تمام وجود سنایی توحید و یگانگی تو را اقرار می‌کند.

۱۱- شعر زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.
همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

همه‌ی کم و زیاد شدن‌ها به دست توست. (۰/۵)

۱۲- عبارت زیر را به نثر امروزی بنویسید.

همه درگاه تو جویم، همه از فضل تو پویم

تنها به سوی تو رو می‌کنم (۰/۲۵) و به سبب لطف و کرم تو، در پویه و تلاشم (۰/۲۵)

۱۳- شعر زیر را به نثر روان بنویسید.

همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

همه‌ی کم و زیاد شدن‌ها به دست توست. (۰/۵)

۱۴- مفهوم آیه‌ی «تُعِزُّمَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت آمده است؟

«همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بیوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی»

۱۵- مصرع دوم بیت اول درس را به دو صورت بخوانید و معنی کنید.

مصرع «نروم جز به همان ره که توام راه‌نمایی» را به دو صورت می‌توان خواند: اگر «تکیه، در هجای آخر «راه‌نمایی» بارزتر باشد، معنای مصرع خواهد بود: «من جز به آن راه نمی‌روم چرا که تو راه‌نمای من هستی» اما اگر «تکیه» به هجای «راه» انتقال یابد معنای مصرع خواهد بود: «من به راهی نمی‌روم جز راهی که تو به من می‌نمایی، من جز راهی که تو به من نشان می‌دهی به راه دیگری نخواهم رفت.»

۱۶- مفهوم کلی مصرع دوم بیت زیر با کدام گزینه مناسبت دارد؟

«هیچ نقاشی نمی‌بیند که نقشی برکند / و آن که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای»

الف) ما عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ. ب) ما عَرَفْنَا حَقَّ مَعْرِفَتِكَ.

ب) یا (ما عرفناک حق معرفتک)، ص ۱۳

۱۷- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد.

خداوند آبروی بندگان ۰/۲۵ را به سبب گناه آشکار نمی‌برد. ۰/۲۵، ص ۱۲

۱۸- بیت زیر را از نظر کاربرد جناس تام (همسان) بررسی کنید.

«نی، حریف هر که از یاری بُرید / پرده‌هایش پرده‌های ما درید»

پرده به دو معنی به کار رفته است، اول، نغمه و آواز، ۰/۲۵، دوم، حجاب و پوشش، ۰/۲۵، ص ۴۸

۱۹- نوع حذف را در هریک از موارد زیر تعیین کنید.

الف) بنده همان به که ز تقصیر خویش / عذر به درگاه خدای آورد

ب) در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.

الف) معنوی (حذف فعل است)، ص ۱۶، ۰/۲۵ ب) لفظی (حذف فعل است)، ص ۱۶، ۰/۲۵

۲۰- مصرع «چه غم دیوار اَمّت را که دارد چون تو پشتیبان؟» چه مفهومی دارد؟

اَمّت مسلمان با یاری (شفاعت) پیامبر اکرم (ص) دلگرم (امیدوار) و شکست‌ناپذیر می‌گردند. (۰/۵) (درس ۱ ص

۲۱- در عبارت «عصاره‌ی تاکی به قدرت او شهید فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخلِ باسق گشته.» واژگان «سجع» را بنویسید.

فایق / باسق (شده و گشته هم می‌تواند سجع باشد) (۵/۰) (درس ۱ ص ۱۲)

۲۲- بیت یا عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد.

آبروی بندگان را با وجود گنهکاری آنان نمی‌ریزد و روزی و رزق مقرر آنها را با وجود خطاکار بودنشان قطع نمی‌کند.

۲۳- در بیت زیر مراد از «مرغ سحر» و «پروانه» چیست؟

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

مرغ سحر: کسی که ادعای عشق دارد یا نظایر آن. پروانه: عاشق واقعی و سالک راه معشوق

۲۴- بیت یا عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد.

آبروی بندگان را با وجود گنهکاری آنان نمی‌ریزد و روزی و رزق مقرر آنها را با وجود خطاکار بودنشان قطع نمی‌کند.

۲۵- در بیت زیر، دو آرایه‌ی ادبی مشخص کنید.

چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان
چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان.

تلمیح - جناس - تشبیه - مراعات نظیر

۲۶- معنی و مفهوم بیت یا عبارت زیر را بنویسید.

هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون بر می‌آید مفرح ذات

هنگامی که نفس می‌کشیم آن نفس یاری رساننده‌ی حیات ماست و هنگامی که آن نفس خارج می‌شود موجب آرامش و راحتی جسم و شادی روح ما می‌شود.

۲۷- بیت یا عبارت زیر را به نثر ساده و روان معنی کنید.

ممدت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت

سپاس و احسان مخصوص خداوندی عزیز و بزرگوار است و عبادت و فرمان‌برداری از خداوند مهربان موجب نزدیک‌تر شدن بنده به او خواهد شد و شکرگزاری به خاطر نعمت‌ها موجب افزون‌تر شدن آنها می‌گردد.

۲۸- یک آرایه‌ی سجع در عبارت مقابل بیابید. «هر نفسی که فرو می‌رود، ممد حیات است و چون بر می‌آید، مفرح ذات.»

فرو می‌رود و بر می‌آید یا حیات و ذات

۲۹- معنی جمله‌ی زیر را بنویسید.

واصفان حلیه‌ی جمالش به تحیر منسوب که: ما عرفناک حق معرفتک.

عاشقان و توصیف‌کنندگان او در وصف زیبایی‌های او در مانده‌اند و به سرگشتگی نسبت داده شده‌اند که: آن‌گونه که باید تو را بشناسیم، نتوانسته‌ایم تو را بشناسیم.

۳۰- در عبارت زیر منظور از کلمه‌ی مشخص شده چیست؟

«یکی از دوستان گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

تقرب به حق یا مراقبت و مکاشفت.

۳۱- بیت یا عبارت زیر را به فارسی روان برگردانید.

و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

و با پرورش خداوند، تخم خرما تبدیل به درخت نخل تنومند و بلند می‌گردد.

۳۲- معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید:

.... و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.

درآمدن، رسیدن

۳۳- منظور از «درخت گل» در عبارت زیر چیست؟

گفت: «به خاطر داشتیم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه اصحاب را»

یار، جمال حق

۳۴- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.

تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

بلند

۳۵- عبارت «تمه‌ی دور زمان، محمد مصطفی - صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم -» به کدام ویژگی پیامبر اشاره دارد؟

خاتمیت پیامبری

۳۶- معنی جمله‌ی زیر را بنویسید:

در عبارت «درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در برگرفته ...» منظور از ترکیب مشخص شده چیست؟

برگ درختان

۳۷- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید:

عصاره‌ی تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

آن‌که به قدرت او، آب غوره تبدیل به آب شیرین و گوارای انگور رسیده می‌شود و دانه‌ی کوچک خرما سرانجام نخل

بلند می‌گردد.

۳۸- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق دربرگرفته.

خداوند به مناسبت فرارسیدن عید به درختان، جامه‌های بلند سبز برگ‌ها را به رسم هدیه بخشیده.

۳۹- معنی جمله‌ی زیر را بنویسید:

دعوتش اجابت کردم و امیدش برآوردم.

(توبه‌اش) استغفار او را پذیرفتم و حاجتش را اجابت نمودم.

۴۰- در عبارت زیر، کدام یک از اجزای جمله حذف شده است؟ این جزء به چه قرینه‌ای حذف شده است؟

«من گفتم: چه بهتر که تو هم با ما همراه می‌شوی.»

قرینه‌ی معنوی

فعل اسنادی (شد، است)

۴۱- در جمله‌ی «رفته بودم که او را ببینم اما نتوانستم.» کدام بخش حذف شده است؟ این حذف به چه قرینه‌ای است؟

او را ببینم- حذف به قرینه لفظی و هم‌چنین «من» از جمله‌ی اول حذف شده که به دلیل وجود شناسه‌ی / م / در فعل رفته بودم حذف به قرینه‌ی لفظی است.

۴۲- در عبارت زیر قسمت حذف شده را مشخص کنید. این حذف به چه قرینه‌ای است؟
«چه بهتر که شما این کار مهم را به عهده می‌گیرید.»

چه بهتر (است) که ... حذف به قرینه‌ی معنوی است ← قسمت حذف شده

۴۳- در عبارت زیر، چه بخشی حذف شده است و به چه قرینه‌ای؟
«بعدازظهری بود و هوا آفتابی و بچه‌ها سرشان گرم بود.»

بود در جمله‌ی «هوا آفتابی [بود]» قرینه‌ی لفظی

۴۴- در بیت «سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد دلبر که در کف او موم است سنگ خارا» ضمیر «ت» چه نقشی دارد؟

مفعول

۴۵- در جمله‌ی مرکب «هرچه ارزان‌تر، بهتر» چه بخش‌هایی حذف شده‌اند؟

فعل اسنادی (باشد و است)

۴۶- در عبارت زیر چه نوع حذفی دیده می‌شود؟

مور، چه می‌داند که بر دیواره‌ی اهرم می‌گذرد / یا بر خشتی خام.

حذف به قرینه‌ی لفظی («او» در جمله‌ی دوم یا فعل «می‌گذرد» در پایان عبارت)

۴۷- در جمله‌ی «می‌خواستم مطالب تو را بخوانم، اما نتوانستم»:

الف) کدام قسمت حذف شده است؟

ب) حذف به چه قرینه‌ای صورت گرفته است؟

الف) مطالب تو را بخوانم
ب) لفظی

۴۸- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.

در خیر است از صفوت آدمیان.

برگزیده و خالص از هر چیز (۰/۲۵)

۴۹- در عبارت «پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه‌ی روزی به خطای منکر نبرد» بر کدام صفات خداوند تأکید شده است؟

ستارالعیوب (۰/۲۵)، رزاق (۰/۲۵)

۵۰- در عبارت زیر، سعدی به کدام صفات خداوند اشاره می‌کند؟

خوان نعمت بی‌دریغش همه‌جا کشیده. پرده‌ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد.

رزاق بودن، ستارالعیوب بودن

۵۱- در عبارت «فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد.» مقصود از «فرش زمردین» چیست؟

سبزه

۵۲- با توجه به عبارت «وظیفه‌ی روزی به خطای هنگر نبرد.»

(الف) عبارت به کدام صفت خداوند اشاره دارد؟

(ب) منظور از «وظیفه‌ی روزی» چیست؟

(الف) رازق بودن خدا (ب) رزق مقرر و معین

۵۳- اگر کلمه‌ی داخل کمانک از جمله‌ی زیر حذف شود، چه نوع حذفی صورت گرفته است؟

چه بهتر (شد) که شما را آن‌جا ندیدم.

معنوی

۵۴- در جمله‌ی «در کتابخانه او را دیدم» چه جزئی حذف شده است؟ به چه قرینه‌ای؟

در عبارت، «من» که نهاد باشد حذف شده است. (۰/۲۵) - به قرینه‌ی لفظی (۰/۲۵)

۵۵- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده است.

به مناسبت آمدن (قدم نهادن) فصل بهار، کلاهی از شکوفه بر سر شاخه‌های کوچک قرار داده است.

۵۶- در بیت زیر مقصود از «تقصیر» چیست؟

بنده همان به که ز تقصیر خویش
عذر به درگاه خدای آورد

کوتاهی در عبادت - گناه

۵۷- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه‌ی اصحاب را، چون برسیدم، بوی گلم چنان

مست کرد که دامنم از دست برفت.

تصمیم داشتم وقتی که به قرب الهی و معنویات می‌رسم (۰/۲۵) به عنوان هدیه دامنی برای یاران پر کنم (۰/۲۵) وقتی

رسیدم لذات قرب الهی و معنویات چنان مرا از خود بیخود کرد (۰/۲۵) که بی‌اختیار شدم. (۰/۲۵)

۵۸- در عبارت «تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته»

(الف) منظور از تربیت چیست؟

(ب) مرجع ضمیر «ش» به چه کسی برمی‌گردد؟

(الف) توجه و لطف - پرورش یا هر مضمون مشابه (۰/۲۵)

(ب) خداوند (۰/۲۵)

۵۹- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.

با آمدن (۰/۲۵) فصل بهار (۰/۲۵) شاخه‌های درختان (۰/۲۵) پر از شکوفه می‌شوند (۰/۲۵)

۶۰- کدام گزینه با بیت «ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد» ارتباط معنایی دارد؟

(الف) آن گه شد هم بی‌خبر هم بی‌اثر
(ب) سحر با باد می‌گفتم حدیث آرزومندی

از میان جمله او دارد خبر
خطاب آمد که واثق شو به الطاف خداوندی

گزینه‌ی الف پاسخ صحیح است. (۰/۵)

۶۱- بیت یا عبارت زیر را به نثر روان، بازگردانی کنید.

اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده.

بر سر شاخه‌های کوچک، (۰/۵) با فرا رسیدن فصل بهار (۰/۲۵) کلاهی از شکوفه گذاشته است. (۰/۲۵)

۶۲- معنی لغت یا ترکیب مشخص شده را بنویسید.

عصاره‌ی تاکی به قدرت او شهد فایق شده.

برگزیده، برتر (۰/۲۵)

۶۳- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

وظیفه‌ی روزی خطای منکر نبرد.

روزی و رزق مقرر آن‌ها را (۰/۲۵) با وجود خطاکار بودنشان (۰/۲۵) قطع نمی‌کند. (۰/۲۵)

۶۴- در عبارت زیر، نوع حذف را از داخل کمانک انتخاب کنید. (لفظی - معنوی)

«شکسپیر در غزلواره‌ی «ترانه‌ی من» هم جوانی می‌ستاید و هم شعر خویش را.»

لفظی (۰/۲۵)

۶۵- جابه‌جایی ضمیر متصل شخصی را در بیت زیر نشان دهید

دل من همی بر تو مهر آورد
همی آب شرمم به چهر آورد

آب شرمم به چهر ← آب شرمم به چهرم (۰/۵)

۶۶- با توجه به عبارت «به جان شما، حسن دیروز آمد.» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

(الف) کدام قسمت حذف شده است؟

(ب) نوع قرینه‌ی حذف چیست؟

(الف) فعل جمله‌ی پرکاربرد (قسم می‌خورم) (۰/۲۵) (ب) معنوی (۰/۲۵)

۶۷- در عبارت زیر، واژه‌ی «مکاشفت» در اصطلاح «عرفانی» به چه معناست؟

«یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.»

پی‌بردن به حقایق (۰/۲۵)

۶۸- نوع قرینه‌ی حذف را در عبارت زیر مشخص کنید.

هر که را رنج بیش، گنج بیش.

معنوی (۰/۲۵)

۶۹- نوع قرینه‌ی حذف را در عبارت زیر مشخص کنید.

سحر می‌خواست دوستش را ببیند اما نتوانست.

لفظی (۰/۲۵)

- ۷۰- نوع قرینه حذف را در هر یک از جمله‌های زیر بنویسید.
 الف) یک سال نوروز و عاشورا در یک روز افتاد. پادشاه صفوی آن روز را عاشورا گرفت و روز بعد را نوروز!
 ب) چه بهتر که شما این کار مهم را به عهده بگیرید.
 الف) لفظی (۰/۲۵) ب) معنوی (۰/۲۵) (ص ۳۶)
- ۷۱- در عبارت «نه هر که به قامت مهتر به قیمت بهتر»، قسمت حذف شده و نوع حذف را بنویسید.
 فعل اسنادی (است) (۰/۲۵) قرینه معنوی (۰/۲۵) (درس ۲۶ - ص ۱۸۳)
- ۷۲- نوع قرینه حذف را در جمله «چه بهتر که شما این کار مهم را بر عهده بگیرید.» مشخص کنید.
 معنوی (۰/۲۵) - ص ۳۶
- ۷۳- سعدی در جمله زیر، به کدام صفت خداوند اشاره می‌کند؟
 «وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.»
 روزی‌دهنده بودن خداوند (رزاق بودن) (۰/۲۵) - ص ۱
- ۷۴- در عبارت زیر بخش حذف شده و نوع قرینه آن را بنویسید.
 «هرگز از دور زمان ننالیده بودم و روی از گردش آسمان درهم نکشیده.»
 حذف فعل اسنادی (بودم) (۰/۲۵) - قرینه لفظی (۰/۲۵) درس ۲۶ - ص ۱۸۲
- ۷۵- شعر زیر را به نثر روان بنویسید:
 گفت: «باید حدّ زند هشیار مردم، مست را»
 مردم هشیار باید در مورد آدم مست مجازات شرعی را اعمال کنند. (۰/۲۵)
- ۷۶- در بیت زیر مرجع ضمیر «این» چیست؟
 «بگفت او آن من شد زو مکن یاد»
 یاد نکردن شیرین، فراموش کردن شیرین (۰/۵)
- ۷۷- عبارت زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.
 بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند؟
 در آن جا (سرزمین عشق که وطن توست) مردم به چه کاری مشغول هستند؟ (چه حرفه و شغلی دارند؟) (۰/۲۵)
- ۷۸- عبارت زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.
 گفت: «نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم»
 گفت: خانه‌ی حاکم نزدیک است، آن جا می‌رویم. (۰/۵)
- ۷۹- بیت زیر را به فارسی روان برگردانید.
 گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان
 گفت: کار شرع، کار درهم و دینار نیست
 [محتسب] گفت: پنهانی پول و رشوه‌ای بده و خود را آزاد کن. [مست] گفت: شرع و دین با پول و رشوه ناسازگار است.
- ۸۰- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.
 گفت: «باید حدّ زند هشیار مردم، مست را»
 مجازات شرعی (۰/۲۵)

۸۱- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

گفت: «تا داروغه را گوئیم، در مسجد بخواب»

نگهبان (۰/۲۵)

۸۲- درست یا نادرست بودن عبارت زیر را تعیین کنید.

در مصراع «گفت: "از بهرِ غرامت، جامه‌ات بیرون کنم"»، منظور شاعر از «غرامت»، «مجازات شرعی» است.

نادرست است. (۰/۲۵)

۸۳- در بیت زیر عبارت «کلاه از سر افتادن» به جز معنای ظاهری در چه معنایی به کار رفته است؟

گفت: «آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه» گفت: «در سر عقل باید، بی کلاهی عار نیست»

تعادل نداشتن فرد مست را می‌رساند. (۰/۵)

۸۴- در عبارت زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

تا داروغه را گوئیم در مسجد بخواب

نگهبان (۰/۲۵)

۸۵- نوع «را» در مصراع «گفت: نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم» چیست؟

فک اضافه (۰/۲۵)

۸۶- در مصراع «گفت: «باید حد زند هشیار مردم، مست را»»، مقصود از «حد زدن» چیست؟

انجام مجازات شرعی (۰/۲۵)

۸۷- مصراع اول این بیت چیست؟ «..... / باید که خاکِ درگه اهل هنر شوی»

الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق (ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا

«ب» یا «گر در سرت هوای وصال است حافظا» (۰/۵) (ص ۲۳-۲۴)

۸۸- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.

الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

ب) بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود / در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

اگر به خدا باور و توجه قلبی داری، دل کندن تو از علایق مادی (دنیوی) موجب رسیدن تو به حیات معنوی و روحانی

می‌گردد. (یا مفاهیم مشابه) (۰/۵) (ص ۲۳)

۸۹- نوع گفت و گوی شعر زیر را در اصطلاح ادبی چه می‌نامند؟

نخستین بار گفتش کز کجایی / بگفت از دار ملک آشنایی

بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند؟ / بگفت انده خرنند و جان فروشند

بگفتا جان فروشی در ادب نیست / بگفت از عشق‌بازان این عجب نیست

مناظره، ص ۲۰

۹۰- در بیت «گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه / گفت: در سر عقل باید بی کلاهی عار نیست!»، بر چه

موضوعی تأکید شده است؟

عقل و خرد مهمتر از حفظ ظاهر و رعایت آن است. ص ۲۱

۹۱- معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

- (الف) گر بدین حال تو را محتسب اندر بازار ببند، بگیرد و حد زند. (خواجه نظام‌الملک توسی)
 (ب) از بهر تو صد بار ملامت بکشم / گر بشکنم این عهد، غرامت بکشم (مولوی)
 (الف) محتسب: مأمور حکومتی شهر که کار او نظارت بر اجرای احکام دین و رسیدگی به اجرای احکام شرعی بود.
 حد: مجازات شرعی
 (ب)؟؟

۹۲- فعل‌های مشخص شده را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید.

- (الف) گفت: «نزدیک است والی را سرای، آن‌جا شویم» / گفت: «والی از کجا در خانه‌ی خمار نیست؟»
 (ب) زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست / در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست (حافظ)
 (پ) ریشه‌های ما به آب / شاخه‌های ما به آفتاب می‌رسد / ما دوباره سبز می‌شویم (قیصر امین‌پور)
 (الف) شویم: برویم / نیست: بودن، وجود داشتن
 (ب) نیست: آگاهی ندارد / نیست: راه نیست
 (پ) می‌شویم: می‌گردیم

۹۳- سروده‌ی زیر را از نظر شیوه‌ی گفت‌وگو، با متن درس مقایسه کنید؛ سپس بنویسید این نوع گفت‌وگو در

اصطلاح ادبی چه نام دارد؟

- نخستین بار گفتش کز کجایی؟ / بگفت از دار ملکِ آشنایی
 بگفت آن‌جا به صنعت در چه کوشند / بگفت انده خرنده و جان فروشند
 بگفتا جان فروشی در ادب نیست / بگفت از عشق‌بازان این عجب نیست
 بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟ / بگفت از دل تو می‌گویی، من از جان
 بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ / بگفت آن‌گه که باشم خفته در خاک
 بگفت او آن من شد زو مکن یاد / بگفت این، کی کند بیچاره فرهاد؟
 چو عاجز گشت خسرو در جوابش / نیامد بیش پرسیدن صوابش
 به یاران گفت کز خاکی و آبی / ندیدم کس بدین حاضر جوابی (نظامی)

هر دو گفت‌وگو و سوال و جواب است. دومی محتوای عاشقانه دارد و متن درس محتوایی اجتماعی دارد. - مناظره

۹۴- متن درس (مست و هوشیار) از نظر شیوه‌ی بیان (جد - طنز) با این سروده‌ی حافظ چه وجه اشتراکی دارد؟
 با محتسبم عیب مگوید که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است

هر دو یک موضوع اجتماعی را بیان می‌کنند و از طریق مناظره سعی می‌کنند به زبان ساده مشکلات جامعه را بیان کند.

۹۵- هریک از مصراع‌های زیر، به کدام پدیده‌ی اجتماعی زمان شاعر اشاره دارد؟

- (الف) گفت: «دیناری بده پنهان و خود را وارهان» (.....)
 (ب) گفت: «جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست.» (.....)

(الف) (رشوه‌خواری)
 (ب) (اوضاع نامساعد جامعه)

۹۶- در هریک از بیت‌های زیر، بر چه موضوعی تأکید شده است؟

بیت هشتم

بیت نهم

بیت هشتم: برتری عقل بر ظاهر

بیت نهم: کار حرام کم و زیاد ندارد کلاً نباید انجام شود.

۹۷- درباره‌ی ارتباط موضوعی متن درس با هریک از بیت‌های زیر توضیح دهید.

(الف) دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی / من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم (حافظ)

(ب) گفت مست: «ای محتسب، بگذار و رو / از برهنه کی توان بردن گرو؟» (مولوی)

(الف) دورویی و ریاکار بودن نصیحت‌گویان

(ب) رشوه‌خواری و زورگویی در جامعه و اشاره به فقر جامعه

۹۸- لغات زیر را معنی کنید.

(۱) محتسب مستی به ره دید و گریانش گرفت.

(۲) گفت: والی از کجا در خانه‌ی خمّار نیست؟

(۱) مأموری که کار وی نظارت بر اجرای احکام دین بود.

(۲) میکده، میخانه.

۹۹- نقش ضمائر را در بیت زیر مشخص کنید.

محتسب مستی به ره دید و گریانش گرفت

نیست

مست گفت ای دوست این پیراهن است، افسار

ش ← مضاف‌الیه. این ← نهاد (مسند‌الیه).

۱۰۰- نقش واژه‌های قافیه را مشخص کنید.

(۱) مست گفت ای دوست این پیراهن است، افسار نیست.

(۲) گفت والی از کجا در خانه‌ی خمّار نیست؟

(۱) مسند. (۲) مضاف‌الیه.

۱۰۱- نقش واژه‌های قافیه را مشخص کنید.

(۱) گفت پوسیده است جز نقشی ز پود و تار نیست.

(۲) گفت هشیاری بیار این جا کسی هشیار نیست.

(۱) معطوف به متمم. (۲) مسند.

۱۰۲- با توجه به ادبیات پایداری، مضمون مشترک ابیات زیر را بنویسید.

(الف) جامه‌ای کاو نشود غرق به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است (عارف قزوینی)

(ب) فرّخی ز جان و دل می‌کند در این محفل / دل نثار استقلال، جان فدای آزادی (فرّخی یزدی)

ایثار و جان‌فشانی در راه وطن و آزادی، میهن‌پرستی و بیگانه‌ستیزی

۱۰۳- فرّخی یزدی، در بیت آخر، خود را با کدام ویژگی معرفی می‌کند؟

موافق ثابت قدم و عدالت‌خواه

۱۰۴- به غزل‌هایی که محتوای آن‌ها بیش‌تر مسائل سیاسی و اجتماعی است، غزل اجتماعی می‌گویند؛ در عصر مشروطه با توجه به دگرگونی‌های سیاسی و اجتماعی، این نوع غزل رواج یافت؛ در سروده‌های شاعرانی چون محمدتقی بهار، عارف قزوینی و فرّخی یزدی می‌توان نمونه‌های آن را یافت.
* از این دیدگاه، متن درس را تحلیل و بررسی کنید.

شعر، به موضوعاتی چون آزادی، بیگانگی‌ستیزی، وجود حاکمان ستم‌گر و زورگو می‌پردازد و مردم را به تلاش بیش‌تر برای پیشرفت جامعه تشویق می‌کند.

۱۰۵- در متن درس، مقصود از موارد زیر چیست؟

الف) رفیقی که به طرف چمن است
ب) مردم صاحب‌قلم

الف) کسانی که در آزادی روزگار را سپری می‌کنند به فکر جامعه‌ی خود نیستند.
ب) انسان‌های آگاه و روشنفکر

۱۰۶- شعر «آزادی»، نمونه‌ای از اشعار وطنی عارف قزوینی است که به سلطه‌ی بیگانگان و بیدادگری محمدعلی شاه اشاره دارد؛ با توجه به این نکته معنی و مفهوم بیت‌های زیر را بنویسید.

الف) آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم / ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است
ب) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران گنیش آن خانه که بیت‌الحزن است

الف) آن کسی را که پادشاه این سرزمین کردیم تا سرزمین ما را آباد کند؛ ملت ایران اکنون به این حقیقت پی برده است که محمدعلی شاه شیطنانی است که در اندیشه‌ی ویران کردن این سرزمین است.

ب) سرزمینی که به دست بیگانگان آباد شود؛ با اشک آن سرزمین را ویران کن زیرا که آن کشور، خانه‌ی غم و ماتم است.

۱۰۷- با توجه به بیت‌های زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

* با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت

* در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت

الف) درباره‌ی تلمیح به کار رفته در بیت اول توضیح دهید.

ب) مصراع‌های مشخص شده را با توجه به آرایه‌ی «کنایه» بررسی کنید.

الف) جمشید، نام پادشاه معروف و بزرگ است. مدت سلطنت وی حدود هفت صد سال بود. نخستین کسی است که جاده‌ها در کوه‌ها و صحراها ساخت. در اواخر سلطنت ادعای خدایی کرد و ضحاک بر او چیره شد و با اژه او را به دو نیم کرد. جمشید جامی داشت منسوب به «جام جم» که با نگاه کردن به آن نادیده‌ها را می‌دید.

ب) با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است: کنایه از فقیر بودن و خوشی نداشتن
در دفتر زمانه فتد نامش از قلم: روزگار نامش را از یاد خواهد برد و به فراموشی خواهد سپرد. (نابودی)

۱۰۸- کدام یک از ترکیب‌ها و واژه‌های مشخص شده، مفهوم مجازی دارند؟ دلایل خود را بنویسید.

(الف) ناله‌ی مرغ اسیر این همه بهر وطن است / مسلک مرغ گرفتارِ قفس، هم‌چو من است
(ب) دین شکسته‌ی بیت‌ال‌حزن که می‌آرد / نشان یوسف دل از چه زرخدانش؟ (حافظ)

(پ) در بیت‌ال‌احزان در آمد و نالید؛ چنان‌چه هر پرنده بر بالای سر یعقوب بود، بنالید. (قصص الانبیا)

(الف) مرغ اسیر: مجاز و استعاره از شاعر / مرغ گرفتار: معنای واقعی

(ب) بیت‌ال‌حزن: منظور «دل» است و در معنای مجازی

چه کسی برای من شکسته دل در این خانه‌ی غم و اندوه، از یوسف دلم که در چاه زرخدان او افتاده است نشانی می‌آورد؟

(پ) بیت‌ال‌احزان: حقیقی

۱۰۹- در کدام بیت‌ها، یکی از اجزای جمله حذف شده است؟ نوع حذف را مشخص کنید.

۱- فکری ای هم وطنان در ره آزادی خویش / بنمایید که هرکس نکند مثل من است (هرکس فکری به حال خود «برای آزادی خود» نکند) حذف به قرینه‌ی لفظی

۲- خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است (تو آنرا از اشک ویران کن) حذف به قرینه‌ی لفظی

۳- جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است (که آن جامه) حذف به قرینه‌ی لفظی

۱۱۰- معنای واژه‌ی «همّت» را در بیت‌های زیر بررسی کنید.

(الف) همّت اگر سلسله جنبان شود / مور تواند که سلیمان شود (وحشی بافقی)

(ب) همّت بدرقه‌ی راه کن ای طایر قدس / که دراز است ره مقصد و من نوسفرم (حافظ)

(الف) اراده - کوشش

(ب) کوشش دل - اصطلاح عرفانی

۱۱۱- مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید.

«خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است»

بیگانه ستیزی، عدم وابستگی به بیگانگان، یا هر توضیح درست مشابه، ص ۲۶

۱۱۲- تلمیح به کار رفته در بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.

«با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»

در این بیت به زندگی پادشاه اساطیری ایران، جمشید اشاره شده است که جام جهان بینی داشت و در آن احوال جهان را می‌دید، ص ۲۸، (توضیحات مشابه، درست است.)

۱۱۳- مصراع: «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن» را از شیوه‌ی بلاغی به شیوه‌ی عادی برگردانید.

جامه‌ای کاو بهر وطن (۰/۲۵) / غرقه به خون (۰/۲۵) / نشود (۰/۲۵) (درس ۳ ص ۲۶)

۱۱۴- شعر زیر را به نثر روان برگردانید.

جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است

لباسی را که در راه مبارزه برای وطن خونین نشود (۰/۲۵) پاره کن (۰/۲۵) زیرا آن جامه، بی‌ارزش و کم‌تر از کفن است. (۰/۲۵)

۱۱۵- مفهوم بیت «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران گنش آن خانه که بیت الحزن است» چیست؟

به «بیگانه ستیزی» شاعر اشاره دارد. (برای معنی بیت نیز، نمره‌ی کامل در نظر گرفته شود.)

۱۱۶- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم
ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است

آن کسی را (محمدعلی شاه) که در این سرزمین به عنوان سلیمان (حاکم) برگزیدیم اکنون ملت اطمینان پیدا کرده است که او نه تنها سلیمان نیست بلکه اهریمن (شیطان) است.

۱۱۷- آرایه‌های ادبی بیت زیر را ذکر کنید:

«ناله‌ی مرغ اسیر این همه بهر وطن است
مسلک مرغ گرفتار قفس هم چو من است»

مرغ اسیر: استعاره از خود شاعر (ابوالقاسم عارف قزوینی) است.

مصراع دوم: «تشبیه»: مسلک مرغ گرفتار قفس: مشبه / من (شاعر): مشبه به / هم چو (مثل و مانند): ادات تشبیه /

اسیر و گرفتار و قفس و ناله: تناسب (مراعات نظیر)

مسلک مرغ گرفتار قفس: آدم‌نمایی یا تشخیص (نسبت دادن ویژگی انسانی به مرغ قفس)

«مرغ و مرغ»: تکرار

۱۱۸- در بیت زیر منظور از کلمه‌ی مشخص شده چه کسی است؟

«آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم
ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است»

اهرمن استعاره از محمدعلی شاه قاجار است.

با توجه به دو بیت زیر:

«تا واره‌ی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند

با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند»

۱۱۹- بیت دوم بیانگر کدام صفت کوه دماوند است؟

بلندی

۱۲۰- «ستوران» توصیف چه کسانی است؟

افراد پست (یا نادان)

۱۲۱- «شیر سپهر» مجازاً چه معنایی دارد؟

خورشید (یا آسمان)

۱۲۲- در بیت «نی‌نی تو نه مشمت روزگاری / ای کوه نیم ز گفته خرسند» چرا شاعر از تشبیه دماوند به مشمت روزگار،

ناخرسند است؟

به علت این‌که مشمت، نشانه‌ی اعتراض نسبت به وضعیّت موجود است و با دماوند خاموش و آرام هیچ تناسبی ندارد.

(۰/۵)

۱۲۳- در بیت «ای مادر سرسپید، بشنو / این پند سیاه‌بخت فرزند» منظور از سیاه‌بخت فرزند چه کسی است؟

سراینده‌ی شعر (ملک‌الشعراى بهار) (۰/۲۵)

۱۲۴- در بیت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

چون گشت زمین ز جور گردون
چونین خفه و خموش و آوند

معلق (۰/۲۵)

۱۲۵- با توجه به بیت «تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهر دل‌بند» چرا دماوند چهره در ابر پنهان کرده است؟

برای این که چشم انسان‌ها صورتش را نبیند. (هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)
با توجه به متن زیر، به ۳ پرسش بعدی پاسخ دهید.

«گر آتش دل نهفته داری سوزد جانت، به جانت سوگند

ای مادرِ سرسپید، بشنو این پند سیاه بخت فرزند

از سر بکش آن سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند»

۱۲۶- در بیت اول «آتش دل» چه مفهومی دارد؟

خشم (نفرت، سوز و درد) (۰/۲۵)

۱۲۷- مقصود از «مادرِ سرسپید» چیست؟

دماوند پر از برف (۰/۲۵)

۱۲۸- در مصراع دوم بیت آخر، شاعر چه خواسته‌ای را مطرح می‌کند؟

فرّ و شکوه (شان و شوکت) خود را نشان بده (بر تخت بنشین) (۰/۵)

۱۲۹- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

تو قلبِ فسرده‌ی زمینی از درد، ورم نموده یک چند

(ای دماوند) تو قلب منجمد (یخ‌زده) زمین هستی (۰/۲۵) که از شدت درد، ورم کرده‌ای. (۰/۲۵)

۱۳۰- در بیت «پنهان مکن آتش درون را / زین سوخته جان، شنو یکی پند»، منظور شاعر از «سوخته جان» کیست؟

خود شاعر (ملک‌الشعراى بهار) (۰/۲۵)

۱۳۱- نام دو آرایه‌ی برجسته در بیت زیر را بنویسید.

ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند»

تضاد- استعاره- مجاز- کنایه- تناسب- تشخیص (بیان دو مورد، هر کدام) (۰/۲۵)

۱۳۲- «پس افکنند» در بیت زیر بیانگر چیست؟

«تو مشّت درشت روزگاری / از گردش قرن‌ها پس افکنند»

میراث (پس‌افکننده، پس‌افت) (۰/۲۵)

با توجه به ابیات زیر، به ۳ پرسش بعدی پاسخ دهید.

بنواخت ز خشم بر فلک مشّت

نی‌نی، تو نه مشّت روزگاری

تو قلبِ فسرده‌ی زمینی

آن مشّت تویی تو، ای دماوند!

ای کوه نیم ز گفته خرسند

از درد، ورم نموده یک چند

۱۳۳- منظور از «ورم» چیست؟

قله‌ی کوه

۱۳۴- چرا شاعر از تشبیه دماوند به مشمت روزگار، ناخرسند است؟

چون کوه، آتشفشان نمی‌کند. (چون مردم قیام نمی‌کنند.)

۱۳۵- منظور نهایی شاعر از «دماوند» کیست؟

مردم ایران

۱۳۶- با توجه به بیت زیر شاعر برآمدگی کوه دماوند را به چه دلیلی می‌داند؟

«تو قلب فسرده‌ی زمینی از درد ورم نموده یک چند»

درد حاصل از افسردگی زمین

۱۳۷- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

از سر بکش آن سپید معجر

بنشین به یکی کبود اورند

آن روسری سپید را از سرت بردار و در شکوه و منزلت بنشین.

۱۳۸- در هریک از ابیات زیر «کافور» در چه معنایی به کار رفته است؟

الف- سوسن کافوربوی، گلبن گوهر فروش

زمی ز اردیبهشت گشته بهشت برین

ب- تا درد و ورم فرو نشینند

کافور بر آن ضماد کردند

الف- نوعی گیاه خوش بوی

ب- استعاره از برف روی قله

۱۳۹- در بیت: «ای مادر سر سپید بشنو / این پند سیاه‌بخت فرزند» منظور از «مادر سرسپید» و «سیاه‌بخت فرزند» چیست؟

کوه دماوند (۰/۵) - خود شاعر یا ملک‌الشعرای بهار (۰/۵)

۱۴۰- شعر زیر را به نثر روان بنویسید.

از سیم به سر یکی کله خود / ز آهن به میان یکی کمر بند

کلاه‌خودی (کلاه جنگی) از برف سیم‌گون و سفید رنگ بر سر نهاده‌ای (۰/۲۵) و کمربندی از آهن یعنی سنگ و خاک

بر کمر بسته‌ای. (۰/۲۵)

۱۴۱- شاعر در بیت زیر مخاطب خود را به چه امری دعوت می‌کند؟

«پنهان مکن آتش درون را / زین سوخته جان، شنو یکی پند»

اعتراض (۰/۵) (اظهار نارضایتی و خشم)

۱۴۲- مفهوم کنایی به کار رفته در مصراع دوم بیت زیر چیست؟

«از سر بکش آن سپید معجر / بنشین به یکی کبود اورند»

قدرت و توانایی را در دست بگیر (۰/۵)

۱۴۳- در بیت: «تو قلب فسرده‌ی زمینی / از درد، ورم نموده یک چند»، «قلب فسرده» کدام پایه از تشبیه است؟

مشبّه‌به (۰/۵)

۱۴۴- در بیت: «از سیم به سر یکی کله خود / ز آهن به میان یکی کمر بند» منظور شاعر از «کله خود سیمین» چیست؟

برف‌روی کوه (۰/۵)

۱۴۵- شعر زیر را به نثر روان بنویسید.

تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر، چهر دل بند

برای این که مردم تو را نبینند، چهره‌ات را پشت ابر پنهان کرده‌ای. (۰/۵)

۱۴۶- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

زین بی‌خردان سفله بستان

پست، فرومایه (۰/۲۵)

۱۴۷- در شعر زیر، مفهوم قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.

«تا درد و ورم فرو نشیند/ کافور بر آن ضماذ کردند»

به ترتیب: برآمدگی قلّه‌ی کوه (۰/۲۵)، مرهم نهادن (بستن چیزی برزخم) (۰/۲۵)

۱۴۸- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند

روی قلّه‌ات برف است (۰/۲۵) و دامنه‌ی کوه (صخره‌ها) مثل کمر بند تیره رنگ است که به کمر بسته‌ای. (۰/۲۵)

۱۴۹- عبارت زیر را به نثر روان و ساده امروزی بنویسید.

بنشین به یکی کبود اورند.

بر تخت قدرت بنشین (فر و شکوه خود را نشان بده) (۰/۵)

۱۵۰- ابیات زیر را بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

«از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند

تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر، چهر دل بند»

الف) منظور شاعر «کله خود سیمین» و «کمر بند آهنین» چیست؟

ب) شاعر در بیت دوم، به کدام صفت کوه دماوند اشاره می‌کند؟

الف) کله خود سیمین: برف روی کوه (۰/۲۵) کمر بند آهنین: تیرگی مینه کوه (۰/۲۵)

ب) بلندی و ارتفاع (۰/۲۵)

۱۵۱- در شعر زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

تو قلب فسرده‌ی زمینی

بیخ زده، منجمد (۰/۲۵)

۱۵۲- در بیت «پنهان مکن آتش درون را/ زین سوخته جان، شنو یکی پند»، منظور از «سوخته جان» چه کسی است؟

شاعر (ملک الشعراى بهار) (۰/۲۵)

۱۵۳- در بیت «ای مشّت زمین بر آسمان شو/ بر وی بنواز ضربتی چند»، در «مشّت زمین» آرایه‌ی ادبی.....

وجود دارد.

استعاره (تشخیص) (۰/۲۵)

۱۵۴- بیت «با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند» به کدام ویژگی کوه دماوند اشاره می‌کند؟

بلندی (ارتفاع) (۰/۲۵) (درس ۱۹ - ص ۸۲)

۱۵۵- برای بیت زیر یک آرایه ادبی بنویسید.

«تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند»

حسن تعلیل، استعاره، مراعات نظیر (تناسب) (۰/۲۵) (درس ۱۹ - ص ۸۲)

۱۵۶- مقصود از «مشت زمین» در بیت زیر چیست؟

«ای مشت زمین بر آسمان شو / بر وی بنواز ضربتی چند»

دماوند (۰/۲۵) - درس ۱۹ - ص ۸۲

۱۵۷- یک آرایه ادبی در بیت زیر بیابید و بنویسید.

«تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهر دل بند»

حسن تعلیل یا مراعات النظیر یا تشخیص (استعاره مکتبه) (۰/۲۵) - درس ۱۹ - ص ۸۱

۱۵۸- بیت «خامش منشین، سخن همی گوی

افسرده مباش، خوش همی خند» با کدام بیت زیر هم

مفهوم است؟

کافور بر آن ضماد کردند
وان آتش خود نهفته مپسند

الف) تا درد و ورم فرو نشیند
ب) شو منفجر ای دل زمانه

گزینه ب درست است. (۰/۲۵)

۱۵۹- عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

از سر بکش آن سپید معجر

روسری سفید (برف) را از سر خود (روی قلّه) بردار. (۰/۵)

۱۶۰- در عبارت زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

تو قلب فسرده‌ی زمینی

یخ‌زده- منجمد (۰/۲۵)

۱۶۱- در شعر زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

بخروش چو شرزه شیر ارغند

خشمگین، قهرآلود (۰/۲۵)

۱۶۲- با توجه به ابیات زیر چرا زمین به سوی آسمان مشت زده است؟

چون زمین از ظلم و جور روزگار خشمگین شده است. (۰/۵)

«چون گشت زمین ز جور گردون

بنخواست ز خشم بر فلک مشت

چون زمین از ظلم و جور روزگار خشمگین شده است. (۰/۵)

۱۶۳- با توجه به بیت «تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهر دل بند» به نظر شاعر، چرا دماوند چهره در ابر

پنهان کرده است؟

چون از چشم بشر دور بماند (تا مردم او را نبیند) (۰/۵)

۱۶۴- معنی و مفهوم شعر زیر را به نثر روان بنویسید.

بر ژرف دهانت سخت بندی

بر بسته سپهر دیو پرفند

روزگار همچون دیو مکار بر دهان بزرگ تو دهان‌بند محکمی زده است.

۱۶۵- در بیت: «ای مشّت زمین بر آسمان شو / بر وی بنواز ضربتی چند» واژگان مشخص شده چه آرایه‌ای را پدید می‌آورند؟

مراعات النّظیر (شبهه‌ی معنایی) (۰/۵) (درس ۵ ص ۳۴)

۱۶۶- معنی و مفهوم قسمت‌های مشخص شده را در اشعار زیر بنویسید.

الف) گفت: «مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی» گفت: جُرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست
ب) بفکن ز پی این اساس تزویر / بگسل ز هم این نژاد و پیوند

الف) اوضاع جامعه نابه‌سامان (نامساعد) است. (۰/۵) (درس ۲ ص ۱۹)

ب) پایه و بنیان این همه مکر و فریب را نابود کن. (۰/۵) (درس ۵ ص ۳۵)

۱۶۷- با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی هریک از موارد داده‌شده را تعیین کنید.

تو مشّتِ درشتِ روزگاری / از گردشِ قرن‌ها پس افکند

زین بی‌خردانِ سفله‌بستان / دادِ دلِ مردمِ خردمند

الف) در گروه اسمی «مشّت درشت روزگار»، واژه‌ی «مشّت»، هسته است. درست نادرست

ب) ترکیب «مردم خردمند»، وصفی و ترکیب «بی‌خردان سفله»، اضافی است. درست نادرست

الف) درست، ۰/۲۵ ب) نادرست، ۰/۲۵، ص ۳۶

۱۶۸- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

بگرای چو ازدهای گرزه

مانند ازدهای سمی یا خطرناک ۰/۲۵، حمله کن، ۰/۲۵، ص ۳۵

۱۶۹- معادل معنایی واژه‌های مشخص شده را در متن درس بیابید.

الف) سریر فلک عطا داد کردگار تو را / به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد (ظهیرالدین فاریابی)

ب) دردناک است که در دام شغال افتد شیر / یا که محتاج فرومایه شود، مردِ کریم (شهریار)

الف) سریر: اورند

ب) فرومایه: سفله

۱۷۰- از متن درس (دماوندیه)، چهار ترکیب وصفی که اهمیت املائی داشته باشند، بیابید و بنویسید.

بی‌خردان سفله - این اساس - مردم نحس - قلب فسرده

۱۷۱- در بیت‌های زیر، ترکیب‌های اضافی را مشخص کنید.

الف) تو مشّتِ درشتِ روزگاری / از گردشِ قرن‌ها پس افکند

ب) زین بی‌خردانِ سفله‌بستان / دادِ دلِ مردمِ خردمند

مشّت روزگار - گردش قرن‌ها - دادِ دل - دلِ مردم

۱۷۲- در کدام بیت‌ها آرایه‌ی «حُسن تعلیل» به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.

- * تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهر دل‌بند
حُسن تعلیل: دلیل بلندی کوه دماوند را این می‌داند که چشم بشر چهره‌ی او را نبیند.
- * با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند
حُسن تعلیل: دلیل ارتفاع دماوند پیمان بستن با خورشید بیان شده است.
- * بنواخت ز خشم بر فلک مشّت / آن مشّت تویی تو ای دماوند
حُسن تعلیل: دلیل به وجود آمدن دماوند مشّت زدن زمین به آسمان بیان شده است.
- * تو قلب فسرده‌ی زمینی / از درد، ورم نموده یک چند
حُسن تعلیل: دلیل یخ زده بودن قله درد و رنج بیان شده است.

۱۷۳- در بیت‌های زیر، استعاره‌ها را مشخص کنید و مفهوم هریک را بنویسید.

- الف) از سیم به سر یکی گله‌خُود / ز آهن به میان یکی کمر بند
ب) پنهان مکن آتش درون را / زین سوخته‌جان، شنو یکی پند
- الف) سیم: برف / گله‌خُود: قله / آهن: سنگ‌ها و صخره‌ها
ب) آتش: درد و رنج

۱۷۴- شعرهای «دماوندیه» و «مست و هشیار» را از نظر قالب مقایسه کنید.

شعر «دماوندیه» در قالب قصیده سروده شده است و شعر «مست و هشیار» در قالب قطعه. محتوای هر دو بیان مسائل اجتماعی است.

۱۷۵- محمدتقی بهار شعر دماوندیه را در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی سرود. در این سال به تحریک بیگانگان، هرج و مرج قلمی و اجتماعی و هتاک‌ها در مطبوعات و آزار وطن‌خواهان و سستی کار دولت مرکزی بروز کرده بود. بهار این قصیده را با تأثیرپذیری از این معانی گفته است؛ با توجه به این نکته، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

الف) مقصود شاعر از «دماوند» و «سوخته‌جان» چیست؟

ب) چرا شاعر خطاب به «دماوند» چنین می‌گوید؟

«تو قلب فسرده‌ی زمینی / از درد، ورم نموده یک چند»

الف) دماوند: روشنفکران جامعه / سوخته‌جان: خود شاعر
ب) آن‌را قلب زمین می‌داند که به خاطر درد و رنج جامعه یخ زده است.

۱۷۶- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

بفکن ز پی این اساس تزویر / بگسل ز هم این نژاد و پیوند

این بنای دورویی را از بیخ و بُن برکن (حکومت شاهنشاهی) و این نسل و تبار را ویران کن.

۱۷۷- مفهوم مشترک سروده‌های زیر را بنویسید.

الف) شو منفجر ای دل زمانه / وان آتش خود نهفته میسند (بهار)

ب) دلا خموشی چرا؟ / چو خُم نجوشی چرا؟ / برون شد از پرده راز، تو پرده‌پوشی چرا؟ (عارف قزوینی)

توصیه به مبارزه و قیام علیه ظلم و بیداد و پرهیز از سکوت

۱۷۸- درباره‌ی شیوه‌ی بیان نویسنده توضیح دهید.

داستان به شیوه‌ی طنز بیان شده است.

- ۱۷۹- درباره‌ی فضا و حسن و حال حاکم بر این متن به اختصار بنویسید.
فضای میدان جنگ با کلماتی خوشایند به تصویر کشیده می‌شود.
- ۱۸۰- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.
سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
پاره پاره (شرحه: پاره‌ی گوشتی که از درازا بریده‌باشند) (۰/۲۵)
- ۱۸۱- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.
در غم ما روزها بی‌گاه شد روزها با سوزها همراه شد
عاشق: عمری غمگین است (۰/۲۵) و روزها را با سوز دل به پایان می‌برد. (۰/۲۵)
- ۱۸۲- درستی یا نادرستی عبارت زیر را تشخیص دهید.
در عبارت «پادشاهی اوراست زیننده» «را» نشانه‌ی فک اضافه است.
درست است. (۰/۲۵)
- ۱۸۳- درستی یا نادرستی عبارت زیر را تشخیص دهید.
در عبارت «حکیمی را پرسیدند.» «را» نشانه‌ی مفعول است.
نادرست است. (۰/۲۵)
- ۱۸۴- نوع نقش نمای مشخص شده را بنویسید.
همه قصه‌ی خویش موسی را بگفتند.
حرف اضافه (۰/۲۵)
- ۱۸۵- نوع نقش نمای مشخص شده را بنویسید.
او را دلارام نام است.
رای فک اضافه (۰/۲۵)
- ۱۸۶- در بیت زیر، کدام واژه‌ها جناس تام دارند؟ معنی هر واژه را بنویسید.
نالَم ز دَل چو نای مَن اندر حصار نای
پستی گرفت همت مَن زین بلند جای
نای (۰/۲۵) نی (۰/۲۵) نام زندان (۰/۲۵)
- ۱۸۷- عبارت زیر را به نثر روان و ساده امروزی بنویسید.
هرکسی از ظن خود شد یار مَن
هر کس در حد فهم خود با مَن یار شد. (۰/۲۵)
- ۱۸۸- نوع «نقش نمای را» را در عبارت زیر بنویسید.
مرا زور و فیروزی از داور است.
رای فک اضافه (۰/۲۵)
- ۱۸۹- نوع «نقش نمای را» را در عبارت زیر بنویسید.
اسکندر رومی را پرسیدند.
حرف اضافه (از) (۰/۲۵)

- ۱۹۰- در بیت زیر جناس تام را مشخص کنید و معنی هر یک از ارکان آن را بنویسید.
پیش رویت دگران صورت بر دیوارند
«صورت و صورت» (۰/۵) در مصراع اول در معنی نقش و نگار و تصویر (۰/۲۵) در مصراع دوم در معنی چهره و روی (۰/۲۵)
- ۱۹۱- در بیت «محرم این هوش جز بی هوش نیست/ مر زبان را مشتری جز گوش نیست»، «بی هوش» به چه کسی اطلاق می شود؟
عاشق (۰/۲۵)
- ۱۹۲- با توجه به شعر زیر به پرسش ها پاسخ دهید.
«هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد / هر که بی روزی است، روزش دیر شد»
الف) مقصود از «ماهی» کیست؟
ب) ترکیب «روزش دیر شد» کنایه از چیست؟
الف) عاشق (۰/۲۵) - درس ۱ - ص ۴
ب) روزگارش تباه و بیهوده می شود. (۰/۲۵) - درس ۱ - ص ۴
- ۱۹۳- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.
در غم ما روزها بی گاه شد
روزها با سوزها همراه شد
عاشق، عمرش را با درد و غم عشق سپری می کند. (۰/۵) و روزها را با سوز دل به پایان می برد. (۰/۲۵)
- ۱۹۴- منظور از مصراع «محرم این هوش جز بی هوش نیست» چیست؟
حقیقت عشق را هر کسی درک نمی کند (۰/۲۵) تنها عاشق محرم عشق است (۰/۲۵)
- ۱۹۵- در مصراع «پرده هایش پرده های ما درید» تفاوت معنایی «پرده» را بنویسید.
پرده ی اول: آوای موسیقی (۰/۲۵) پرده ی دوم: راز (۰/۲۵)
- ۱۹۶- عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.
تن زجان و جان ز تن مستور نیست.
تن از جان آگاهی دارد و جان تن را درک می کند هیچ یک از دیگری پوشیده نیست. (۰/۵)
- ۱۹۷- منظور از مصراع «هر که بی روزی است، روزش دیر شد» چیست؟
هر کس از عشق بی بهره باشد. (۰/۲۵) روزگارش تباه و بیهوده می شود. (۰/۲۵)
- ۱۹۸- عبارت زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.
محرم این هوش جز بی هوش نیست.
حقیقت عشق را هر کسی درک نمی کند، تنها عاشق (بی هوش) محرم است. (۰/۵)
- ۱۹۹- در مورد زیر نوع نقش نمای مشخص شده را بنویسید.
مرا زور و فیروزی از داور است
فک اضافه (اضافه ی گسسته) (۰/۲۵)
- ۲۰۰- در بیت «نی حدیث راه پر خون می کند / قصه های عشق مجنون می کند» مقصود از «راه پر خون» چیست؟
راه دشوار و پرخطر عشق. (۰/۵) (درس ۶ ص ۴۷)

- ۲۰۱- آرایه‌ی مشترک ابیات زیر اسلوب معادله است یا حسن تعلیل؟ یک دلیل بنویسید.
عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را
محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست
اسلوب معادله ۰/۲۵، زیرا مصراع دوم در هر بیت، مصداقی برای مصراع اول آن است. ۰/۲۵، ص ۴۸ (دلایل درست دیگر نیز پذیرفتنی است.)
- ۲۰۲- مفهوم کدام بیت بیانگر این موضوع است که: «ظاهر انسان بیانگر احوال درونی اوست»؟
الف) سرّ من از ناله‌ی من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست
ب) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش / باز جوید روزگار وصل خویش
الف) یا (سرّ من از ناله‌ی من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست)، ص ۵۰
۲۰۳- معنای واژه «دستور» را در بیت‌های زیر مشخص کنید.
الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور / که با نادان نه شیون باد و نه سور (فخرالدین اسعد گرگانی)
ب) گر ایدونک دستور باشد کنون / بگوید سخن پیش تو رهنمون (فردوسی)
الف) دستور: وزیر
ب) دستور: فرمان، اجازه
- ۲۰۴- با توجه به دو بیت زیر از مولوی، آیا می‌توان «دیر شدن روز» و «بی‌گاه شدن» را معادل معنایی یک‌دیگر دانست؟ دلیل خود را بنویسید.
الف) مکر او معکوس و او سرزیر شد / روزگارش برد و روزش دیر شد
ب) بی‌گاه شد بی‌گاه شد، خورشید اندر چاه شد / خورشید جان عاشقان در خلوت الله شد
الف) دیر شدن: گذشتن زمان، فوت شدن
ب) بی‌گاه شدن: روز به آخر شدن، وقت شام شدن، به پایان رسیدن روز، شب شدن
۲۰۵- نقش دستوری گروه‌های اسمی مشخص شده در بیت زیر را بنویسید.
هر کسی از ظنّ خود یار من / از درون من نجست اسرار من
۲۰۶- بیت‌های زیر را از نظر کاربرد آرایه‌ی جناس همسان (تام) بررسی کنید.
الف) آتش است این بانگ نای و نیست باد / هر که این آتش ندارد نیست باد
ب) نی، حریف هر که از یاری بُرید / پرده‌هایش پرده‌های ما درید
الف) مصراع اول: «نیست باد» یعنی «جریان هوا نیست» / مصراع دوم: «نیست باد» یعنی «نابود بشود»
ب) «پرده» اول یعنی نوا و آهنگ / «پرده» دوم یعنی «اسرار و راز»
- ۲۰۷- در کدام بیت درس ششم (نی‌نامه)، شاعر از «اسلوب معادله» بهره گرفته است؟ دلیل خود را بنویسید.
بیت ۱۴، چون مصراع دوم یک مثال عینی است برای مصراع اول که یک موضوع ذهنی را بیان می‌کند.
محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مرزبان را مشتری جز گوش نیست
۲۰۸- مقصود مولوی، از «نی» و «نیستان» چیست؟
نی: مولوی، انسان آگاه و عارف / نیستان: عالم معنا
- ۲۰۹- کدام بیت، به این سخن مشهور: «كُلُّ شَيْءٍ يَرْجِعُ إِلَىٰ أَصْلِهِ.» (هر چیزی سرانجام به اصل و ریشه‌ی خود بازمی‌گردد.) اشاره دارد؟

۲۱۰- حافظ، در هریک از بیت‌های زیر، بر چه مفهیمی تأکید دارد؟ بیت‌های معادل این مفاهیم را از متن درس بیابید.

الف) در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز / هر کسی بر حسب فکر گمانی دارد
ب) زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر / بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست

الف) بی‌گمان کسی در طریق عشق به مبدأ هستی واقف اسرار نگشت؛ هر رهروی بر اندازه‌ی اندیشه و دریافت خود از عشق و معرفت تصویری دارد.

هر کسی از ظنّ خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من

ب) اگر زمانه خرمن زندگانی مرا به آتش کشد، بگذار بسوزد که نزد من این حیات دو روزه از پر کاهی کم ارزش‌تر است.

روزها گر رفت، گو رو، باک نیست / تو بمان، ای آن‌که جز تو پاک نیست

۲۱۱- جدول زیر را با توجه به مفاهیم ابیات درس کامل کنید.

مفهوم	شماره‌ی بیت
دشوار و پرخطر بودن راه عشق	.....
.....	هفتم
اشتیاقِ پایان‌ناپذیر عاشق	.....
نقش ظرفیت وجودی افراد در تأثیرپذیری از عشق	.....
.....	دهم

مفهوم	شماره‌ی بیت
دشوار و پرخطر بودن راه عشق	سیزدهم
.....	هفتم
اشتیاقِ پایان‌ناپذیر عاشق	هفدهم
نقش ظرفیت وجودی افراد در تأثیرپذیری از عشق	دوازدهم
.....	دهم

۲۱۲- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

مهر زبان را مشتری جز گوش نیست

محرّم این هوش جز بی‌هوش نیست

فقط عاشق از حقیقت عشق باخبر است؛ همان‌طوری که تنها گوش وسیله و ابزاری مناسب برای ادراک سخنان زبان است.

با توجه به ابیات زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید:

بشنو از نی چون حکایت می کند
کز نیستان تا مرا ببریده اند
از جدایی‌ها شکایت می کند
از نفیرم مرد و زن نالیده اند

۲۱۳- مقصود از «نی» و «نیستان» چیست؟

نی: انسان آگاه و آشنا با حقایق عالم بالا (یا مولانا)
نیستان: عالم معنا (یا مبدأ هستی)

۲۱۴- چرا همه‌ی آفریدگان (مرد و زن) می‌نالند؟

به سبب جدایی از عالم معنا (یا جدایی از مبدأ هستی)

۲۱۵- در بیت «نی حریف هر که از یاری برید / پرده‌هایش، پرده‌های ما درید» تفاوت معنایی پرده را بیان کنید.

پرده‌ی اول = آهنگ، نغمه
پرده‌ی دوم = حجاب، مانع

۲۱۶- در مصراع «هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد» منظور از «ماهی» و «آب» چیست؟

ماهی = عاشق
آب = عشق و معرفت

۲۱۷- بیت زیر را به نثر روان برگردانید.

سَرّ من از ناله‌ی من دور نیست
لیک چشم و گوش را آن نور نیست

اسرار من درون ناله‌ام پنهان است اما چشم و گوش ظاهری قدرت درک آن را ندارد.

۲۱۸- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

آتش است این بانگ نای و نیست باد
هر که این آتش ندارد نیست باد

این بانگ نای آتش است و جریان هوا نیست؛ هر که این آتش (عشق) را ندارد الهی نابود باشد.

۲۱۹- بیت زیر ناظر بر کدام ویژگی نی است؟

نی حریف هر که از یاری برید
پرده‌هایش پرده‌های ما درید

همراه بودن با عاشق و افشاگری راز عشق و همچنین انعطاف‌پذیری.

۲۲۰- در بیت زیر، «آتش» استعاره از چیست؟

آتش است این بانگ نای و نیست باد
هر که این آتش ندارد نیست باد

عشق

۲۲۱- در بیت مقابل یک آرایه‌ی جناس بیابید.

نی حریف هر که از یاری برید
پرده‌هایش پرده‌های ما درید

پرده‌ی اول: نغمه / نوا
پرده‌ی دوم: حجاب / پوشش

۲۲۲- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

در غم ما روزها بی‌گاه شد
روزها با سوزها همراه شد

در این غم عشق ما، روزها دیر شد و طول کشید آن هم روزهایی با سوز و گداز.

۲۲۳- در بیت: «کز نیستان تا مرا ببریده‌اند / از نفیرم مرد و زن نالیده‌اند»، مقصود از «نیستان» چیست؟

عالم معنا (استعاره)

با توجه به شعر زیر به سؤالات پاسخ دهید:

«هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد
در نیابد حال پخته هیچ خام
۲۲۴- منظور از «ماهی» چیست؟

عاشق واقعی

۲۲۵- مصراع اول بیت دوم به چه معنا است؟

آن که راه عشق نسپرده از حال عارف واصل بی‌خبر است.

۲۲۶- مفهوم بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

هر که جز ماهی ز آبش سیر شد
هر که بی‌روزی است روزش دیر شد

تنها ماهی دریای حق (عاشق) از غوطه خوردن در آب عشق و معرفت سیر نمی‌شود. هر که از عشق بی‌بهره باشد، ملول و خسته می‌شود.

با توجه به شعر:

«آتش است این بانگ نای و نیست باد
نی حریرف هر که از یاری برید
هر که این آتش ندارد نیست باد
پرده‌هایش پرده‌های ما درید»

۲۲۷- معنای «نیست باد» در مصراع اول و دوم را بنویسید.

در مصراع اول: تنها نفس و دمیدن نیست، در مصراع دوم: نیست و نابود شود

۲۲۸- واژه‌ی «حریرف» در بیت دوم به چه معنی به کار رفته است؟

همدم

با توجه به شعر زیر به سؤالات پاسخ دهید:

هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش
من به هر جمعیتی نالان شدم
باز جوید روزگار وصل خویش
جفت بدحالان و خوش حالان شدم

۲۲۹- منظور مولانا از «اصل خویش» چیست؟

بازگشت به سوی خدا

۲۳۰- در بیت دوم منظور از «خوش حالان» چیست؟

خوش حالان رهروان راه حق‌اند که از سیر به سوی حق شادمان‌اند.

۲۳۱- تفاوت معنایی «پرده» را در بیت زیر، بیان کنید.

نی حریرف هر که از یاری برید
پرده‌هایش پرده‌های ما درید

پرده‌ی اول به معنی نغمه‌های نی، پرده‌ی دوم به معنی حجاب یا راز

۲۳۲- بیت زیر را به فارسی روان برگردانید.

محرم این هوش جز بی‌هوش نیست
مر زبان را مشتری جز گوش نیست

تنها عاشق حقیقی محرم حقیقت عشق است، همان‌طور که گوش برای ادراک سخنان زبان ابزار مناسبی است.

۲۳۳- مفهوم عبارت زیر را به فارسی روان بنویسید.
نی حدیث راه پُر خون می‌کند.

(نغمه‌های) نی سخن از راه خونین عشق را بیان می‌کند.

۲۳۴- با توجه به بیت «هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد/ هر که بی‌روزی است، روزش دیر شد» «بی‌روزی» و «دیر شدن روز» به ترتیب به چه معناست؟

بی‌بهره از عشق، ملول و خسته شدن

۲۳۵- نوع نقش‌نمای «را» را در جمله‌ی زیر مشخص کنید.
مشنوی دوست که غیر از تو مرا یاری هست.

مالکیت (۰/۲۵)

۲۳۶- نوع نقش‌نمای «را» را در جمله‌ی زیر مشخص کنید.
جامه پشمین از برای کد کنند / بومسيلم را لقب احمد کنند

فک اضافه (۰/۲۵)

۲۳۷- در کدام بیت، «جناس تام» وجود دارد؟ دلیل خود را با ذکر واژه‌های «هم‌جنس» بنویسید.

(۱) وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت
هم تواند کرمش داد من مسکین داد

(۲) آن که رخسار تو را رنگ گل و نسرين داد
صبر و آرام تواند به من مسکین داد

بیت الف (وان که گیسوی ...) (۰/۲۵) ، زیرا واژه‌های «داد» و «داد» (۰/۲۵) از نظر لفظی یکسان (۰/۲۵) ولی در معنا متفاوت‌اند. (۰/۲۵)

۲۳۸- انواع «را» را در جمله‌ی زیر مشخص کنید و معنای آن را بنویسید.
یکی بفرستیم تا ما را خوردنی آورد.

را: حرف اضافه (۰/۲۵) به معنی «برای» (۰/۲۵)

۲۳۹- انواع «را» را در جمله‌ی زیر مشخص کنید و معنای آن را بنویسید.
آفتاب زرد را، امیر به آب روان رسید.

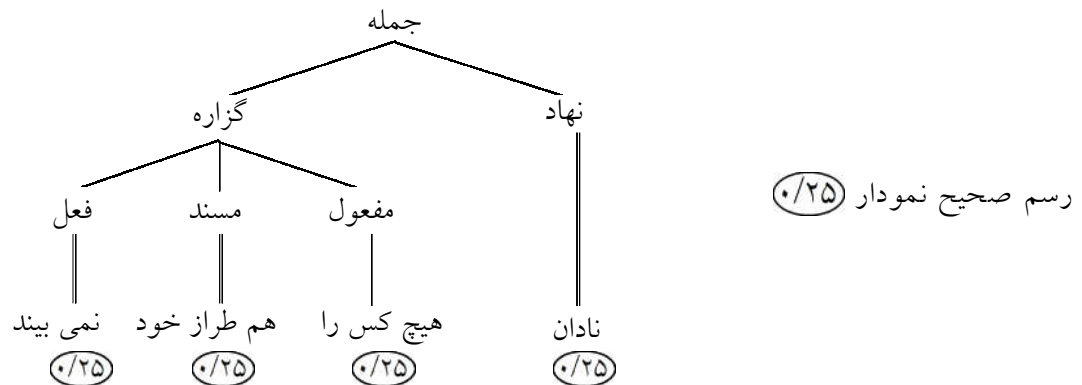
را: نشانه‌ی قید (۰/۲۵) به معنی: هنگام (۰/۲۵)

۲۴۰- شعر زیر را به نثر روان برگردانید.
تن ز جان و جان ز تن مستور نیست

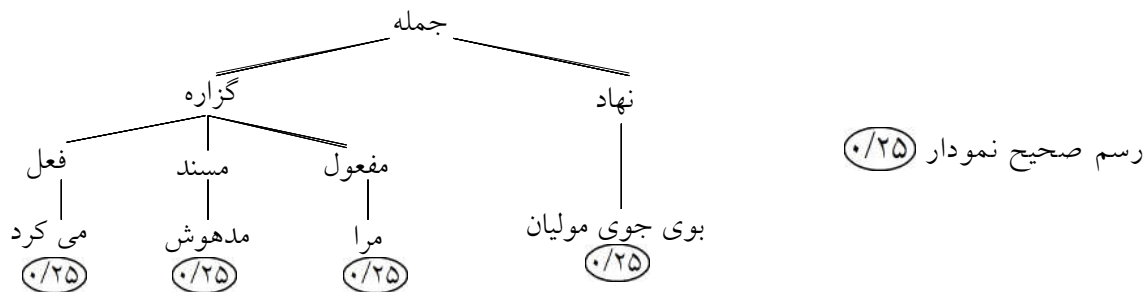
لیک کس را دید جان دستور نیست

گرچه جان، تن را ادراک می‌کند و تن از جان آگاهی دارد و هیچ یک از دیگری پوشیده نیست اما توانایی دیدن جان به هیچ چشمی داده نشده است. (۰/۵)

۲۴۱- نمودار مناسب جمله‌ی زیر را رسم کنید و اجزای جمله را در آن قرار دهید.
«نادان هیچ کس را هم طراز خویش نمی‌بیند.»

۲۴۲- نمودار مناسب جمله‌ی زیر را رسم کنید و اجزای جمله را در آن قرار دهید.
«بوی جوی مولیان مرا مدهوش می‌کرد.»

به ذکر هسته‌ی گروه نهادی (بو) نیز نمره تعلق می‌گیرد.

۲۴۳- مصراع‌های کدام بیت «جابه‌جا» نوشته شده است؟

(الف) لبخندِ گاه گاهت، صبح ستاره باران / آینه‌ی نگاهت، پیوندِ صبح و ساحل

(ب) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند / دیوارِ زندگی را زین گونه یادگاران

«الف» یا «لبخند گاه گاهت، صبح ستاره باران / آینه‌ی نگاهت، پیوندِ صبح و ساحل» (۰/۲۵) (ص ۵۷)

۲۴۴- با توجه به عبارت زیر دو پایه‌ی رسیدن به «عشق» را بنویسید.

«پس اول پایه معرفت است و دوم پایه محبت و سیم پایه عشق. و به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه‌ی نردبان نسازد.»

معرفت - محبت (۰/۵) (درس ۷ ص ۵۲)

۲۴۵- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

در عشق قدم نهادن کسی را مسلم شود که با خود نباشد.

پیمودن راه عشق (قدم در راه عاشقی گذاشتن) برای کسی امکان دارد ۰/۲۵ که به فکر خودش نباشد. ۰/۲۵، ص ۵۳

۲۴۶- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

یکی که کبابه‌ی شعر و ادب می‌کشید، جلو رفته جبهه‌ی شاعر را بوسید.

یکی که ادعای شعر و شاعری داشت، ۰/۲۵ جلو رفت و پیشانی شاعر را بوسید. ۰/۲۵، ص ۱۳۶

۲۴۷- از متن درس، معادل معنایی برای قسمت‌های مشخص شده، بیابید.
 الف) بیم آن است کز غم عشقت / سر برآرد دلم به شیدایی (فخرالدین عراقی)
 ب) درد هرکس را که بینی در حقیقت چاره دارد / من ز عشقت با هم دردی که دارم ناگزیرم (فروغی بسطامی)

الف) شیدایی: سودا   ب) ناگزیرم: لابد

۲۴۸- واژه‌های مهم املایی را در متن درس بیابید و بنویسید.

طالب - واسطه - مأوا - غایت - خاص تر - معرفت - فرض - دیوانگی

۲۴۹- به جمله‌های زیر و نقش دستوری واژه‌ها توجه کنید:

الف) عشق، آزادی است.

نهاد   مسند   فعل اسنادی

ب) برخی عاشق را دیوانه می‌پندارند.

نهاد مفعول   مسند   فعل

پ) عشق حقیقی، دل و جان را پاک می‌گرداند.

نهاد   مفعول   مسند   فعل

اکنون از متن درس برای هریک از الگوهای زیر نمونه‌ای بیابید و بنویسید.

الف) نهاد + مسند + فعل (.....)

ب) نهاد + مفعول + مسند + فعل (.....)

الف) به خدا رسیدن فرض است.

ب) او همه جهان را آتش بیند. / آنرا عشق خوانند.

۲۵۰- کاربرد نمادین «پروانه» را در متن درس (در حقیقت عشق) و سروده‌ی زیر بررسی و مقایسه کنید.

ببین آخر که آن پروانه‌ی خوش / چگونه می‌زند خود را به آتش

چو از شمع‌ی رسد پروانه را نور / درآید پرزبان پروانه از دور (عطار)

در هر دو متن پروانه نماد عاشق واقعی است که تمام وجودش را فدای معشوق می‌کند.

۲۵۱- برای هریک از آرایه‌های زیر، نمونه‌ای از متن درس بیابید.

کنایه (.....)

تشبیه (.....)

سجع (.....)

کنایه: ترک خود کن

تشبیه: عالم عشق / آتش عشق / سودای عشق

سجع: بی‌آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد (قرار، وجود، سجع «مطرّف») چون فقط وزن آنها یکسان است «ق /

رار / و / جود) کمال و جمال

۲۵۲- سهروردی، شرط دستیابی به عالم عشق را چه می‌داند؟

گذر از دو پله معرفت و محبت.

۲۵۳- درک و دریافت خود را از عبارتهای زیر بنویسید.

(الف) سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد و دیوانگی عشق بر همه عقلها افزون آید.
(ب) ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است، و لابد هرچه به واسطه‌ی آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان.

(الف) برتری عشق بر عقل

(ب) لازمه‌ی رسیدن به خدا عشق است.

۲۵۴- درباره‌ی ارتباط معنایی هر بیت زیر با متن درس توضیح دهید.

(الف) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع / لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست (هوشنگ ابتهاج)

(ب) من که هر آن‌چه داشتم اول ره گذاشتم / حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو (محمدعلی بهمنی)

(پ) بی‌عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟ / یعنی اگر نباشی، کار دلم تمام است (حسین منزوی)

(ت) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را / در رگ جان، هر که را چون زلف، پیچ و تاب هست (صائب تبریزی)

(الف) پروانه، قوت از عشق آتش خورد، بی‌آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد تا آن‌گاه که آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان آتش بیند.

(ب) در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که با خود نباشد و ترک خود بکند و خود را ایثار عشق کند.

(پ) وجود عاشق از عشق است؛ بی‌عشق چگونه زندگانی کند؟! حیات از عشق می‌شناس و مَمات بی‌عشق می‌یاب.

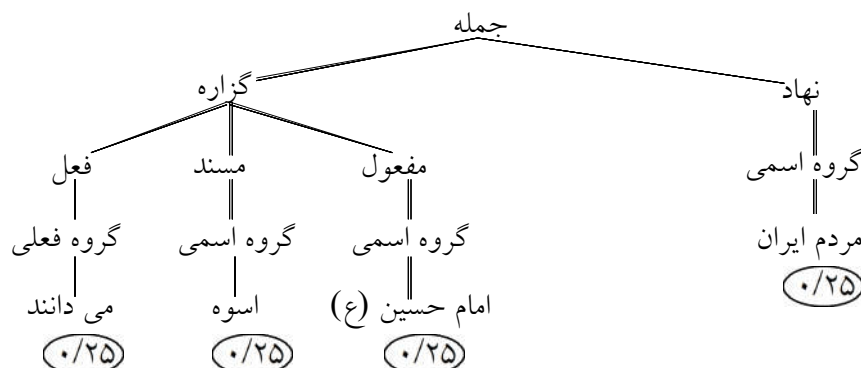
(ت) همه طالب حُسن‌اند و در آن می‌کوشند که خود را به حُسن رسانند و به حُسن - که مطلوب همه است -

۲۵۵- در عبارت زیر وابسته‌ی وابسته را بیابید، نوع آن را بنویسید. سپس نمودار پیکانی آن را رسم کنید.

معلم، کتاب درس خوان‌ترین دانش‌آموز را برداشت و نکات برجسته‌ی آن را که در حاشیه نوشته شده بود، به دوستان دیگر نشان داد.

درس‌خوان‌ترین: صفت مضاف‌الیه. کتاب درس خوان‌ترین دانش‌آموز

۲۵۶- اجزای اصلی جمله‌ی «مردم ایران، امام حسین (ع) را در مذهب خود اسوه می‌دانند.» را با رسم نمودار مشخص کنید.

۲۵۷- وابسته‌ی وابسته را در جمله‌ی زیر بیابید، نام آن را بنویسید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید.

«آرزوی همه مردم این است که فرزندان موفّق و دانا تربیت کنند.»

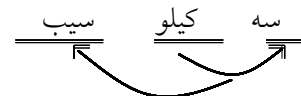
رسم صحیح نمودار پیکانی (۰.۲۵)

آرزوی همه مردم

همه (۰.۲۵)، صفت مضاف‌الیه (۰.۲۵)

۲۵۸- نمودار پیکانی گروه اسمی «سه کیلو سیب» را رسم کنید.

رسم درست هر قسمت نمودار پیکانی (۰/۲۵ جمعاً ۰/۵ نمره) درس ۹ - ص ۶۰

۲۵۹- با توجه به عبارت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«نامه را معلم کلاس سوّم، برایم نوشته بود؛ به یاد گذشته‌ها و خاطرات پاریز.»

الف) در گروه اسمی «معلم کلاس سوّم»، «هسته» کدام کلمه است؟

ب) نوع «وابسته‌ی وابسته» این گروه اسمی را بنویسید.

ج) کدام واژه نقش «تبعی» دارد؟

الف) هسته: معلم (۰/۲۵)

ب) صفت مضاف‌الیه (۰/۵)

ج) خاطرات (۰/۲۵) (درس ۸ ص ۶۴)

۲۶۰- در گروه کلمه‌های زیر، دو مورد نادرستی املائی وجود دارد، شکل درست هر یک را بنویسید.

«استیصال و درماندگی - سوءهاضمه - مسطور و پوشیده - اجین و آمیخته - ماوا و پناهگاه»

مستور و پوشیده، ص ۴۷، ۰/۲۵
عجین و آمیخته، ص ۶۲، ۰/۲۵

۲۶۱- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد.

روزگاری همه مردم یا کشورها به روم توجه داشتند ۰/۲۵ و از آن حساب می‌بردند (از قدرتش می‌ترسیدند)، ۰/۲۵، ص ۶۲

۲۶۲- واژه‌ی «طاق» در هر بیت، به چه معناست؟

الف) طاق‌پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف / بر نَمط عشق اگر پای نهی طاق نه (خاقانی)

ب) نهاده به طاق اندرون تختِ زر / نشانده به هر پایه‌ای در گهر (فردوسی)

پ) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است / چون روی پری‌رویان با رنگ و نگار است (منوچهری)

الف) یکتا و بی‌همتا

ب) ایوان و مجازاً عمارت

پ) حالت خمیدگی و گنبدی شکل بودن

۲۶۳- پنج گروه کلمه‌ی مهمّ املائی از متن درس بیابید و بنویسید.

۲۶۴- همان‌طور که می‌دانید برخی از گروه‌های اسمی از «هسته» و «وابسته تشکیل می‌شوند؛ بعضی از وابسته‌ها نیز

می‌توانند وابسته‌ای داشته باشند.

سه نوع وابسته‌ی وابسته عبارتند از: ۱- ممیز ۲- مضاف‌الیه مضاف‌الیه ۳- صفت مضاف‌الیه

از متن درس، برای هر یک از انواع «وابسته‌های وابسته» نمونه‌ای مناسب بیابید.

۲۶۵- عبارت و بیت‌های زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

الف) یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد.

ب) کاووس کیانی که کی‌اش نام نهادند / کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند؟

پ) دل گرمی و دم سردی ما بود که گاهی / مرداد مه و گاه دی‌اش نام نهادند

الف) مجاز: «دنیا» مجاز از مردم دنیا / کنایه: «چشم داشتن»: توجه داشتن - «چشم می‌زد»: می‌ترسید

ب) تلمیح: پادشاهی کاووس / کنایه: کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند: کنایه از به سرعت سپری شدن ایام عمر / جناس همسان: کی و کی

پ) تضاد: دل گرمی، دم سردی / مرداد ماه، دی ماه / کنایه: دل گرم بودن، دم سرد بودن / حسن تعلیل: ماه مرداد، گرمی‌اش را از دل گرمی ما گرفته است - دی ماه، سردی خودش را از دل سردی ما گرفته است.

۲۶۶- عبارت زیر، یادآور کدام مَثَل است؟

از بیم عقرب جزاره‌ی دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیه‌ی حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.

از چاله به چاه افتادن

۲۶۷- مقصود نویسنده از عبارت زیر چیست؟

چه خوش گفته‌اند که «امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند، معمولاً از سوء‌هاضمه می‌میرند».

عدم استفاده درست از قدرت و فرصت

۲۶۸- مفهوم کلی هر بیت را مقابل آن در جدول بنویسید.

مفهوم کلی	بیت
	صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند
	آیین طریق از نَفَس پیرمغان یافت آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند

مفهوم کلی	بیت
؟؟	صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند
لزوم پیروزی از پیر طریقت، برای رسیدن به سعادت	آیین طریق از نَفَس پیرمغان یافت آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند

۲۶۹- با توجه به متن درس، «دولت مستعجل» یادآور کدام بیت از حافظ است؟ دریافت خود را از آن بنویسید.

راستی خاتم فیروزه بواسحاقی / خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود

۲۷۰- تعداد اجزای جمله‌ی زیر را بنویسید.

همه حافظ را لسان‌الغیب می‌نامند.

چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند (۰/۲۵)

با توجه به جمله‌ی زیر، به ۲ پرسش داده‌شده پاسخ دهید.
«علاقه‌ی نسبتاً زیاد او به مطالعه تحسین‌برانگیز است.»

۲۷۱- کدام واژه «متمم اسم» است؟

مطالعه (۰/۲۵)

۲۷۲- کدام واژه «قید صفت» است؟

نسبتاً (۰/۲۵)

۲۷۳- با توجه به عبارت زیر، پاسخ درست هر گزینه را از درون کمانک انتخاب کنید و بنویسید.
«آنچه در کویر می‌روید، گزو تاق است... هر یک رب‌النوعی بی‌هراس، مغرور، تنها و غریب. این درختان شجاعی که در جهنم می‌رویند، اما اینان برگ و باری ندارند.»

الف) نویسنده کدام ویژگی را به «گزو تاق» نسبت نداده‌است؟ (تنها/قریب)
ب) مقصود از «جهنم» (کویر/دوزخ) است.

ب) کویر (۰/۲۵)

الف) قریب (۰/۲۵)

۲۷۴- نویسنده در عبارت زیر، پدرش را چگونه توصیف می‌کند؟ (ذکر دو مورد کافی است)
«پس از ماه‌ها انتظار یک روز سر و کله‌اش پیدا شد. شناختنی نبود. فقط از صدایش تشخیص دادیم که پدر است. همان پدری که ایلخانی قشقای بر سفره‌ی رنگینش می‌نشست. همان پدری که گله‌های رنگارنگ و ریز و درشت داشت و فرش‌های گران‌بهای چادرش زبازد ایل و قبیله بود.»

مبارزه سیاسی، مهمان‌نواز، ثروتمند (۰/۵)

۲۷۵- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

«ادبیات عرفانی ما که بسیار غنی و گسترده است در حوزه‌ی ادبیات غنایی قرار می‌گیرد. موضوع اصلی عرفان، عشق است.»

الف) یک جمله‌ی مستقل ساده پیدا کنید و آن را بنویسید.

ب) یک جمله‌ی مستقل مرکب پیدا کنید و آن را بنویسید.

پ) کدام واژه، «صفت مضاف الیه» است؟

الف) موضوع اصلی عرفان، عشق است. (۰/۲۵)

ب) ادبیات عرفانی ما که بسیار غنی و گسترده است در حوزه‌ی ادبیات غنایی قرار می‌گیرد. (۰/۲۵)

پ) غنایی (۰/۲۵)

۲۷۶- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

«کدخدا صدای پای اصلان را شنید و گفت: «من و سید احمد، مشدی رو می‌بریم شهر.»

الف) کدام واژه «شاخص» است؟

ب) کدام واژه «مضاف الیه مضاف الیه» است؟

ب) اصلان (۰/۲۵)

الف) سید (۰/۲۵)

با توجه به عبارت زیر به ۳ پرسش زیر پاسخ دهید.

«سروده‌های کوتاه و عمیق رابیندرانات تاگور، شهرت جهانی دارد. این نوشته‌ها لبریز از نکته‌های بسیار لطیف و بدیع هستند.»

۲۷۷- کدام واژه «متمم اسم» است؟

نکته‌ها (۰/۲۵)

۲۷۸- کدام واژه یکی از نقش‌های تبعی را دارد؟

عمیق یا بدیع (۰/۲۵)

۲۷۹- کدام واژه «قید صفت» است؟

بسیار (۰/۲۵)

۲۸۰- در عبارت زیر، جمله‌ی «به آب چشمه دست نمی‌توان برد» بیانگر چیست؟

«... برف کوه هنوز آب نشده‌است. به آب چشمه دست نمی‌توان برد. ماست را با چاقو می‌بریم.»

سردی هوا یا سردی آب (۰/۲۵)

با توجه به جمله‌ی داده‌شده، به ۳ پرسش زیر پاسخ دهید.
جلد نسبتاً زیبای کتاب سارا به رنگ آبی آسمانی است.

۲۸۱- کدام واژه «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» است؟

سارا (۰/۲۵)

۲۸۲- کدام واژه «صفت صفت» است؟

آسمانی (۰/۲۵)

۲۸۳- کدام واژه «قید صفت» است؟

نسبتاً (۰/۲۵)

۲۸۴- معنی عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

در پایتخت به تکاپو افتادم تا درخت بیداد را از بیخ و بن براندازم.

در پایتخت به تلاش (جست‌وجو) افتادم (۰/۲۵) تا ظلم و ستم را (۰/۲۵) به طور کامل نابود کنم. (۰/۲۵)

۲۸۵- با توجه به عبارت زیر، نویسنده بعد از خواندن نامه‌ی برادرش چه تصمیمی گرفت؟

«نامه‌ی برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی! بوی جوی مولیان مدهوشم کرد. فردای همان روز، ترقی را رها کردم. پا به رکاب گذاشتم و به سوی زندگی روان شدم. تهران را پشت سر نهادم و به سوی بخارا بال و پر گشودم.»

تصمیم گرفت که به ایل (زادگاهش) باز گردد. (۰/۲۵)

۲۸۶- با توجه به جمله‌ی زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«در بالای غار حرا، مرکز تفکرات آسمانی، ماه نور ملایم و لطیف خود را پخش می‌کرد و روشنایی بسیار درخشان خود را به کاینات می‌داد.»

الف) کدام واژه «صفت مضاف‌الیه» است؟

ب) کدام واژه «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» است؟

پ) کدام واژه «قید صفت» است؟

ت) کدام گروه اسمی در نقش «بدل» به کار رفته است؟

الف) آسمانی (۰/۲۵) حرا (۰/۲۵) پ) بسیار (۰/۲۵) ت) مرکز تفکرات آسمانی (۰/۲۵)

۲۸۷- با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«نیک از دامنه تپه‌های سوخته گذشت و به پلی که روی رودخانه بود، رسید. از بالای پل به آب آن که از ریگ‌های رنگارنگ کف رود، رنگین به نظر می‌رسید، نگاه کرد.»

الف) کدام واژه «مضاف‌الیه» است؟

ب) کدام واژه «صفت مضاف‌الیه» است؟

الف) رود (۰/۲۵) ب) سوخته (۰/۲۵) (ص ۱۰۸)

۲۸۸- با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«کدخدای ده، سید مراد، برای میهمانی افطاری سه شانه تخم‌مرغ خرید. او از همکاری کاملاً صمیمانه روستاییان، بسیار خرسند شده بود.»

الف) کدام واژه «ممیز» است؟

ب) کدام واژه «شاخص» است؟

پ) کدام واژه «قید صفت» است؟

ت) کدام گروه اسمی نقش «بدل» دارد؟

الف) شانه (۰/۲۵) (ص ۱۰۷) ب) سید (۰/۲۵) (ص ۹۵)
پ) کاملاً (۰/۲۵) (ص ۱۰۸) ت) سید مراد (۰/۲۵) (ص ۹۶)

۲۸۹- نقش واژه‌های مشخص شده را در عبارت «بیشتر حاضرین، استاد بهرامی و همکاری‌ها را می‌شناختند»، بنویسید.

شاخص (۰/۲۵) معطوف (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۵۷ و ۶۲)

۲۹۰- با توجه به عبارت زیر پاسخ سوالات را بنویسید.

«همه چشم در زمین که این‌جا می‌توان چند حلقه چاه عمیق زد و آن‌جا می‌شود چغندر کاری کرد! و دیدارها همه بر خاک و سخن از خاک! که آن عالم پرشگفتی و راز، سرایی سرد و بی‌روح شد.»

الف) عبارت «دیدارها همه بر خاک و سخن‌ها همه از خاک» بیان‌گر چه نوع نگرشی است؟

ب) مقصود از ترکیب «آن عالم پرشگفتی و راز» چیست؟

الف) بیان‌گر نگرش مادی (۰/۲۵) ب) آسمان (۰/۲۵) - درس ۲۰ - ص ۸۸

۲۹۱- با توجه به جمله زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«کتاب گران‌قدر بیهقی که به صورت رمانی بسیار گیرا و دل‌چسب نگاشته شده است، بیان‌گر قدرت نویسنده است.»

الف) کدام واژه «معطوف» است؟

ب) کدام واژه «قید صفت» است؟

پ) یک واژه بیابید که «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» باشد.

الف) دل‌چسب (۰/۲۵) - ص ۹۶

ب) بسیار (۰/۲۵)

پ) نویسنده (۰/۲۵) - ص ۱۰۸

۲۹۲- واژه «نسبتاً» را در یک گروه اسمی به عنوان قید صفت به کار ببرید.

خانه نسبتاً بزرگ (یا هر مثال درست دیگر) (۰/۵) درس ۹ ص ۶۰

۲۹۳- در عبارت زیر مفهوم «خط و خال انداختن جوجه کبک‌ها» را بنویسید.

«صدای بلدرچین یک دم قطع نمی‌شود. جوجه کبک‌ها، خط و خال انداخته‌اند و کبک دری در قلّه‌های کمانه، فراوان شده است.»

بزرگ شدن جوجه کبک‌ها (۰/۲۵) ص ۱۴۸

۲۹۴- عبارت زیر را به فارسی روان بازگردانی کنید:

مادر چشم به راه توست. آب خوش از گلویش پایین نمی‌رود.

مادر منتظر توست و روزگار خوشی ندارد (آسایش ندارد). (۰/۵)

۲۹۵- با توجه به عبارت «شاهین تیزبال افق‌ها بودم. زنبوری طفیلی شدم و به کنجی پناه بردم.» نویسنده، زندگی خود را پس از کارمند شدن در بانک چگونه توصیف کرده است؟

بلندپرواز بودم اما تنزل کردم. (آرزوهای بلندپروازانه‌ی من در حد کارمند شدن تنزل کرد) یا هر مفهوم درست دیگر

(۰/۵)

۲۹۶- با توجه به عبارت زیر به سوالات پاسخ دهید.

«نگاه‌های اسیرم را هم چون پروانه‌های شوق در این مزرع سبز آن دوست شاعرم رها می‌کنم.»

الف) منظور از «مزرع سبز» چیست؟

ب) «دوست شاعرم» در این عبارت کیست؟

الف) آسمان (۰/۲۵) ب) حافظ (۰/۲۵)

۲۹۷- نویسنده، در عبارت زیر کدام نوع زندگی را مطلوب می‌داند؟

«برای کسانی که در کنار گواراترین چشمه‌ها چادر می‌افراشتند، آب انبار آن روزی تهران مصیبت بود.»

زندگی در طبیعت روستا یا زندگی در ایل (۰/۲۵)

۲۹۸- عبارت زیر چند جمله دارد؟

«لحظه‌ی عزیز و شورانگیزی بود؛ لحظه‌ای که هر سال از نخستین دم بهار، بی‌صبرانه چشم به راهش بودیم و تابستان وصال، امیدبخش و مهران می‌آمد.»

سه جمله (۰/۲۵) (درس ۹ ص ۷۱)

۲۹۹- مفهوم جمله‌ی: «در کویر، خدا حضور دارد» چیست؟

در کویر، معنویت وجود دارد. (۰/۲۵) (درس ۹ ص ۷۱)

۳۰۰- در هریک از گروه‌های اسمی زیر، نوع «وابسته‌ی وابسته» را مشخص کنید.

الف) دوازده سیر زعفران: ب) شرایط تقریباً پایدار:

الف) ممیز، ۰/۲۵، ص ۶۵ ب) قید صفت، ۰/۲۵، ص ۷۴

۳۰۱- در عبارت زیر، زمان فعل‌های مشخص‌شده را دقیقاً تعیین کنید.

«صدای بلدرچین یک دم قطع نمی‌شود. جوجه کبک‌ها، خط و خال انداخته‌اند.»

نمی‌شود: مضارع اخباری، ۰/۲۵، ص ۸۱ انداخته‌اند: ماضی نقلی، ۰/۲۵، ص ۸۱

۳۰۲- عبارت «کلمات را کنار زنید و در زیر آن، روحی را که در این تلقی و تعبیر پنهان است، تماشا کنید»، بر چه مفهومی تأکید دارد؟

توجه به باطن و حقیقت هر چیز و پرهیز از ظاهربینی، ص ۷۳

۳۰۳- از متن درس، برای هریک از معانی زیر، واژه‌های معادل بیابید.

الف) باد گرم مهلک (.....) ب) تماشا (.....)

پ) آویزان (.....) ت) نگرش (.....)

الف) باد گرم مهلک: سموم ب) تماشا: نظاره

پ) آویزان: معلق ت) نگرش: تلقی

۳۰۴- چهار گروه اسمی که اهمیت املائی داشته باشند، از متن درس بیابید و بنویسید.

۳۰۵- در کدام گروه‌های اسمی زیر، «وابسته‌ی وابسته» به کار رفته است؟ نوع هریک از مشخص کنید.

۱- تموز سوزان کویر ۲- سه دست لباس ایرانی

۳- قلب آن کویر ۴- این معمار خوش‌ذوق

۵- هوای نسبتاً پاک ۶- شاگرد حوزه‌ی ادبی

۲- ممیز

۳- صفت مضاف‌الیه

۵- قید صفت

۶- صفت مضاف‌الیه

۳۰۶- عبارت زیر را با توجه به موارد «الف» و «ب» بررسی کنید.

* آن شب نیز من خود را بر روی بام خانه گذاشته بودم و به نظاره‌ی آسمان رفته بودم.
الف) نوع جمله‌ها:

ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده:

الف) (گروه‌های اسمی آن شب) گروه قیدی (نیز) قید (من خود را) گروه مفعولی (بر روی بام خانه) گروه متممی (گذاشته بودم) گروه فعلی (به نظاره‌ی آسمان) گروه متممی (رفته بودم) گروه فعلی
ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده: (نیز) قید / (به نظاره‌ی آسمان) متمم

۳۰۷- آرایه‌های ادبی را در بند «نهم» درس مشخص کنید.

۳۰۸- دو نمونه «تلمیح» در متن درس بیابید و توضیح دهید.

سر در چاه کردن حضرت علی (ع) و گریه گرفتن در میان چاه.
آواز پر جبرئیل همواره زیر غرفه بلند آسمانش به گوش می‌رسد: تلمیح دارد به جبرئیل که پیام وحی را به حضرت پیامبر (ص) می‌رساند.

۳۰۹- متن درس نهم (کویر)، بخشی از «سفرنامه» محسوب می‌شود یا «حسب‌حال»؟ دلیل خود را بنویسید.

حسب‌حال یا زندگی‌نامه است. زیرا نویسنده به ثبت خاطرات و گزارشی از احوال خویش و دیگران و رخداد‌های روزگار، اطلاعاتی اثرگذار ارائه داده است. گرچه اشاره‌ای به سفرهای خود به کویر دارد اما چون هیچ اشاره‌ای به رخداد‌های طول سفر ندارد و مقصد همواره روستای مزینان است، سفرنامه محسوب نمی‌شود.

۳۱۰- در متن درس، چه کسی به «جوینده‌های تشنه» مانند شده است؟ چرا؟

شاگرد به جوینده‌ی آب تشبیه شده است و مقصود این است که شاگردان شیفته دانایی بوده‌اند و به اجبار کسب علم نمی‌کنند.

۳۱۱- نویسنده با مقایسه‌ی زندگی روستایی و زندگی شهری، به چه تفاوت‌هایی اشاره دارد؟

نگرش مردم شهرنشین، نسبت به پدیده‌های هستی، لوکس و مادی و خالی از معنویت و حسابگرانه است. اما نگاه مردم روستایی، ساده و بی‌آلایش و آمیخته با معنویت است.

۳۱۲- مضمون کلی هر سروده‌ی زیر، از سهراب سپهری، با کدام بخش از متن درس ارتباط دارد؟

الف) در کف‌ها کاسه‌ی زیبایی / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌پر با پای دگر
ب) من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سر گلدسته‌ی سرو / من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم / پی قد قامت موج

الف) مضمون: توجه قلبی و حضور قلب داشتن و با بصیرت و معنویت به پدیده‌های عالم نگرستن
ب) مضمون: همه‌ی پدیده‌های عالم خداوند را تسبیح می‌گویند.

۳۱۳- در جمله‌ی زیر، گروه اسمی مفعولی را مشخص کرده و نمودار پیکانی آن را رسم کنید.
من روز گذشته کتاب این مرد را از او خریدم.

کتاب این مرد
←

۳۱۴- کدام یک از جملات زیر «صفتِ صفت» دارد؟

الف) او در هوای نسبتاً خوب بهار به گردش می‌رود.

ب) او در هوای دلپذیر بهاری به گردش می‌رود.

ب) بهاری

۳۱۵- کدام بخش از عبارت زیر، به بیتی از حافظ اشاره دارد؟

«نگاه‌های اسیرم را هم چون پروانه‌های شوق در این مزرع سبز آن دوست شاعرم رها می‌کنم.»

مزرع سبز ← مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو یادم از کشته‌ی خویش آمد و هنگام درو

۳۱۶- منظور کلی دکتر شریعتی از عبارت «آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در

سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد.» چیست؟

توجه به عقل و دوری از احساس و عاطفه، بی‌توجهی به تخیل و الهام و معنویت می‌شود.

۳۱۷- منظور دکتر علی شریعتی از عبارت زیر چیست؟

«صفای اهورایی آن همه زیبایی‌ها به این علم عدد بین مصلحت‌اندیش آلود.»

علم محدود و منفعت طلب توجه به معنویت و زیبایی را از بین می‌برد.

۳۱۸- در عبارت زیر منظور از «به آب چشمه دست نمی‌توان برد» چیست؟

... برف کوه هنوز آب نشده است. به آب چشمه دست نمی‌توان برد. ماست را با چاقو می‌بریم.

سردی آب

با توجه به این عبارت به ۲ سؤال زیر پاسخ دهید:

«آسمان کویر، این نخلستان خاموش و پرمهتابی که هرگاه مشیت خونین و بی‌تاب قلبم را در زیر باران‌های غیبی

سکوتش می‌گیرم و نگاه‌های اسیرم را هم چون پروانه‌های شوق در این مزرع سبز آن دوست شاعرم رها می‌کنم،

ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم.»

۳۱۹- «مزرع سبز» استعاره از چیست؟

آسمان (۰/۵)

۳۲۰- منظور از «دوست شاعرم» چه کسی است؟

حافظ (۰/۵)

با توجه به متن زیر به ۳ سؤال زیر پاسخ دهید:

«ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم. ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را که هم‌چون این

شیعه‌ی گم‌نام و غریبش، در کنار آن مدینه‌ی پلید و در قلب آن کویر بی‌فریاد، سر در حلقوم چاه می‌برد و

می‌گریست.»

۳۲۱- مقصود از «امام راستین» چه کسی است؟

حضرت علی (ع) (۰/۵)

۳۲۲- منظور از «مدینه‌ی پلید» کجاست؟

شهر کوفه (۰/۵)

۳۲۳- متن به چه حادثه‌ای اشاره دارد؟

به این که حضرت علی در نخلستان‌های اطراف کوفه سر در چاه می‌برد و راز و نیاز و گریه می‌کرد. (۰/۵)
با توجه به متن به ۲ سؤال زیر پاسخ دهید:
«آن شب من نیز خود را بر روی بام خانه گذاشته بودم و به نظاره‌ی آسمان رفته بودم. گرم تماشا در این دریای سبز معلق، آن شب نیز ماه با تلالو پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد و آن جاده‌ی روشن و خیال‌انگیزی که گویی، یک راست به ابدیت می‌پیوندد: «شاهراه علی»، «راه مکه!»

۳۲۴- «دریای سبز معلق» و «گل‌های الماس» به ترتیب استعاره از چیست؟

آسمان (۰/۲۵) و ستارگان (۰/۲۵)
۳۲۵- منظور از عبارت مشخص شده را بنویسید.

کهنکشان (۰/۵)

۳۲۶- مفهوم مصراع‌های زیر چیست؟

من نمازم را وقتی می‌خوانم که اذانش را باد گفته باشد سر گلدسته‌ی سرو
من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم
پی قد قامت موج ...

شاعر وقتی نمازش را می‌خواند که همه‌ی عناصر طبیعت را در حال نماز ببیند.

۳۲۷- در مصراع: «امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو»:

الف) کدام واژه حذف شده است؟
ب) نوع حذف آن چیست؟

الف) است یا فعل (۰/۲۵)
ب) حذف به قرینه‌ی معنوی (۰/۲۵) (درس ۱۰ ص ۸۴)

۳۲۸- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) چون رود امیدوارم بی‌تابم و بی‌قرارم
ب) دیروز اگر سوخت ای دوست، غم برگ و بار من و تو

الف) مسند، ص ۸۴، ۰/۲۵
ب) مفعول، ص ۸۴، ۰/۲۵

۳۲۹- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ

در دوران گذشته، در کشورم ۰/۲۵ درد و غم زیادی وجود داشت. (ما با مصیبت‌های زیادی همراه بودیم.)، ۰/۲۵ ص

۸۴

۳۳۰- در متن درس، واژه‌های بیابید که هم آوای آن در زبان فارسی وجود دارد؟

غربت، غریب

۳۳۱- انواع «و» (ربط، عطف) را در بیت آخر مشخص کنید.

برگ و بار (عطف) / دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ (حرف ربط)

۳۳۲- در متن درس دهم (فصل شکوفایی)، کدام گروه‌های اسمی، در نقش «مفعول» به کار رفته‌اند؟

«چه» در مصراع: غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟

«بهار من و تو» در مصراع: برخیز با گل، بخوانیم اینک بهار من و تو

۳۳۳- در متن درس دهم (فصل شکوفایی)، برای کاربرد هر یک از آرایه‌های «تشخیص» و «تشبیه» دو نمونه بیابید.

۳۳۴- در بیت زیر، «برزخ سرد» و «شب» نماد چه مفاهیمی هستند؟

آن جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد / غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟

برزخ سرد: جامعه‌ی زمان ستم شاهی / شب: ظلم و ستم

۳۳۵- مقصود نهایی شاعر از مصراع دوم بیت زیر چیست؟

چون رود امیدوارم، بی‌تابم و بی‌قرارم / من می‌روم سوی دریا جای قرار من و تو

پیوستن به جریان انقلاب

۳۳۶- توضیح دهید بیت زیر با فصل ادبیات انقلاب اسلامی چه مناسبت و پیوندی دارد؟

دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ / امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو

در جامعه‌ی پر از ستم نظام شاهنشاهی، همه در غربت و تنهایی بودیم اما امروز در آزادی هستیم.

۳۳۷- درباره‌ی ارتباط موضوعی هریک از سروده‌های زیر با متن درس توضیح دهید.

(الف) ز خورشید و از آب و از باد و خاک / نگردد تبه نام و گفتار پاک (فردوسی)

(ب) ای منتظر، مرغ غمین در آشیانه! / من گل به دستت می‌دهم، من آب و دانه ... / می‌کارمت در چشم‌ها

گل نقش امید / می‌بارمت بر دیده‌ها باران خورشید (سیاوش کسرائی)

۳۳۸- در کدام بیت، هم حرف ربط وابسته‌ساز و هم حرف عطف وجود دارد؟

(۱) تا درد و ورم فرو نشیند / کافور بر آن ضماد کردند

(۲) از آتش دل برون فرستم / برقی که بسوزد آن دهان‌بند

بیت (۱) تا ← حرف ربط وابسته‌ساز / و ← حرف عطف

نکته: بیت (۲) که ← حرف ربط وابسته‌ساز

۳۳۹- نوع «و» را در مصراع‌های زیر مشخص کنید.

پهلوان هفت‌خوان اکنون / طعمه‌ی دام و دهان خوان‌هشتم بود / و می‌اندیشید که نبایستی بگوید هیچ.

دام و دهان ← حرف عطف / بود و می‌اندیشید ← حرف ربط هم‌پایه‌ساز

۳۴۰- نوع «و» را در بیت زیر مشخص کنید.

می‌نویسم نامش اول و از قفا / می‌نگارم نامه‌ی عشق و وفا

(اول) حرف ربط هم‌پایه‌ساز / و (دوم) حرف عطف

۳۴۱- نوع «و» را در دو بیت زیر مشخص کنید.

(۱) شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته مپسند

(۲) تا درد و ورم فرونشیند کافور بر آن ضماد کردند

(۱) حرف ربط هم‌پایه‌ساز (۲) حرف عطف

۳۴۲- نوع «واو» را در بیت زیر مشخص کنید.

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد / زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد

حرف عطف / حرف ربط هم‌پایه‌ساز

۳۴۳- مفعول‌ها را در عبارت زیر مشخص کنید.

به لطف، ما را دست گیر و به کرم پای‌دار. الهی، حجاب‌ها از راه بردار و ما را به ما مگذار.

دست، حجاب‌ها، ما (اول) ← مفعول

۳۴۴- «مفعول» را در دو بیت زیر مشخص کنید.

- (۱) بسیار بود رود در آن برزخ کبود / اما دریغ، زهره‌ی دریا شدن نداشت
 (۲) گم بود در عمیق زمین شانه‌ی بهار / بی‌تو ولی زمین‌ه‌ی پیدا شدن نداشت
 (۱) زهره‌ی دریا شدن (۲) زمین‌ه‌ی پیدا شدن

۳۴۵- سروده‌ی زیر با کدام قسمت از متن درس مناسبت دارد؟

- هر سال چو نوبهار خرم / بیدار شود ز خواب نوشین
 تا باز کند به روی عالم / دیباچه‌ی خاطرات شیرین
 از لاله دهد به سبزه زیور / ای دوست، مرا به خاطر آور! (محمدتقی بهار)

حالا دلخوشی‌ام به این است که هر روز صبح با این یک پا و دو عصا به این جا بیایم. گرد قاب عکستان را پاک کنم. سنگتان را بشویم، گلدانتان را آب بدهم و خاطراتم را با شما مرور بکنم. هر روز چیزهای بیش‌تری از آن شب عزیز یادم می‌آید. به همین زنده‌ام آقا!

۳۴۶- سروده‌های زیر را از نظر محتوا بررسی کنید و درباره‌ی ارتباط هریک از آن‌ها با متن درس به اختصار توضیح دهید.

- الف) کس چون تو طریق پاک‌بازی نگرفت / با زخم نشان سرفرازی نگرفت
 زیر پیش دلاورا، کسی چون تو شگفت / حیثیت مرگ را به بازی نگرفت (سید حسن حسینی)
 ب) برای وصف میدان‌های پُر مین / برای وصف خال و زلف چین چین
 نه در شیراز و نه در شهر گنجه / «نظامی» می‌شوم در «قصر شیرین» (علی سهامی)

الف) توصیف رزمندگانی است که بدون ادعا به جبهه‌های حق علیه باطل رفتند؛ از مرگ نهراسیدند، مشتاقانه به استقبال مرگ رفتند.

ب) شاعر با ایهامی لطیف خودش را برای همیشه برای جنگ با متجاوزان آماده می‌داند.

۳۴۷- فضاسازی، در کدام قسمت از متن درس، نقش مؤثری در پیشبرد داستان داشته است؟

در بند: دلخوشی‌ام به این است که هر روز صبح با این یک پا و دو عصا به این جا بیایم. گرد قاب عکستان را پاک کنم. سنگتان را بشویم، گلدانتان را آب بدهم و خاطراتم را با شما مرور بکنم. هر روز چیزهای بیش‌تری از آن شب عزیز یادم می‌آید. به همین زنده‌ام آقا!

۳۴۸- با توجه به متن درس:

الف) دو «کنایه» بیابید و مفهوم هریک را بنویسید.

ب) یک نمونه «حس آمیزی» مشخص کنید.

الف) بال درآوردم: کنایه از بسیار خوشحال شدم / سنگرها را آب برداشته بود: کنایه از سنگرها پر از آب شده بود.

ب) زمزمه‌ی لطیف: حس آمیزی (زمزمه را می‌شنویم و لطیفی را لمس می‌کنیم)

۳۴۹- برای کاربرد هریک از ضمائر زیر، جمله‌ای مناسب از متن درس بیابید؛ سپس مرجع ضمیرها را مشخص کنید.

* ضمیر پیوسته (متصل):

* ضمیر گسسته (جدا):

ضمیر پیوسته (متصل): وقتی حرفهائیتان تمام شد (تان: مضاف‌الیه، مرجع، آقا معلم)

ضمیر گسسته (جدا): از شاقه‌ی قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست (شما: مضاف‌الیه، مرجع: رزمنده‌ی

دانش‌آموخته)

۳۵۰- در بند پنجم، زمان فعل‌ها را مشخص کنید.

شد: ماضی مطلق / فرونشست: ماضی مطلق / آمدید: ماضی مطلق / شناخته باشید: ماضی التزامی / کرد: ماضی مطلق /
کنده شدم: ماضی مطلق / دویدم: ماضی مطلق / بگویم: ماضی التزامی / نبرده‌اید: ماضی التزامی

۳۵۱- شش واژه‌ی مهم املائی از متن درس انتخاب کنید و به کمک آن‌ها ترکیب‌های وصفی یا اضافی بسازید.

۳۵۲- با توجه به متن درس، معنای واژه‌های زیر را بنویسید.

* معبر (.....) * ذله شدن (.....)

* معبر: محل عبور رزمندگان در میدان مین * ذله شدن: خسته شدن

۳۵۳- با توجه به رباعی زیر، منظور از «طریق پاکبازی» چیست؟

کس چون تو طریق پاکبازی نگرفت / با زخم نشان سرفرازی نگرفت
زین پیش دلاورا، کسی چون تو شگفت / حیثیت مرگ را به بازی نگرفت!

عشق حقیقی، شهادت در راه حق، از جان گذشتگی و هر معادل مناسب دیگر، ص ۹۵

۳۵۴- مصراع دیگر هریک از بیت‌های زیر را بنویسید.

الف) شاهد نیاز نیست که در محضر آورند / .....

ب) ..... / بیداری ستاره، در چشم جویباران

ج) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / .....

الف) در دادگاه عشق رگ گردنت گواه، ۰/۵، ص ۹۷

ب) ای مهربان تر از برگ در بوسه‌های باران، ۰/۵، ص ۵۷

ج) کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی، ۰/۵، ص ۲۳

۳۵۵- معنی هریک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) مسلک مرغ گرفتار قفس هم چو من است.

ب) معبر تمام شد و وارد محوطه‌ی پیش روی دشمن شدیم.

ج) بر طیلسان آبی مدیترانه دوخته شده است.

د) همواره عشق قدیم را موضوع صحیفه‌ی شعر خود می‌گرداند.

(به معال‌های درست، نمره تعلق می‌گیرد)

الف) روش، طریق، ص ۲۶، ۰/۲۵

ج) نوعی ردا، ص ۶۱، ۰/۲۵

۳۵۶- مصراع دوم بیت را بنویسید. «حُسن شهادت از همه حُسنی فراتر است / .....

ای محسن شهید من، ای حُسن بی‌گناه (۰/۵) (ص ۹۷)

۳۵۷- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

هیونان به هیزم کشیدن شدند

همه شهر ایران به دیدن شدند

اسب و شتران بزرگ مشغول به هیزم کشیدن شدند؛ همه‌ی مردم ایران نیز به تماشا مشغول گشتند.

۳۵۸- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

بیامد دو صد مرد آتش‌فروز

دمیدند گفتی شب آمد به روز

دویست مرد آتش روشن‌کن آمدند و در آن دمیدند انگار روز به شب تبدیل شد.

با توجه به شعر زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید:

چنین گفت موبد به شاه جهان
چه خواهی که پیدا کنی گفت و گوی
که درد سپهبد نماند نهان
بباید زدن سنگ را بر سبوی

۳۵۹- «موبد» به چه معناست؟

موبد: روحانی مشاور در امور سلطنت

۳۶۰- «سنگ بر سبوی زدن» کنایه از چیست؟

آزمایش و امتحان کردن.

۳۶۱- در بیت زیر، فردوسی با اشاره به نام «سیمرغ»، کدام زمینه‌ی اصلی حماسه را به کار گرفته است؟
تهمتن گز اندر کمان راند زود
بر آن سان که سیمرغ فرموده بود

خرق عادت

۳۶۲- بیت زیر را به نثر روان برگردانید.

چو بخشایش پاک یزدان بود
دم آتش و آب یکسان بود

وقتی بخشایش خداوند پاک باشد، آب و آتش در نظرش یکسان است.

۳۶۳- مفهوم مصراع دوم بیت «سیاوش چنین گفت کای شهریار / که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

تحمل دوزخ برای من از پذیرش این سخن آسان‌تر است.

۳۶۴- بیت زیر را به نثر روان برگردانید.

سراسر همه دشت بریان شدند
بر آن چهر خندان گریان شدند

همه‌ی مردم دشت غمگین شدند و به خاطر چهره‌ی خندان او گریستند.

۳۶۵- تفاوت معنایی «فرمودن» را در ابیات زیر بیان کنید.

الف) و ز آن پس به موبد بفرمود شاه
ب) آن همه ناز و تنعم که خزان می‌فرمود
که بر چوب ریزند نفت سیاه
عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

در بیت اول به معنی دستور دادن

در بیت دوم به معنی انجام دادن

با توجه به بیت زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.

مگر کآتش تیز پیدا کند
گنه کرده را زود رسوا کند

۳۶۶- مگر به چه معنایی به کار رفته است؟

شاید (امید است)

۳۶۷- این واژه با کدام یک از ابیات زیر تناسب معنایی دارد؟

فراوان سخن باشد آگنده گوش
مگر کز ششمار تو آید پدید
نصیحت نگیرد مگر در خموش
که نوبت به فرزندان چون رسید

بیت دوم

۳۶۸- مفهوم عبارت «که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

با این حرف تو تحمل آتش جهنم برای من آسان شد.

۳۶۹- معنی و مفهوم نثر زیر را بنویسید.
بباید زدن سنگ را بر سبوی.

باید به آزمایش و امتحان پرداخت.

۳۷۰- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

بباید زدن سنگ را بر سبوی
چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

اگر می خواهی حقیقت آشکار شود، باید به آزمایش و امتحان پردازی.

۳۷۱- معنی و مفهوم شعر زیر را بنویسید.

به نیروی یزدان نیکی دهش
کزین کوه آتش نیابم تپش

به کمک خداوند نیکی دهنده از این کوه آتش هراس ندارم (از آن عبور می کنم).

با توجه به بیت های زیر به سوالات پاسخ دهید:

«مگر کآتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند

اگر کوه آتش بود بسپریم ازین تنگ خوار است اگر بگذرم»

۳۷۲- مفهوم مصراع اول بیت اول چیست؟

شاید آتش سوزنده حقیقت را روشن و مشخص سازد.

۳۷۳- واژه ی «خوار» به چه معنا است؟

آسان یا سهل

۳۷۴- «جریان یافتن حوادثی که با منطق و تجربه ی علمی سازگاری ندارد.» بیانگر کدام زمینه ی حماسه است؟

خرق عادت

۳۷۵- یک آرایه ی ادبی در مصراع دوم بیت زیر بنویسید.

«یکی تازی ای بر نشسته سیاه
همی خاک نعلش برآمد به ماه»

اغراق، ماه ← مجاز از آسمان، خاک نعلش برآمد به ماه ← کنایه از سرعت زیاد (ذکر یک مورد)

۳۷۶- بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

بدانگه که شد پیش کاووس باز
فرود آمد از باره، بردش نماز

[سیاوش] وقتی پیش کیکاووس رفت، از اسب پیاده شد و تعظیم و فروتنی کرد.

۳۷۷- آرایه ی مشترک دو مصراع زیر را مشخص کنید:

الف) زمین گشت روشن تر از آسمان
ب) همی خاک نعلش برآمد به ماه

اغراق

۳۷۸- مفهوم بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

گذر بود چندان که گویی سوار
میانه برفتی به تنگی چهار

فضای خالی بین دو کوه هیزم به اندازه ای بود که چهار نفر سوار به سختی می توانستند از آن عبور کنند.

۳۷۹- در بیت «سراسر همه دشت بریان شدند/ بر آن چهر خندانش گریان شدند»

الف) کدام واژه در معنای مجازی به کار رفته است؟

ب) معنای مجازی آن را بنویسید.

الف) دشت ب) مردم دشت

۳۸۰- مفهوم بیت زیر را به فارسی روان بنویسید.

اگر کوه آتش بود بسپر من ازین تنگ خوار است اگر بگذرم

اگر قرار بر عبور از میان آتش باشد، برای من آسان است.

۳۸۱- مصراع دوم بیت زیر بیانگر کدام ویژگی حماسه است؟

«چو بخشایش پاک یزدان بود دم آتش و آب یکسان بود»

خرق عادت

۳۸۲- مفهوم اصلی مصراع اول بیت زیر را بنویسید.

«سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندان گریان شدند»

همه‌ی مردم غمگین شدند.

۳۸۳- با توجه به بیت «سر پر ز شرم و بهایی مراست

اگر بی گناهم رهایی مراست» سیاوش رهایی خود را

در چه می‌داند؟

سیاوش رهایی خود را در اثبات بی‌گناهی‌اش می‌داند.

۳۸۴- در بیت «فرود آمد از اسب کاووس شاه/ پیاده سپهبد، پیاده سپاه» منظور از سپهبد چه کسی است؟

کاووس

۳۸۵- مفهوم مصراع «که دوزخ مرا زین سخن گشت خوار» چیست؟

آتش دوزخ در برابر این سخن (تهمت) برای من ناچیز و بی‌ارزش است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم)

۳۸۶- چه عاملی در نوشته‌ی زیر منجر به شیوه‌ی بلاغی شده است؟

به شکوفه‌ها به باران برسان سلام ما را

تقدیم متمم (۰/۲۵) (متمم در ابتدا ذکر شده است.)

با توجه به ابیات زیر به پرسش پاسخ دهید:

چه آمد ز آتش برون شاه نو

چو او را بدیدند برخاست غو

که گفتی سمن داشت اندر کنار

چنان آمد اسب و قبای سوار

۳۸۷- منظور از «شاه نو» چه کسی است؟

سیاوش (۰/۲۵)

۳۸۸- بیت دوم به کدام زمینه‌ی حماسی اشاره دارد؟

خرق عادت (۰/۵)

۳۸۹- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

سیاوش را کرد باید درست.

باید سیاوش را اصلاح و تنبیه کرد. (۰/۲۵)

۳۹۰- شعر زیر را به نثر روان برگردانید.

بدانگه که شد پیش کاووس باز

فرود آمد از باره بردش نماز

[سیاوش] هنگامی که نزد کاووس رفت (۰/۲۵) از اسب پایین آمد (۰/۲۵) و بر او تعظیم کرد. (۰/۲۵)

۳۹۱- در عبارت «الهی، ترسانم از بدی خود.»، از شیوهی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

بلاغی (۰/۲۵)

۳۹۲- در بیت زیر، از شیوهی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

«دریاب کنون که نعمت هست به دست / کاین دولت و ملک می‌رود دست به دست»

بلاغی (۰/۲۵)

۳۹۳- در عبارت «بزرگ مردی بود خواجه نظام‌الملک.»، از شیوهی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

بلاغی (۰/۲۵)

۳۹۴- در مصراع «طلوع می‌کند آن آفتاب پنهانی.»، از شیوهی بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

بلاغی (۰/۲۵)

۳۹۵- در جمله‌ی «بزرگ‌مردی بود خواجه نظام‌الملک» از کدام شیوه استفاده شده است؟ (عادی- بلاغی)

بلاغی (۰/۲۵)

۳۹۶- نقش ضمیر پیوسته در بیت زیر با کدام یک از بیت‌های زیر یکی است؟

«مخور طعمه جز خسروانی خورش / که جان یابدت زان خورش پرورش»

الف) امشب ز غمت میان خون خواهم خفت / وز بستر عافیت برون خواهم خفت

ب) چون باده ز غم چه بایدت جوشیدن / با لشکر غم چه بایدت کوشیدن

در بیت سؤال نقش ضمیر «ت» مضاف‌الیه است و در بیت «الف» نیز نقش «ت» پس از غمت (غم تو) مضاف‌الیه است.

ولی «ت» در بیت «ب» نقش نهادی دارد. (بایدت ← تو باید)

۳۹۷- در هریک از موارد زیر، شکل درست واژه‌های نادرست املایی را بنویسید.

الف) هنگام چریق آفتاب در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم.

ب) اگر کوه آتش بود بسپررم / ازین تنگ خار است اگر بگذرم

الف) چریغ (درس ۸ ص ۶۰) (ب) خوار (درس ۱۲ ص ۱۰۱)

۳۹۸- کدام یک از ابیات و عبارات «گروه الف» با آرایه‌های «گروه ب» ارتباط دارد؟ (در گروه ب یک مورد اضافی است.)

ردیف	الف	ب
۱	هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال‌اند.	حسن آمیزی
۲	به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت، صد کاروان	اسلوب معادله
۳	عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را	تضاد
۴	از شامه‌ی قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست.	حسن تعلیل
		جناس

ردیف	ب (آرایه)	
۱	تضاد (درس ۷ ص ۵۲)	(۰/۲۵)
۲	جناس (درس ۱۲ ص ۱۰۱)	(۰/۲۵)
۳	اسلوب معادله (درس ۶ ص ۴۱)	(۰/۲۵)
۴	حسن آمیزی (درس ۱۱ ص ۸۹)	(۰/۲۵)

۳۹۹- کدام یک از ویژگی‌های حماسه در بیت‌های زیر دیده می‌شود؟ آن‌ها را کمانک‌های مقابل انتخاب کنید.

الف) بدان گاه سوگند پرمايه شاه/ چنین بود آیین و این بود راه (ملی - قهرمانی)

ب) یکی تازی‌ای برنشسته سیاه/ همی خاک نعلش برآمد به ماه (خرق عادت - ملی)

الف) ملی، ۰/۲۵ ب) خرق عادت: ۰/۲۵، ص ۱۰۶

۴۰۰- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

چو خواهی که پیدا کنی گفتم‌وگویی/ ببايد زدن سنگ را بر سبوی

اگر می‌خواهی حقیقت را آشکار کنی، ۰/۲۵ باید دست به آزمودن آن‌ها بزنی. (دست به آزمایش بزنی)، ۰/۲۵، ص

۱۰۰

۴۰۱- با توجه به بیت «بیامد دو صد مرد آتش فروز/ دمیدند گفتمی شب آمد به روز»، کدام توضیح درست است؟

الف) از شعله‌ی بزرگ آتش، شب مثل روز روشن شد. ب) از بسیاری دود، روز مثل شب تاریک شد.

ب) یا (از بسیاری دود، روز مثل شب تاریک شد.)، ص ۱۰۳

۴۰۲- همان طور که می‌دانیم با روش‌های زیر، می‌توان به معنای هر واژه پی برد:

- قرار دادن واژه در جمله

- توجه به روابط معنایی واژگان

اکنون بنویسید با کدام یک از این روش‌ها می‌توان به معنای واژه‌ی «اندیشه» در بیت‌های زیر پی برد؟

(الف) چو شب تیره گردد، شبیخون کنیم / ز دل ترس و اندیشه بیرون کنیم (فردوسی)

(ب) غلام عشق تو، کاندیشه این است / همه صاحب‌دلان را پیشه این است (نظامی)

(پ) چو بشنید خسرو از آن شاه گشت / روانش ز اندیشه آزاد گشت (فردوسی)

(الف) توجه به روابط معنایی واژگان: از کلمه‌ی «ترس» متوجه می‌شویم که اندیشه به معنی «اضطراب» است.

(ب) قرار دادن واژه در جمله: «اندیشه» در این بیت به معنی «فکر» است.

(پ) قرار دادن واژه در جمله: با توجه به داستان، در این بیت «اندیشه» به معنی «اندوه و اضطراب» است.

۴۰۳- بیت زیر را از شیوه‌ی بلاغی به شیوه‌ی عادی برگردانید.

سرانجام گفت ایمن از هر دوان / نه گردد مرا دل، نه روشن روان

سرانجام گفت: «از هر دوان نه دل من و نه روان روشنم ایمن نگرده»

۴۰۴- فعل‌های «گذشت» و «گرفت» در کاربردهای مختلف تغییر معنا می‌دهند. برای هر یک از معانی آن‌ها جمله‌ای

بنویسید.

گذشت:

(۱) زمان به سرعت گذشت.

(۳) گذشت، کار بزرگان است.

گرفت:

(۱) من دست او را گرفتم.

(۳) هنگام غروب دل آدم می‌گیرد.

(۲) بر دلم گذشت که خبر خوشی در راه است.

(۴) خرش از پل گذشت. و ...

(۲) گرفتم که کارها را تمام کردی؛ بعد چی؟

(۴) هنگام ورزش باید مواظب باشیم عضلات پا نگیرد. و ...

۴۰۵- کنایه را در بیت‌های زیر مشخص کنید و مفهوم هر یک را بنویسید.

(الف) چو خواهی که پیدا کنی گفت‌وگو / ببايد زدن سنگ را بر سبوی

(ب) سیاوش سیه را به تندی بتاخت / نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت

(الف) سنگ بر سبوی زدن: کنایه از آزمایش کردن

(ب) تنگ‌دل شدن: کنایه از ناراحت شدن

۴۰۶- دو نمونه «مجاز» در متن درس بیابید و مفهوم آن‌را بررسی کنید.

۱- سراسر همه دشت بریان شدند / بر آن چهر خندانانش گریان شدند

«دشت» مجاز از «مردم»

۲- چو از کوه آتش به هامون گذشت / خروشیدن آمد ز شهر و ز دشت

«شهر و دشت» مجاز از «مردم»

۴۰۷- برای هریک از زمینه‌های حماسه، بیت متناسب از متن درس بیابید.

قهرمانی:

خرق عادت:

ملی:

قهرمانی: اگر کوه آتش بود بسپرم / ازین تنگ خوار است اگر بگذرم
خرق عادت: چو از کوه آهن به هامون گذشت / خروشیدن آمد ز شهر و ز دشت
ملی: مگر کآتش تیز پیدا کند / گنه کرده را زود رسوا کند (معتقد بودن آتش گناهکار را از بی‌گناه تشخیص می‌دهد)

۴۰۸- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چو او را بدیدند برخاست غو / که آمد ز آتش برون شاه نو

وقتی مردم سیاوش را دیدند که سالم از میان آتش بازگشته است؛ شادمانه فریاد کشیدند که شاه نو سالم آمده است.

۴۰۹- «گذر سیاوش از آتش» را با مضمون بیت زیر مقایسه کنید.

آتش ابراهیم را نبود زیان / هر که نمرودی است، گو می‌ترس از آن (مولوی)

هر دو به این نکته اشاره دارد که «آتش بی‌گناهان را آسیب نمی‌رساند؛ تنها ستمکاران و ظالمان هستند که باید از

آزمون آتش بترسند و وحشت کنند.»

۴۱۰- بیت زیر را معنی کنید:

بیامد دو صد مرد آتش فروز دمیدند گفתי شب آمد به روز

دویست مرد آتش‌افروز آمدند و بر آن دمیدند. گویا روز تبدیل به شب شد.

۴۱۱- بیت زیر را معنی کنید:

اگر کوه آتش بود بسپرم / از این تنگ خوار است اگر بگذرم

اگر قرار بر عبور من از آتش باشد، برایم آسان و سهل است.

۴۱۲- فرزندان سیاوش ..... و ..... هستند که از ..... و ..... زاده شدند.

فرو، کیخسرو، جریره، فرنگیس

۴۱۳- نقش واژه‌ی «آتش» را در دو بیت زیر بررسی کنید:

۱- چو او را بدیدند برخاست غو / که آمد ز آتش برون شاه نو

۲- مگر کآتش تیز پیدا کند / گنه کرده را زود رسوا کند

(۱) متمم (۲) نهاد

۴۱۴- شخصیت‌های زیر چه کسانی هستند؟

۱- پیران ویسه ۲- افراسیاب ۳- گرسیوز

(۱) وزیر خردمند افراسیاب (۲) پادشاه توران‌زمین، دشمن ایران

(۳) تحریک‌کننده‌ی افراسیاب برای کشتن سیاوش

۴۱۵- رابطه‌ی سیاوش و رستم را در شاهنامه بیان کنید.

رستم پس از تولد سیاوش او را به زابل برده، رسم فرهیختگی، پهلوانی و رزم و بزم بدو می‌آموزد.

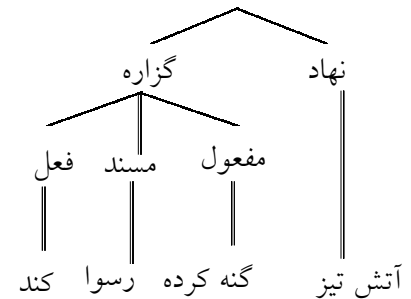
۴۱۶- رابطه‌ی واژه‌های زیر را بیان کنید.

۱- سیاوش ۲- کاووس ۳- جریره ۴- فرنگیس ۵- افراسیاب

- (۱) پسر کاووس همسر فرنگیس و جریره
(۲) پدر سیاوش
(۳) همسر سیاوش، دختر پیران ویسه
(۴) همسر سیاوش، دختر افراسیاب
(۵) شاه توران زمین، قاتل سیاوش، پدر فرنگیس

۴۱۷- نمودار درختی مصراع دوم بیت زیر را رسم کنید:

مگر کاتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند

۴۱۸- نوع متمم را در ۲ بیت زیر مشخص کنید.

۱- پراندیشه شد جان کاووس کی

۲- زمین گشت روشن تر از آسمان

ز فرزند و سودابه‌ی نیک‌پی
جهانی خروشان و آتش، دمان

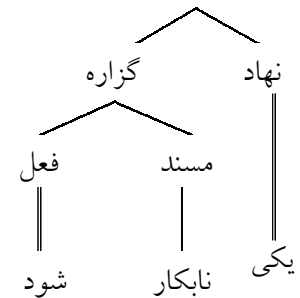
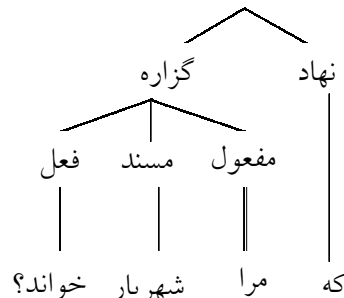
(۱) فرزند و سودابه‌ی نیک‌پی ← متمم قیدی

(۲) آسمان ← متمم اسمی

۴۱۹- نمودار درختی ۲ جمله‌ی زیر را رسم کنید.

کزین دو یکی گر شود نابکار

از آن پس که خواند مرا شهریار؟

۴۲۰- نقش واژه‌های قافیه را در بیت زیر بیان کنید:

به صد کاروان اشتر سرخموی

همی هیزم آورد پرخاش جوی

سرخموی ← صفت بیانی

۴۲۱- نقش واژه‌های قافیه را در بیت زیر بیان کنید:

به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان

پرخاش جوی ← قید (بی‌نشانه = مشترک با صفت)

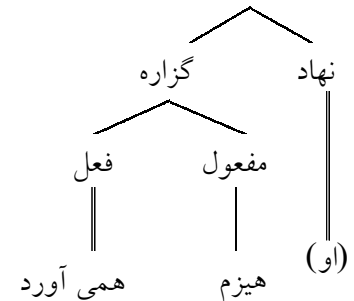
ساروان ← نهاد

کاروان ← ممیز

۴۲۲- نمودار درختی بیت زیر را رسم کنید:

همی هیزم آورد پر خاش جوی

به صد کاروان اشتر سرخ موی

۴۲۳- نقش قافیه‌ی بیت‌های زیر را مشخص کنید.

زبانہ بر آمد پس از دود زود

۱- نخستین دمیدن سیه شد ز دود

یکی خود زرین نهاده به سر

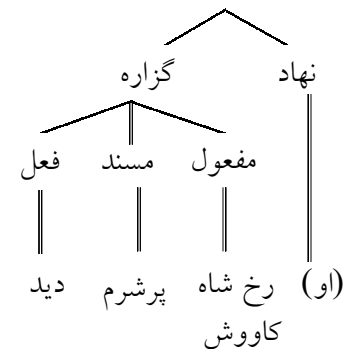
۲- سیاوش بیامد به پیش پدر

(۱) متمم / قید (۲) متمم / متمم

۴۲۴- نمودار درختی جمله‌ی زیر را رسم کنید:

سخن گفتنش با پسر نرم دید

رخ شاه کاووس پر شرم دید

۴۲۵- نقش «م» را در دو مصراع بیت زیر بررسی کنید.

جهان آفرینم ندارد نگاه

ورایدون که زین کار هستم گناه

م (برای من) ← متمم / م (مرا) ← مفعول

۴۲۶- مفعول را در دو بیت زیر مشخص کنید.

همی ریخت آب و همی خست روی

۱- همی کند سودابه از خشم موی

که بخششود بر بی گنه دادگر

۲- همی داد مژده یکی را دگر

(۱) موی، آب، روی (۲) مژده

۴۲۷- نخست برای هر نمونه، بیتی مرتبط از متن درس بیابید؛ سپس مفهوم مشترک ابیات هر ستون را بنویسید.

نمونه	بیت متن درس	مفهوم مشترک
ضربت گردون دون آزادگان را خسته کرد کو دل آزاده‌ای کز تیغ او مجروح نیست (سنایی)		
گریز از کفش در دهان نهنگ که مردن به از زندگانی به ننگ (سعدی)		

نمونه	بیت متن درس	مفهوم مشترک
ضربت گردون دون آزادگان را خسته کرد کو دل آزاده‌ای کز تیغ او مجروح نیست (سنایی)	سیاوش بدو گفت اندوه مدار / کزین سان بود گردش روزگار	روزگار همه‌ی آزاد مردان را ناراحت و غمگین می‌سازد
گریز از کفش در دهان نهنگ که مردن به از زندگانی به ننگ (سعدی)	اگر کوه آهن بود بسپر / ازین تنگ خوار است اگر بگذرم	زندگی با ننگ تحمل‌ناپذیر است. مرگ بهتر از زندگی با ننگ است.

۴۲۸- بیت زیر را معنی کنید:

چو فرزند و زن باشدم خون و مغز

که را بیش بیرون شود کار نغز؟

وقتی فرزند و زن در حکم خون و مغز وجود من هستند، دیگر برای کسی چیزی عجیب‌تر از این خواهد بود؟

۴۲۹- دو مصراع زیر را معنی کنید:

۱- یکی تازی‌ای برنشسته سیاه ۲- سیاوش را کرد باید درست

۱) سیاوش یک اسب سیاه عربی سوار شده بود.

۲) سیاوش را باید اصلاح و تنبیه کرد.

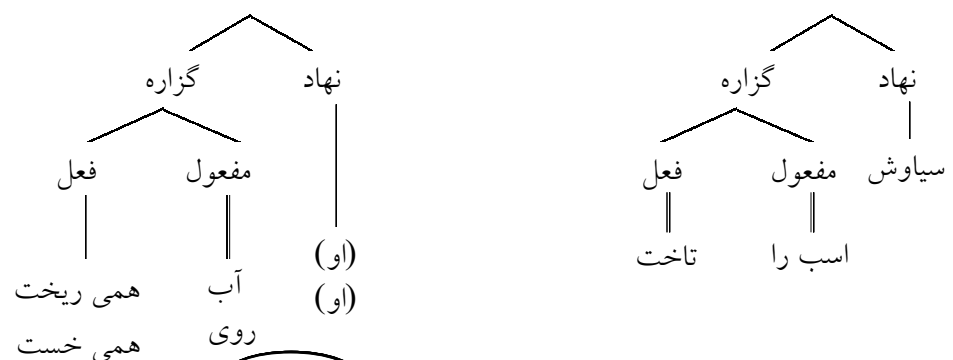
۴۳۰- هر یک از جملات زیر چند جزئی است؟

۱- سواران لشکر برانگیختند. ۲- رخ شاه کاووس پر شرم دید.

۱- دو جزئی ناگذر ۲- چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند

۴۳۱- نمودار درختی هر یک از جملات زیر را رسم کنید.

۱- سیاوش سیه را به تندی بتاخت. ۲- همی ریخت آب و همی خست روی.

۴۳۲- نقش قافیه‌ها را در بیت زیر مشخص کنید:

همی داد مژده یکی را دگر که بخشود بر بی‌گنه دادگر

دگر ← نهاد   دادگر ← نهاد

۴۳۳- آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید:

سراسر همه دشت بریان شدند   بر آن چهرخندانش گریان شدند

دشت ← مجاز از مردم دشت

خندان و گریان ← تضاد / بریان و گریان ← جناس

۴۳۴- آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید:

به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت صد کاروان

ساروان، هیون، کاروان ← تناسب / ساروان، کاروان ← جناس / صد کاروان هیون ← اغراق

۴۳۵- عبارت مشخص شده در بیت زیر معرف کیست؟

۱- وزاین دختر شاه هاماوران   پر اندیشه گشتی به دیگر کران

۲- چنین گفت موبد به شاه جهان   که درد سپه‌بید نماند نهان

(۱) سودابه   (۲) کیکاووس

۴۳۶- تعداد جملات ۲ بیت زیر را بررسی کنید.

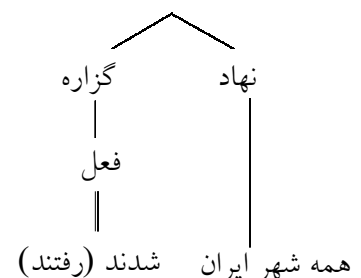
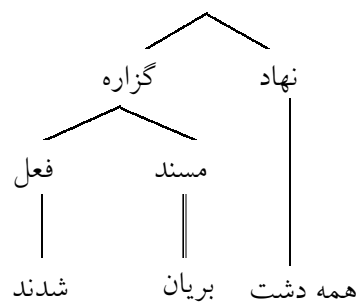
۱- چو پیش پدر شد سیاووش پاک   نه دود و نه آتش، نه گرد و نه خاک

۲- چو خواهی که پیدا کنی گفت‌وگوی   بسباید زدن سنگ را بر سبوی

(۱) ۳ جمله   (۲) ۲ جمله

۴۳۷- نمودار درختی ۲ جمله‌ی زیر را رسم کنید:

۱- همه شهر ایران به دیدن شدند. ۲- سراسر همه دشت بریان شدند.

۴۳۸- مصراع‌های زیر را معنی کنید:

۱- که رایب چه بیند کنون اندر این؟

۲- فرود آمد از باره بردش نماز.

(۱) اکنون نظرت در این مورد چیست؟

(۲) از اسب پیاده شد و تعظیم و تکریم کرد.

۴۳۹- لغات زیر را معنی کنید:

هیون، نیک‌پی، سمن، تازی.

اسب و شتر بزرگ، اصیل و نژاده، گل یاسمن، عربی

۴۴۰- بیت زیر اشاره به کدام زمینه‌ی حماسه دارد؟

پراکنده کافور بر خویشتن چنان چون بود رسم و ساز کفن

زمینه‌ی قومی و ملی

۴۴۱- مفهوم نهایی بیت زیر چیست؟

چنان آمد اسب و قبا‌ی سوار که گفتمی سمن داشت اندر کنار

سالم گذشتن سیاوش از آتش

بخش زیر از شعر «اخوان ثالث» است. به دو پرسش بعدی پاسخ دهید.

چاه غدر ناجوانمردان / چاه چونان ژرفی و پهناش، بی‌شرمیش ناباور / و غم‌انگیز و شگفت‌آور

۴۴۲- اشاره به چه موضوعی دارد؟

گرفتارشدن رستم در چاه

۴۴۳- چه چیزی را توصیف می‌کند؟

بی‌شرمی حيله و نیرنگ

۴۴۴- عبارت‌های مشخص شده در هریک از اشعار زیر از نظر آرایه‌ی ادبی چه تفاوتی با یک‌دیگر دارند؟

الف- این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد

ب- آن که هرگز - چون کلید گنج مروارید - / گم نمی‌شد از لبش لبخند

الف- استعاره (ب) تشبیه (مشبه‌به)

۴۴۵- در شعر «مرد نقال از صدایش ضجه می‌بارید / و نگاهش مثل خنجر بود» منظور از قسمت مشخص شده

چیست؟

نگاهش تیز و پر از کینه بود.

۴۴۶- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد.

شاید این اولین بار بود که او (رستم) لبخند نمی‌زد.

۴۴۷- در مصراع «گرچه بیرون تیره بود و سرد، هم چون ترس»، «مشبه» کدام واژه است؟

بیرون (۰/۵)

۴۴۸- عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

همگنان خاموش / گرد برگردش، به کردار صدف بر گرد مروارید / پای تا سر گوش

مردم همه ساکت بودند (۰/۲۵) همچون صدفی که مروارید را در میان بگیرد، مرد نقال را در میان گرفته بودند (۰/۵) و

به سخنان نقال با تمام وجود گوش می‌کردند. (۰/۲۵)

۴۴۹- در شعر زیر دو آرایه‌ی ادبی بیابید:

«مرد نقال، آن صدایش گرم، نایش گرم، / آن سکوتش ساکت و گیرا / و دمش، چونان حدیث آشنایش گرم /

راه می‌رفت و سخن می‌گفت.»

حس آمیزی، تشبیه، مجاز، استعاره، واج‌آرایی، مراعات‌نظیر (۰/۵)

۴۵۰- عبارت زیر را به نثر روان برگردانید.

این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد.

شاید این اولین بار بود که رستم لبخند نمی زد. (۰/۵)

با توجه به متن به ۲ سؤال زیر پاسخ دهید:

«مرد نقال آن صدایش گرم / و دمش چونان حدیث آشنایش گرم / راه می رفت و سخن می گفت.»

۴۵۱- در مصراع اول یک آرایه ی ادبی بیابید.

حس آمیزی (۰/۵)

۴۵۲- منظور از «حدیث آشنا» چیست؟

داستان های شاهنامه (۰/۵)

۴۵۳- عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

این عیار مهر و کین مرد و نامرد است.

این (شعر) میزان سنجش مهرورزی و دشمنی جوانمرد و ناجوانمرد است. (۰/۵)

۴۵۴- عبارت زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود

در عمق چاهی که آب آن (۰/۲۵) زهر شمشیر و سرنیزه بود (۰/۲۵)، ناپیدا بود. (۰/۲۵)

۴۵۵- درست یا نادرست بودن عبارت زیر را تعیین کنید.

در شعر «سورتِ سرمای دی بیدادها می کرد / و چه سرمای، چه سرمای!»، تکرار «چه سرمای، چه سرمای» نشانه ی تاکید بر ظلم است.

درست است. (۰/۲۵)

۴۵۶- در عبارت زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

سورت سرمای دی بیدادها می کرد.

تندی، تیزی، شدت اثر (۰/۲۵)

۴۵۷- در مصراع «کان کلید گنج مروارید او گم شد» منظور شاعر از «گنج مروارید» چیست؟

لبخند روی لبان رستم (۰/۵)

۴۵۸- عبارت زیر را به نثر روان و ساده امروزی بنویسید.

رخش را می دید و می پایید.

رخش را می دید و مراقب بود (زیر نظر داشت) (۰/۲۵)

۴۵۹- با توجه به شعر زیر، شاعر چه تفاوتی بین شعر خود و دیگر سروده ها قائل شده است؟

«قصه است این، قصه، آری قصه درد است / شعر نیست، / این عیار مهر و کین مرد و نامرد است / بی عیار و

شعر محض خوب و خالی نیست / هیچ - هم چون پوچ - عالی نیست»

شعر خود را فقط دارای ظاهر زیبا نمی داند (۰/۲۵) بلکه آن را پر محتوا و ابزار سنجش خوبی و بدی می داند. (۰/۲۵)

۴۶۰- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

داشتم می گفتم، آن شب نیز / سورتِ سرمای دی بیدادها می کرد.

داشتم می گفتم، در آن ظلمت (جامعه ی پر ظلم پهلوی) (۰/۲۵) شدت ظلم و ستم (۰/۲۵) بسیار زیاد بود. (۰/۲۵)

۴۶۱- در شعر زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

چوب‌دستی منتشا مانند در دستش

مأخوذ از نام شهر منتشا، عصبای مخصوص از چوب ستبر و گره‌دار که درویشان و قلندران با خود دارند. (۰/۲۵)

۴۶۲- با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«دیگر اکنون آن، عماد تکیه و امید ایرانشهر، / شیر مردِ عرصهٔ ناوردهای هول، / طعمهٔ دام و دهانِ خوان هشتم بود.»

الف) منظور از «شیر مردِ عرصهٔ ناوردهای هول» کیست؟

ب) مقصود از «خوان هشتم» چیست؟

الف- رستم (۰/۲۵) ب) چاه (کشته شدن رستم در چاه) (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۲۹)

۴۶۳- با توجه به شعر «خوان هشتم را / من روایت می‌کنم اکنون / من که نامم ماث»: «

الف) «ماث» سر واژه چیست؟

ب) کدام یک از اجزای جمله حذف شده است؟

الف) مهدی اخوان ثالث (۰/۵) ب) است (فعل) (۰/۲۵) (درس ۲۴ - ص ۱۰۹)

۴۶۴- ترکیب «کلید گنج مروارید او گم شد» در شعر زیر چه مفهومی دارد؟

«این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد»

لبخند نمی‌زد یا نخندید. (۰/۵) - درس ۲۴ - ص ۱۱۴

۴۶۵- در شعر زیر «وجه‌شبه» چیست؟

«هیچ - هم چون پوچ - عالی نیست»

عالی نیست (۰/۲۵) - درس ۲۴ - ص ۱۱۰

۴۶۶- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

گویی از تن حسن و هوشش رفته بود و داشت می‌خوابید. / او/ از تن خود- بس بتر از رخس- / بی‌خبر بود و نبودش اعتنا با خویش.

(رستم) گویی تاب و توانش (حسن و هوشش) را از دست داده بود (ضعیف شده بود) (۰/۲۵) و در حال مرگ بود

(۰/۲۵) و از تن خود- که بسیار بدتر از بدن (زخمی) رخس (اسبش) بود- کاملاً ناآگاه (بی‌خبر) بود (۰/۲۵) و اصلاً

توجه و اعتنایی به حال و وضع خودش نداشت. (۰/۲۵)

۴۶۷- در بیت زیر «مشبهٔ به» کدام واژه است؟

«مرد نقال- / آن سکوتش ساکت و گیرا/ و دمَش، چونان حدیث آشنایش گرم- / راه می‌رفت و سخن می‌گفت.»

حدیث (۰/۲۵)

۴۶۸- منظور از «کمندِ شصت خم» در شعر زیر چیست؟

«هم چنان که می‌توانست او، اگر می‌خواست / کان کمندِ شصت خمِ خویش بگشاید»

ریسمان بلند- طناب بلند (۰/۲۵)

۴۶۹- در مصرع «کان کلید گنج مروارید به او گم شد» منظور شاعر از «کلید گنج مروارید» چیست؟

لبخند شاعر (۰/۵)

۴۷۰- عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

چاه چونان ژرفی و پهناش، بی‌شرمیش ناباور

چاهی که بی‌شرمی آن مثل عمق و پهناش باورکردنی نیست. (۰/۵)

۴۷۱- در شعر زیر منظور از «حدیث آشنا» چیست؟

«مرد نقال آن صدایش گرم، نایش گرم، و دمش، چونان حدیث آشنایش گرم»

قصه‌ها و روایت‌های شاهنامه (۰/۵)

۴۷۲- در جدول زیر، هریک از نمونه‌های ستون «الف» مربوط به کدام آرایه در ستون «ب» است؟ (در ستون «ب» یک

مورد اضافی است.)

«الف»	«ب»
۱) وز سُم اسب سیاه، لولُؤ تر ریخته	تشبیه
۲) تو مشّت درشت روزگاری	تناقض
۳) کان کمند شصت خمّ خویش بگشاید	کنایه
	استعاره

۱- استعاره (۰/۲۵)   ۲- تشبیه (۰/۲۵)   ۳- کنایه (۰/۲۵)

۴۷۳- در عبارت «بس که خونش رفته بود از تن» ضمیر متصل «ش» چه نقشی دارد؟

مضاف‌الیه (۰/۲۵)

۴۷۴- شعر زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

آری اکنون تهمتن با رخس غیرتمند، / در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود

آری اکنون رستم با اسب غیرتمند خود (۰/۲۵) در عمق چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه داشت. (۰/۵) دیده

نمی‌شد. (۰/۲۵)

۴۷۵- آرایه‌ی مشترک نمونه‌های زیر را بنویسید.

الف) و صدای شوم و نامردانه‌اش در چاهسار گوش می‌پیچید.

ب) آن شب که من نظاره‌ی آسمان رفته بودم، قندیل زیبای پروین سر زد.

آرایه‌ی تشبیه (۰/۲۵)

۴۷۶- در هریک از ابیات و عبارات زیر، کدام واژه‌ی داخل کمانک از نظر املائی درست است؟

الف) تنها برای تعلیم گرفتن، (شبه - شبیح) شما را در تاریکی تعقیب می‌کردم.

ب) برجسته‌ترین شاگرد (حوزه‌ی - حوضه‌ی) ادیب بزرگ بود.

ج) داشتم می‌گفتم، آن شب نیز / (صورت - سورت) سرمای دی بیدادها می‌کرد.

الف) شبیح (۰/۲۵) (درس ۱۱ ص ۹۰)

ب) حوزه (۰/۲۵) (درس ۹ ص ۷۱)

ج) سورت (۰/۲۵) (درس ۱۳ ص ۱۰۹)

۴۷۷- بیت: «تو بودم کردی / ..... / .....» را کامل کنید.

تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی / فدای نام تو بود و نبودم میهن ای میهن (۰/۷۵) (ص ۱۱۷)

۴۷۸- معنی و مفهوم اشعار زیر را به فارسی روان بنویسید.

الف) پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه‌ی دام و دهانِ خوان هشتم بود.
ب) ببايد زدن سنگ را بر سبوی

الف) رستم در چاه نیرنگ و حيله‌ی (شغاد) افتاد و کشته شد. (۵/۰) (درس ۱۳ ص ۱۱۲)
ب) باید (برای تشخیص خطاکار بودن یا نبودن آن دو نفر) آن‌ها را آزمایش کنیم. (۵/۰) (درس ۱۲ ص ۱۰۰)
۴۷۹- «این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد. / ناگهان انگار / بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او شغاد، آن نابردار بود»

الف) مقصود از «گنج مروارید» چیست؟ ب) «شغاد» نماد چه کسانی است؟

الف) لبخند (۲۵/۰) (درس ۱۳ ص ۱۱۳) ب) نماد انسان‌های ناجوانمرد و حيله‌گر (۲۵/۰)
۴۸۰- در هریک از موارد زیر یک نادرستی املایی دیده می‌شود، آن‌ها را بیابید و درست هر یک را بنویسید.
الف) نمی‌پذیرفتید و طفره می‌رفتید ولی اسرارهای من بود که بوی التماس می‌داد و عاقبت شما را متقاعد کرد.
ب) شیرمرد عرصه‌ی ناوردهای حول / طعمه‌ی دام و دهانِ خوان هشتم بود

الف) اصرار، ص ۸۹، ۲۵/۰ ب) هول، ص ۱۱۰، ۲۵/۰

۴۸۱- مصراع اول بیت «...../ به هر حالت که بودم با تو بودم میهن ای میهن» کدام است؟
الف) اگر مستم اگر هشیار اگر خوابم اگر بیدار
هر ماتم
ب) به هر مجلس به هر زندان به هر شادی به هر ماتم، ص ۱۱۷

۴۸۲- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.
در بُن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود

رستم در ته چاهی که به جای آب، ۲۵/۰ شمشیر و سرنیزه‌ی زهرآلود داشت، گم شده بود. ۲۵/۰، ص ۱۱۲

۴۸۳- متضادّ واژه‌های مشخص شده را در متن درس بیابید.
الف) باید به داوری بنشینیم / شوق رقابتی است / در بین واژه‌ها و عبارت‌ها / و هر کدام می‌خواهند معنای صلح را مرادف اول باشند. (طاهره صفارزاده)

ب) با اهل فنا دارد هر کس سر یکرنگی / باید که به رنگ شمع از رفتن سر خندد (بیدل دهلوی)

الف) صلح: ناورد

ب) یکرنگی: تزویر، غدر

۴۸۴- این شعر اخوان (خوان هشتم) را با توجه به موارد زیر بررسی کنید.

الف) استفاده از واژه‌ها، ترکیب‌ها و ساختارهای دستوری زبان کهن
ب) کاربرد واژه‌ها و ترکیب‌های نوساخته

الف) همگان هریوه / ناوردهای هول / گرد / سجستانی / تگ / سنان / طاق / فراز آمد

خواه روز صلح و بسته مهر را پیمان: «را»ی فک اضافه امروزه به کار نمی‌رود.

بهر کین سوگند: بهر حرف اضافه است.

ب) چاهسار گوش / یادهای روشن / رخس غیرتمند / چاه پستان / گلیم تیره‌بختی‌ها

۴۸۵- در متن زیر، گروه‌های اسمی و وابسته‌های پیشین و پسین را مشخص کنید.
- رخس زبیا، رخس غیرتمند

رخس بی‌مانند، با هزارش یادبود خوب خوابیده است.

۴۸۶- کدام نوع لحن برای خوانش متن درس، مناسب است؟ دلایل خود را بنویسید.

لحن حماسی، زیرا احساس دلاوری را به شنونده منتقل می‌کند.

۴۸۷- در این سروده، «رستم» و «شغاد» نماد چه کسانی هستند؟

رستم: انسان‌های جوانمرد و درستکار / شغاد: ناجوانمردان و حيله‌گران

۴۸۸- قسمت‌های زیر را از دید آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

الف) این نخستین بار شاید بود

کان کلید گنج مروارید او گم شد

ب) همگان خاموش،

گرد بر گردش، به کردار صدف بر گرد مروارید

پ) پهلوان هفت‌خوان، اکنون

طعمه‌ی دام و دهان خوان هشتم بود.

الف) کنایه: ناراحت بودن / استعاره: «کلید گنج مروارید» استعاره از «لبخند» / مروارید استعاره از دهان

ب) تشبیه مردم به صدف و مرد نقال به مروارید / تناسب: صدف و مروارید

پ) تشبیه: پهلوان مانند طعمه بود / استعاره: «خوان هشتم» استعاره از «حيله و نیرنگ» / تشخیص: خوان هشتم دهان

داشته باشد.

۴۸۹- مقصود نقال از «قصه‌ی درد» چیست؟

قصه‌گشته شدن رستم که نماد افراد درستکار جامعه است.

۴۹۰- درباره‌ی مناسبت موضوعی متن درس (خوان هشتم) با بیت زیر توضیح دهید.

یوسف، به این رها شدن از چاه دل میند / این بار می‌برند که زندانیات کنند (فاضل نظری)

به ظاهر نباید دل بست؛ شاید در پس این ظاهر خوب؛ زشتی و پلشتی باشد

۴۹۱- شاعر در این سروده، بر کدام مضامین اجتماعی تأکید دارد؟

رواج ناجوانمردی در جامعه / رواج ظلم و ستم در جامعه‌ی زمان شاعر / علاقه‌ی مردم به شنیدن داستان‌های قدیم در

قهوه‌خانه‌ها / از بین بردن بزرگان جامعه توسط حکومت‌های سفاک

۴۹۲- اگر به جای شاعر بودید، این شعر را چگونه به پایان می‌رسانید؟ چرا؟

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۴۹۳- لغات زیر را معنی کنید.

(۱) آن هریوه‌ی خوب و پاک آیین روایت کرد.

(۲) این عیار مهر و کین مرد و نامرد است.

(۱) صفت نسبی منسوب به هرات، اهل هرات

(۲) ابزار سنجش، سنگ محک

۴۹۴- لغات زیر را معنی کنید.

- (۱) شیرمرد عرصه‌ی ناوردهای هول
(۲) تهمتن گرد سجستانی
(۱) نبرد، جنگ، مبارزه (۲) دارای بدن و هیكل نیرومند (صفت رستم) / سیستانی، اهل سیستان

۴۹۵- لغات زیر را معنی کنید.

- (۱) در تگ تاریک‌ترف چاه پهناور
(۲) چاه غدر ناجوان‌مردان
(۱) عمق
(۲) خیانت، مکر، بی‌وفایی

۴۹۶- لغات زیر را معنی کنید.

- (۱) رخس، آن طاق عزیز، آن تاي بی‌همتا
(۲) هم‌چنان که می‌توانست او اگر می‌خواست / کان کمند شصت خم خویش بگشاید.

- (۱) تک، یکی، بی‌جفت و هم‌تا (۲) طناب

۴۹۷- (۱) شعر «خوان هشتم» از کدام کتاب است و سروده‌ی کیست؟ (۲) محتوای این شعر چیست؟

- (۱) در حیاط کوچک پاییز در زندان / مهدی اخوان ثالث
(۲) پایان غم‌انگیز کشته‌شدن رستم و رخس به‌دست شغاد - برادر ناتنی رستم - از زبان نقال

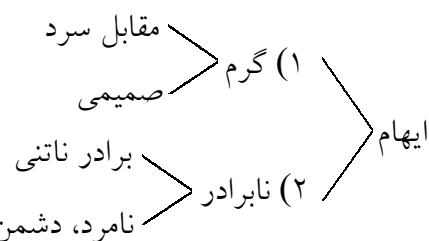
۴۹۸- آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید.

گر چه بیرون تیره بود و سرد، هم‌چون ترس / قهوه‌خانه گرم و روشن بود، هم‌چون شرم

تشبیه غیربلیغ، تضاد، تناسب، حس‌آمیزی، تکرار، جناس، ایهام

۴۹۹- آرایه‌ی ادبی مشترک دو عبارت زیر را بیان کنید.

- (۱) راستی، کانون گرمی بود.
(۲) او شغاد، آن نابردار بود.

۵۰۰- آرایه‌های ادبی عبارت زیر را بیان کنید.

«مرد نقال - آن صدایش گرم، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیرا / و دَمَش، چونان حدیث آشنایش گرم
- / راه می‌رفت و سخن می‌گفت.»

حس‌آمیزی، تکرار، تشبیه، مجاز، کنایه، تضاد.

۵۰۱- آرایه‌های ادبی بیت زیر را بیان کنید.

«همگنان خاموش گرد / برگردش، به کردار صدف بر گرد مروارید / پای تا سر گوش»

تشبیه، کنایه، تناسب

۵۰۲- آرایه‌های ادبی عبارت زیر را بیان کنید.

«پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه‌ی دام و دهان خوان هشتم بود.»

۵۰۳- آرایه‌های ادبی عبارت زیر را بیان کنید.

«او شغاد، آن نابردار بود / که درون چه نگه می‌کرد و می‌خندید / و صدای شوم و نامردانه‌اش در چاهسار گوش می‌پیچید.»

ایهام، تشبیه بلیغ، تناسب.

۵۰۴- آرایه‌ی ادبی دو مصراع زیر را بیان کنید.

- (۱) این برایش سخت آسان بود و ساده بود.
(۲) و نگاهش مثل خنجر بود.

(۱) تناقض (۲) تشبیه

۵۰۵- نوع استعاره‌ی عبارت زیر را بیان کنید.

«این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد.»

استعاره‌ی مصرّحه ← آمدن «مشبه‌به» به جای «مشبه»

لبخند هم چون کلید گنج مروارید است.

مشبه‌به

مشبه

۵۰۶- آرایه‌های ادبی دو عبارت زیر را بیان کنید.

- (۱) این عیار مهر و کین مرد و نامرد است.
(۲) این گلیم تیره بختی‌هاست / خیس خون داغ سهراب و سیاوش‌ها

(۱) لفّ و نشر مرتّب، تضاد (۲) تلمیح، تناسب

۵۰۷- نوع جملات (ساده، مرکب) زیر را مشخص کنید.

گرچه بیرون تیره بود و سرد همچون ترس / قهوه‌خانه گرم و روشن بود هم‌چون شرم

بیرون تیره بود و سرد، هم چون ترس ← جمله‌ی پیرو (وابسته)
مصرع دوم ← جمله‌ی پایه (هسته)

۵۰۸- واژه‌ی «شاید» را از نظر تعداد تکواژ در دو بیت زیر بررسی کنید.

(۱) این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد

(۲) بگفتا گر نیابی سوی او راه؟
بگفت از دور شاید دید در ماه

(۱) شاید (ممکن است) ← ۱ تکواژ
(۲) شاید (سزاوار است) ← ۲ تکواژ (شای + د)

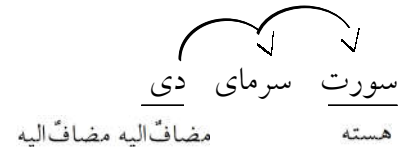
۵۰۹- در بیت زیر «صفت مضاف‌الیه» را مشخص کنید و نمودار آن را نیز رسم کنید.

آری اکنون تهمتن با رخس غیرت مند / در بن این چاه آبش زهر شمشیر و سنان، گم بود.

بن این چاه
هسته صفت مضاف‌الیه

۵۱۰- «وابسته‌ی وابسته» را در مصراع‌های زیر مشخص کنید.

یادم آمد، هان / داشتم می‌گفتم، آن شب نیز / سورت سرمای دی / بیدادها می‌کرد / و چه سرمایی، چه سرمایی!

۵۱۱- در مصراع‌های زیر یک «نقش تبعی» ذکر کنید.

پهلوان هفت خوان اکنون / طعمه‌ی دام و دهان خوان هشتم بود / و می‌اندیشید که نبایستی بگوید هیچ.

طعمه‌ی دام و دهان
معطوف به مضاف‌الیه

۵۱۲- در مصراع‌های زیر «نقش‌های تبعی» را ذکر کنید.

رخش را می‌دید و می‌پایید / رخش، آن طاق عزیز، آن تایی بی‌همتا / رخش رخشنده / با هزاران یادهای روشن و زنده

آن طاق عزیز، آن تایی بی‌همتا ← بدل
زنده ← معطوف به صفت (بیانی)

۵۱۳- در کدام عبارت «نقش تبعی» دیده می‌شود؟

- ۱) این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد
- ۲) بر لب آن چاه سایه‌ای را دید او شغاد، آن نابردار بود.

بیت ۲) آن نابردار ← بدل

۵۱۴- «مسند» را در دو عبارت زیر مشخص کنید.

- ۱) و نگاهش مثل خنجر بود.
  - ۲) جنگ بود این یا شکار؟ آیا / میزبانی بود یا تزویر؟
- ۱) مثل خنجر (متّم جانشین مسند)
۲) جنگ، شکار، میزبانی، تزویر

۵۱۵- «ساختمان فعل» را در دو عبارت زیر مشخص کنید.

- ۱) رخش بی‌مانند / با هزارش یادبود خوب خوابیده است
  - ۲) و بیندازد به بالا / بر درختی، گیره‌ای، سنگی / و فراز آید
- ۱) خوابیده است ← فعل ساده ← بن مضارع آن یک تکواژ دارد (خواب)
۲) بیندازد ← فعل ساده / فراز آید ← فعل پیشوندی

۵۱۶- تفاوت واژه‌ی «این» را در دو مصراع زیر مشخص کنید.

- ۱) بس که بی‌شرمانه و پست است این تزویر
  - ۲) این عیار مهر و کین مرد و نامرد است
- ۱) صفت اشاره (وابسته‌ی پیشین)
۲) ضمیر اشاره (نقش ← نهاد)

۵۱۷- نقش ضمایر را مشخص کنید.

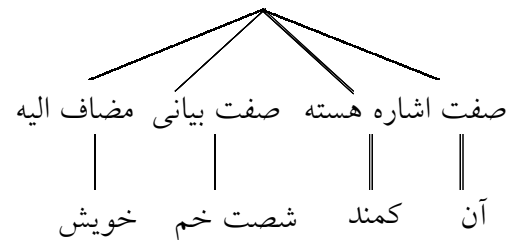
(۱) بعد چندی که گشودش چشم ...

ش (اَوّل) ← مضافّ الیه (برای واژه‌ی «چشم»)

ش (دوّم) ← مضافّ الیه

۵۱۸- در بیت زیر نمودار گروه اسمی مفعول را رسم کنید.

هم‌چنان که می‌توانست او، اگر می‌خواست / کان کمند شصت خمّ خویش بگشاید / و بیندازد به بالا، بر درختی، گیرهای، سنگی.

۵۱۹- نوع «را» در دو عبارت زیر چیست؟

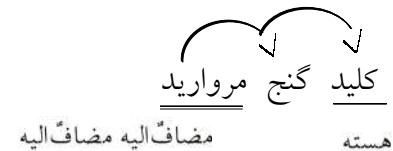
(۱) خواه روز صلح و بسته مهر را پیمان

(۲) چشم را باید ببندد تا نبیند هیچ

(۱) فکّا اضافه (پیمان مهر بسته) (۲) نشانه‌ی مفعول

۵۲۰- در بیت زیر «وابسته‌ی وابسته» را مشخص کنید و نمودار آن را نیز رسم کنید.

آن که هرگز - چون کلید گنج مروارید - گم نمی‌شد از لبش لبخند.

۵۲۱- عبارت و اشعار زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.

این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد

شاید این اولین بار بود (۰/۲۵) که لبخند از لبان رستم محو شد. (۰/۵)

۵۲۲- عبارت زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

این عیار مهر و کین مرد و نامرد است

این شعر ابزار سنجش محبت و دشمنی (۰/۵) جوانمرد و ناجوانمرد است. (۰/۲۵)

۵۲۳- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

آن هریره‌ی خوب و پاک‌آیین - روایت کرد

صفت نسبی منسوب به هرات، اهل هرات (۰/۲۵)

۵۲۴- عبارت زیر را به نثر ساده و روان امروزی بنویسید.

پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه‌ی دام و دهانِ خوان هشتم بود.

اکنون رستم (۰/۲۵) اسیر و گرفتار (خوراک و شکار) چاه (مکر) شده بود. (۰/۲۵)

۵۲۵- در عبارت زیر معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

آری اکنون شیر ایران شهر / تهمتن گرد سجستانی

سیستانی، اهل سیستان (۰/۲۵)

با توجه به متن زیر به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.

در شعر « بر درختی که به زیرش ایستاده بود، / و بر آن تکیه داده بود / و درون چه نگه می‌کرد»،

۵۲۶- «چه» مخفف کدام واژه است؟

چاه (۰/۲۵)

۵۲۷- مرجع ضمیر «ش» در واژه‌ی مشخص شده، کدام است؟

درخت (۰/۲۵)

۵۲۸- با توجه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«مرد نقال - آن صدایش گرم، نایش گرم، / آن سکوتش ساکت و گیرا / و دمش، چونان حدیث آشنایش گرم

- راه می‌رفت و سخن می‌گفت.»

الف) شاعر صدای گرم و گیرای نقال را به چه چیزی تشبیه کرده است؟

ب) منظور از «حدیث آشنا» چیست؟

الف) حدیث آشنا (۰/۲۵) ب) داستان‌های شاهنامه (۰/۵)

۵۲۹- عبارت یا شعر زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.

سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد.

شدت (تندی و تیزی) ظلم و ستم (سرمای زمستان)، بسیار زیاد بود. (۰/۵)

۵۳۰- لغات زیر را معنی کنید.

۱) سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد.

۲) چوب‌دستی منتشاماند در دستش

۱) تندی، تیزی، شدت اثر

۲) عصایی مخصوص از چوب ستر و گره‌دار که درویشان و قلندران با خود دارند.

۵۳۱- درستی یا نادرستی معنی واژه‌ی داخل کمانک را مشخص کنید.

تهمتن گرد سجستانی (سجستانی: سیستانی، اهل سیستان)

درست (۰/۲۵)

۵۳۲- شعر زیر را به نثر روان بنویسید.

گل اگر چه هست بس صاحب جمال حُسن او در هفته‌ای گیرد زوال

اگرچه گل زیبایی بسیاری دارد (۰/۲۵) اما زیبایی او در مدّت کوتاهی (۰/۲۵) از بین می‌رود. (۰/۲۵)

۵۳۳- با توجه به آیه‌ی شریفه و سروده‌ی زیر، تحلیلی کوتاه از داستان «سی مرغ و سیمرغ» ارائه دهید.

* وَ فِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ وَ فِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ: و در روی زمین برای اهل یقین، نشانه‌هایی است و

در وجود شما [نیز] نشانه‌هایی است. پس چرا نمی‌بینید؟ (الذاریات / آیات ۲۰ و ۲۱)

* این نسخه‌ی نامه‌ی الهی، که توی / وی آینه‌ی جمال شاهی، که تویی

بیرون ز تو نیست هر چه در عالم هست / در خود بطلب هر آن چه خواهی، که تویی (نجم رازی)

۵۳۴- هر بیت زیر، یادآور کدام وادی از هفت وادی است؟

- (الف) وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا / هر که فانی شد ز خود، مردانه‌ای است (عطار)
 (ب) دل چه بندی در این سرای مجاز؟ / همّت پست کی رسد به فراز؟ (سنایی)
 (پ) چشم بگشا به گلستان و بین / جلوه‌ی آب صاف در گل و خار (هاتف اصفهانی)

(الف) وادی هفتم

(ب) وادی اوّل

(پ) وادی پنجم

۵۳۵- بیت زیر با کدام بیت از درست ششم (نی‌نامه) مناسبت دارد؟ دلیل خود را بنویسید.
 شیرمردی باید این ره را شگرف / زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف (عطار)

هر که جز ماهی ز آبش سیر شد / هر که بی‌روزی است، روزش دیر شد

۵۳۶- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

گل اگر چه هست بس صاحب‌جمال / حُسن او در هفته‌ای گیرد زوال (عطار)

اگر چه گل بسیار زیبا و صاحب جمال است اما حسن و زیبایی او چند روزی بیش نیست و زود از بین می‌رود (اشاره به کوتاهی عمر گل).

۵۳۷- درباره‌ی تلمیح به کار رفته در بیت زیر توضیح دهید.

طاووس باغ قدسم، نی بوم این خرابه / آن جاست جلوه‌گاهم، این جا چه کار دارم؟ (سلمان ساوجی)

طاووس پرنده‌ای بود که شیطان را کمک کرد برای رفتن به بهشت تا آدم را فریب بدهد و در نهایت زشت‌ترین پای دنیا را گرفت.

۵۳۸- «وجه‌شبه» را در بیت زیر، مشخص کنید؛ توضیح دهید شاعر برای بیان وجه‌شبه، از کدام آرایه‌های ادبی دیگر بهره گرفته است.

عاشق آن باشد که چون آتش بود / گرم رو، سوزنده و سرکش بود

گرم‌رو، سوزنده، سرکش (تناسب)

۵۳۹- با توجه به متن درس، هریک از پرندگان زیر، نماد چه کسانی هستند؟

(الف) بلبل (.....) (ب) باز (.....)

(الف) بلبل (انسان‌های عاشق‌پیشه و جمال‌پرست)

(ب) باز (نماد مردمان درباری و اهل قلم که به علّت نزدیکی به شاه همیشه فخر و مباهات می‌نمایند)

۵۴۰- متن زیر را با توجه به «نقش‌های تبعی» بررسی کنید.

ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریاری است. نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر درختی بلند آشیان دارد.

پرندگان: بدل / شهریار: معطوف / بلندترین کوه روی زمین: بدل

۵۴۱- اجزای بیت زیر را طبق زبان معیار مرثب کنید؛ سپس نقش دستوری هر جز را بنویسید.

بعد از این وادی حیرت آیدت / کار دائم درد و حسرت آیدت

بعد از این وادی حیرت برای تو می‌آید / کار تو دائم درد و حسرت می‌شود.

بعد از این: قید / وادی: نهاد / حیرت: مضاف‌الیه / تو: متمم / می‌آید: فعل

کار: نهاد / تو: مضاف‌الیه / دائم: قید / درد و حسرت: مسند / می‌شود: فعل

۵۴۲- معنای واژه‌های «قبا»، «تعب» و «تجرید» را با توجه به بیت‌های زیر بنویسید.

الف) سرو و مهت نخوانم، خوانم، چرا نخوانم؟ / هم ماه با کلاهی، هم سرو با قبایی (فرخی سیستانی)
ب) در این مقام، طرب بی‌تعب نخواهد دید / که جای نیک و بد است این سرای پاک و پلید (سنایی)
پ) اولاً تجرید شو از هر چه هست / وانگهی از خود بشو یکبار دست (اسیری لاهیجی)

الف) قبا: نوعی لباس

ب) تعب: رنج و سختی

پ) تجرید: تنهایی گزیدن

۵۴۳- هریک از بیت‌های ردیف اول با کدام یک از وادی‌های عرفانی ذکر شده در ردیف دوم مطابقت دارد؟

ردیف اول	ردیف دوم
بیت	وادی عرفانی
الف هریکی بینا شود بر قدر خویش / باز یابد در حقیقت صدر خویش	توحید
ب روی‌ها چون زین بیابان درکنند / جمله سر از یک گریبان برکنند	استغنا
ج هشت جنت نیز اینجا مرده ای است / هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است	معرفت

ردیف	وادی عرفانی	صص ۱۲۲-۱۲۳
الف	معرفت	هر مورد ۰/۲۵
ب	توحید	
ج	استغنا	

۵۴۴- در بیت زیر، شاعر برای بیان وجه شبهه، از کدام آرایه‌ی ادبی بهره برده است؟

«عاشق آن باشد که چون آتش بود / گرم رو، سوزنده و سرکش بود»

کنایه: ص ۱۲۶ (تناسب یا مراعات‌نظیر و ایهام نیز درست است)

۵۴۵- در متن زیر، یک نقش تبعی «معطوف» و یک «بدل» بیابید.

«ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریاری است. نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر درختی بلند، آشیان دارد.»

معطوف شهریاری، ۰/۲۵، ص ۱۲۶

بدل: پرندگان یا بلندترین کوه روی زمین، ۰/۲۵، ص ۱۲۶

۵۴۶- معادل درست هریک از توضیحات عرفانی زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) کمال توجه بنده به حق و یقین بر این که خداوند در همه‌ی احوال، عالم بر ضمیر اوست. (مراقبت / مکاشفت)

ب) خالی شدن قلب سالک از آنچه جز خداست. (تجرید / اشتیاق)

ب) تجرید: ص ۱۲۳، ۰/۲۵

الف) مراقبت، ص ۱۴، ۰/۲۵

۵۴۷- بیت: «چشم بگشا به گلستان و بین / جلوه‌ی آب صاف در گل و خار» یادآور کدام «وادی عرفان» است؟

توحید یا وادی پنجم (۰/۲۵) (درس ۱۴ ص ۱۲۷) (اگر به «وحدت وجود» اشاره شد، نمره تعلق بگیرد.)

۵۴۸- در هریک از عبارات زیر مفهوم قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.
الف) عشق، آتش است، هر جا که باشد، جز او رخت، دیگری ننهد.
ب) بوی گل چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.

الف) هر جایی که عشق باشد هیچ چیز دیگری غیر از عشق وجود نخواهد داشت یا فقط عشق مقیم می‌شود (وجود پیدا می‌کند). (۰/۵) (درس ۷ ص ۵۳)

ب) اختیارم را از دست دادم. (۰/۲۵) (درس ۱ ص ۱۴)

۵۴۹- معنی و مفهوم عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) سجده بهترین حالتی بود که می‌توانست مرا با خاک همسطح و یکسان کند.
ب) مرغان جملگی بهانه‌ها یک سو نهادند.

الف) من با سجده، خود را مانند خاک در برابر عظمت پروردگار، پست و کوچک می‌کنم. (۰/۵) (درس ۱۱ ص ۹۰)
ب) همه‌ی پرندگان (مرغان)، بهانه‌ها را کنار گذاشتند (رها کردند) (۰/۵) (درس ۱۴ ص ۱۲۲)

۵۵۰- با توجه به عبارت زیر، «باز» نماد چه کسانی است؟

آن‌گاه باز شکاری چنین گفت: «من بسیار کوشیده‌ام تا روی دست شاهان جا گرفته‌ام. پیوسته با آنان بوده‌ام چه جای آن است که من دست شاهان بگذارم و در بیابان‌های بی‌آب و علف در جست‌وجوی سیمرغ سرگردان شوم؟»

نماد انسان‌های جاه‌طلب و طالب مقام و منصب (۰/۵) (درس ۱۴ ص ۱۲۱)

۵۵۱- با توجه به موارد زیر، برای هریک از واژگان داخل جدول، یک «معادل معنایی» بنویسید.

الف) هم‌چو نی زهری و تریاقی که دید؟ / هم‌چو نی دمساز و مشتاقی که دید؟

ب) من آن شب در آن موضع حاضر بودم و شما را چراغ فرا می‌داشتم و مادرت را اعانت می‌کردم.

واژه‌ی معادل	معنا	ردیف
	مونس	۱
	یاری	۲

واژه‌ی معادل	معادل	ردیف
دمساز	(۰/۲۵) (درس ۶ ص ۴۷)	۱
اعانت	(۰/۲۵) (ص ۱۲۸)	۲

۵۵۲- در عبارت زیر معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
از اطراف و اکناف گیتی آگاهم.

گوشه‌ها، کنارها، کرانه‌ها، اطراف (۰/۲۵)

۵۵۳- با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«دکتر احمدی، معلم انشا، با چهره‌ای نسبتاً گشاده و خشنود قلم فرسوده را در دوات شیشه‌ای فرو برد. او با دو انگشت خود، پشم سر قلم را پاک نمود.»
 الف) کدام واژه «معطوف» است؟
 ب) کدام واژه «شاخص» است؟
 پ) کدام واژه «قید صفت» است؟
 ت) کدام گروه اسمی نقش «بدل» دارد؟

الف) خشنود (۰/۲۵) ب) دکتر (۰/۲۵) پ) نسبتاً (۰/۲۵) ت) معلم انشا (۰/۲۵)

۵۵۴- کدام یک از انواع نقش تبعی در عبارت «فردوسی، شاعر نامدار ایران، شاهنامه را سرود.» وجود دارد؟

بدل (۰/۲۵) - درس ۹ ص ۶۲

۵۵۵- درست یا نادرست بودن هریک از عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف) بیت «آبِ اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد» به مفهوم آیه «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ...» اشاره دارد.

ب) «سرانجام دامادِ گرامی، متعلقان را به منزل خود منتقل کرد.» واژه مشخص شده یکی از کلمات و اصطلاحات غیررایج در فارسی امروز است که به جای زن و فرزند به کار رفته است.

ج) در بیت «چون به دریا می‌توانی راه یافت / سوی یک شب‌نم چرا باید شتافت؟» منظور از «دریا» زندگی مادی است.

الف) درست (۰/۲۵) - ص ۱۳۹ ب) درست (۰/۲۵) - ص ۱۴۳

ج) نادرست (۰/۲۵) - ص ۱۲۳

۵۵۶- نمودار پیکانی گروه اسمی «درخت خانه آن‌ها» را رسم کنید.

(رسم درست هر پیکان) (۰/۲۵) درخت خانه آن‌ها (درس ۹ ص ۶۰)

۵۵۷- در بیت «ملک اینجا بایدت انداختن / ملک اینجا بایدت در باختن»:

الف) منظور از «ملک» در مصرع اول چیست؟

ب) با توجه به «هفت وادی عطار» این بیت توصیف کدام وادی است؟

الف) پادشاهی (۰/۲۵) - ص ۱۲۵ ب) وادی طلب (وادی اول) (۰/۲۵) - ص ۱۲۵

۵۵۸- منظور از قسمت‌های مشخص شده در بیت زیر چیست؟

«جمله گفتند این زمان ما را به نقد پیشوایی باید اندر حل و عقد»

به ترتیب: اکنون (در حال حاضر) (۰/۲۵)، برطرف کردن مشکل (گشودن و بستن) (۰/۵) - ص ۱۲۴

۵۵۹- معنی و مفهوم عبارت / بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

صد بلا در هر نفس این‌جا بود / طوطی گردون مگس این‌جا بود

در این جا هر لحظه (۰/۲۵) صدها بلا هست (۰/۲۵) و در این وادی هر عزیز توانایی (۰/۲۵) خوار و ناتوان می‌شود.

(۰/۲۵)

۵۶۰- با توجه به جمله‌ی زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«ادب عرفانی لبریز از معانی لطیف و شورانگیز است.»

الف) کدام واژه «معطوف» است؟

ب) کدام واژه «متمم اسم» است؟

الف) شورانگیز (۰/۲۵)   ب) معانی (۰/۲۵)

۵۶۱- در بیت «هشت جنت نیز این جا مرده‌ای است

جنت» و «هفت دوزخ» چیست؟

به ترتیب هشت قسمت بهشت و درکات هفت‌گانه‌ی جهنم (۰/۵)

۵۶۲- در بیت زیر، مقصود از «دریا» و «شب‌نم» چیست؟

«چون به دریا می‌توانی راه یافت   سوی یک شب‌نم چرا باید شتافت»

دریا: حق تعالی (۰/۲۵)   شب‌نم: هر چه غیر از خدا (۰/۲۵)

۵۶۳- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

پیش‌ت آید هر زمانی صد تعب

هر لحظه صدها رنج و سختی می‌بینی. (۰/۲۵)

۵۶۴- با توجه به جمله‌ی زیر، نقش‌های تبعی به کار رفته را به ترتیب بنویسید.

رودکی و نیما، پدران شعر فارسی، با سروده‌های خویش بر غنای زبان فارسی افزودند.

معطوف (۰/۲۵)، بدل (۰/۲۵)

۵۶۵- در بیت زیر مقصود از کلمات مشخص شده چیست؟

ملک اینجا بایدت اندختن   ملک اینجا بایدت در باختن

ملک: پادشاهی   ملک: آنچه در تصرف آن است (۰/۵)

۵۶۶- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

گل اگر چه هست بس صاحب جمال   حُسن او در هفته‌ای گیرد زوال

گل اگرچه بسیار زیباست (۰/۲۵) اما زیبایی او در مدتی اندک (۰/۲۵) از بین می‌رود (۰/۲۵).

۵۶۷- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چون فرو آیی به وادی طلب   پیش‌ت آید هر زمانی صد تعب

وقتی به سرزمین طلب واردشوی در هر لحظه گرفتاری و رنج به تو روی می‌آورد. (۰/۵)

۵۶۸- بیت «گر بسی بینی عدد، گر اندکی / آن یکی باشد در این ره در یکی» به کدام مرحله‌ی هفت وادی عطار

اشاره دارد؟

توحید (وادی پنجم) (۰/۲۵)

۵۶۹- معنی و مفهوم عبارت و بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چون فرو آیی به وادی طلب   پیش‌ت آید هر زمانی صد تعب

وقتی به مرحله‌ی جست‌وجوی حقیقت برسی (۰/۵) صدها رنج و سختی می‌بینی. (۰/۲۵)

۵۷۰- معنی و مفهوم عبارت و بیت زیر را به نثر روان بنویسید.
بیش ازین بی شاه بودن راه نیست

بیش از این بدون شاه بودن طبق رسم و قاعده نیست. (درست نیست). (۰/۲۵)

۵۷۱- در کدام عبارت «نقش تبعی» وجود ندارد؟

- ۱) شعر تعلیمی به معنی خاص خود، طبق نمونه های سنتی اروپایی، شعری است که عقیده‌ای خاص را عرضه می‌کند.
- ۲) گزارش باید صرفاً منعکس کننده و نشان دهنده‌ی حقایق باشد و در هیچ موردی اطمینان بی‌جا و غیر مستند ندهد.
- ۳) نخستین گام در راه نگارش مقاله، انتخاب موضوع است، موضوعی که برای خواننده جالب و آگاهی بخش و شوق‌انگیز باشد.
- ۴) شعردرباری، ستایش نامه، از دیرباز در ادبیات فارسی وجود داشته‌است و درون مایه‌ی آن مدحی است برای رهبران اجتماع.

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. در گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ نقش تبعی وجود دارد. در گزینه‌ی ۲ معطوف وجود دارد در گزینه‌ی ۳ معطوف وجود دارد. در گزینه‌ی ۴ بدل وجود دارد.

۵۷۲- کدام واژه دارای نقش تبعی «بدل» است؟

ایرانیان (۰.۲۵)

۵۷۳- عطار در بیت «چون فرو آیی به وادی طلب / پیشت آید هر زمانی صد تعب»، وادی «طلب» را چگونه توصیف می‌کند؟

در وادی طلب، رنج‌ها و سختی‌های زیادی به انسان روی می‌آورد. (۰.۵)

۵۷۴- در داستان تمثیلی «سی مرغ و سیمرغ» پرنده‌ای به نام «هدهد»، رمز (نماد) چیست؟

راهبری (پیشوایی، دانایی) (۰.۲۵)

۵۷۵- بیت «هر یکی بینا شود بر قدر خویش / باز یابد در حقیقت صدر خویش»، به وادی «.....» از مراحل هفت‌گانه‌ی سیر و سلوک عطار اشاره دارد.

وادی سؤم (معرفت) (۰.۲۵)

۵۷۶- عطار در بیت «چون نگه کردند آن سی مرغ زود / بی‌شک این سی مرغ، آن سیمرغ بود» به کدام دیدگاه عرفانی اشاره دارد؟

حقیقت در وجود هر انسانی است، اتحاد عاشق و معشوق، وحدت وجود، فقر و فنا

۵۷۷- کدام واژه دارای نقش تبعی است؟

مبهم

۵۷۸- کدام واژه دارای نقش تبعی است؟

مبهم

۵۷۹- معنی و مفهوم مصرع زیر را به نثر روان بنویسید.

صد هزاران خلق سودایی از او

صد هزار انسان عاشق او هستند.

با توجه به عبارت زیر به ۲ پرسش زیر پاسخ دهید.

« دکتر شفیعی کدکنی، استاد بزرگ ادب فارسی، در زمینه‌های ادبی و علمی آثار ارزشمند دارند.»

۵۸۰- کدام گروه اسمی نقش «بدل» دارد؟

استاد بزرگ ادب فارسی (۰/۲۵)

۵۸۱- یک «معطوف» پیدا کنید و بنویسید.

علمی (۰/۲۵)

۵۸۲- کدام واژه «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» است؟

ما (۰/۲۵)

با توجه به عبارت زیر به ۴ پرسش داده شده پاسخ دهید.

«سیدمحمد، کدخدای ده با صفای ما، زیر لب گفت: «رحمت به شیر پاکت» خسرو و هرمز اسب‌ها را هدایت کردند.»

۵۸۳- کدام گروه اسمی نقش «بدل» دارد؟

کدخدای ده باصفای ما (۰/۲۵)

۵۸۴- یک «معطوف» پیدا کنید و آن را بنویسید.

هرمز (۰/۲۵)

۵۸۵- کدام واژه «شاخص» است؟

سید (۰/۲۵)

۵۸۶- کدام واژه «صفت مضاف‌الیه» است؟

باصفا (۰/۲۵)

۵۸۷- هر یک از پرندگان نمادین ستون «الف» به کدام گزینه‌ی مناسب آن در ستون «ب» مربوط است؟ (در ستون ب

، یک گزینه اضافی است.)

■	■
الف- انسان های جاه طلب	■
ب- انسان های متظاهر و به دنبال پاداش بهشت	
ج- انسان های گنج طلب	

۱- طاووس : انسان‌های متظاهر و به دنبال پاداش بهشت. (۰/۲۵)

۲- باز: انسان‌های جاه طلب (۰/۲۵)

۵۸۸- در بیت زیر، مقصود از «دریا» و «شب‌نم» چیست؟

سوی یک شب‌نم چرا باید شتافت؟

چون به دریا می‌توانی راه یافت

ذات حق (خداوند) (۰/۲۵) - علایق دنیوی (یا هر پاسخ دیگر) (۰/۲۵)

۵۸۹- معنی و مفهوم عبارت زیر را بنویسید.

پیش‌ت آید هر زمانی صد تعب

چون فرو آیی به وادی طلب

وقتی به جستجوی معرفت و حقیقت (اولین قدم سالک در تصوّف) می‌روی در هر لحظه ممکن است دچار رنج و

دردهای فداوان شوی (۰/۷۵)

۵۹۰- در جمله‌ی «خوب و بد را با هم مقایسه نکنید.» نوع نقش تبعی را مشخص کنید.

معطوف (به مفعول) (۰/۲۵)

۵۹۱- در جمله‌ی زیر، نقش‌های تبعی و نوع آن را مشخص کنید.

رودکی و نیما، پدران شعر فارسی، با سروده‌های خویش بر غنای زبان فارسی افزوده‌اند.

پدران شعر فارسی ← بدّل

نیما ← معطوف (به نهاد)

۵۹۲- در جمله‌ی زیر، نقش‌های تبعی و نوع آن را مشخص کنید.

حضرت محمد (ص)، آخرین پیامبر، در سال ۵۷۱ میلادی متولد شد.

آخرین پیامبر ← بدّل

۵۹۳- در بیت «روی‌ها چون زین بیابان در کنند / جمله سر از یک گریبان بر کنند» مصراع دوم کدام یک از مراحل

سیر و سلوک را معرفی می‌کند؟

توحید (۰/۲۵)

با توجه به جمله‌ی زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«دکتر غلامحسین یوسفی، استاد بزرگ ادبیات فارسی، کتاب‌های گلستان و بوستان سعدی را تصحیح کرده است.»

۵۹۴- کدام واژه «شاخص» است؟

دکتر (۰/۲۵)

۵۹۵- «معطوف» را مشخص کنید.

بوستان سعدی (بوستان) (۰/۲۵)

۵۹۶- کدام واژه هسته‌ی گروه بدلی است؟

استاد (۰/۲۵)

۵۹۷- عذرآوری مرغان در داستان «منطق الطیر»، بیانگر چیست؟

وابستگی‌هایی که انسان را از توجه به خدا و تلاش برای رسیدن به او بازمی‌دارد. (۰/۵)

۵۹۸- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

بعد از این وادی استغنا بود

بی‌نیازی (۰/۲۵)

۵۹۹- معنی و مفهوم بیت یا عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.

چون فرود آیی به وادی طلب / پیشت آید هر زمانی صد تعب

وقتی به وادی طلب (اولین وادی سیر و سلوک) بررسی، هر لحظه با سختی‌های فراوان روبه‌رو می‌شوی. (۰/۷۵)

۶۰۰- نام پدیدآورنده‌ی «منطق‌الطیر» را بنویسید.

عطار (۰/۲۵)

۶۰۱- عذرآوری مرغان در درس «سی مرغ و سیمرغ» بیانگر چه مطلبی است؟

بیانگر موانع و تعلقاتی است که مانع رشد آدمی و رسیدن به کمال می‌شود. (۰/۵)

۶۰۲- معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چون فرو آیی به وادی طلب / پیشت آید هر زمانی صد تعب

وقتی به مرحله‌ی جست و جوی حقیقت برسی، صدها رنج و سختی می‌بینی. (۱)

۶۰۳- در داستان «سی‌مرغ و سیمرغ»، «هدهد» نماد چه کسی است؟

راهبر یا پیشوا

۶۰۴- عطار در بیت « چون نگه کردند آن سی‌مرغ زود / بی‌شک این سی‌مرغ، آن سیمرغ بود » به کدام دیدگاه

عرفانی اشاره دارد؟

حقیقت در وجود هر انسانی است، اتحاد عاشق و معشوق، وحدت وجود، فقر و فنا (۵/۰)

۶۰۵- معنی واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

بعد از این وادی استغنا بود.

بی‌نیازی (۲۵/۰)

۶۰۶- از متن درس، مثل متناسب با هریک از این سروده‌های سعدی بیابید و مقصود اصلی آن‌ها را بیان کنید.

الف) گله‌ی ما را گله از گرگ نیست / کاین همه بیداد شبان می‌کند

ب) سخن گفته دگر باز نیاید به دهن / اول اندیشه کند مرد که عاقل باشد

الف) از ماست که بر ماست

ب) چون تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد

۶۰۷- نویسنده، در داستان «کباب‌غاز» کدام رفتار فردی و اجتماعی را مورد انتقاد قرار داده است؟

هر بلایی که بر سر ما می‌آید از خود ما است.

۶۰۸- کدام ویژگی‌های نثر نویسنده، بر تأثیرگذاری داستان او افزوده است؟

سادگی و استفاده از کنایه‌های فراوان

۶۰۹- مفهوم کنایه‌های زیر را بنویسید.

الف) پشت دست داغ کردن:

ب) سماق مکیدن:

پ) چند مرده حلاج بودن:

الف) پشت دست داغ کردن: توبه کردن از کاری

ب) سماق مکیدن: بیهوده منتظر ماندن

پ) چند مرده حلاج بودن: چه قدر توانایی داشتن

۶۱۰- از متن درس برای کاربرد انواع حرف ربط یا پیوند (وابسته‌ساز - هم‌پایه‌ساز) نمونه‌های مناسب بیابید.

۶۱۱- در هریک از بندهای پنجم و یازدهم، سه واژه‌ی مهم املائی بیابید و بنویسید.

معهود - بدقواره - عیال - سپاسگزاری - امتناع - غیرمترقبه

۶۱۲- مترادف واژه‌های زیر را بنویسید.

* معهود (.....)

* بحبوحه (.....)

* وجنات (.....)

* معهود (عهد شده، شناخته شده، معمول)

* بحبوحه (میان، وسط)

* وجنات (چهره‌ها)

۶۱۳- بیت زیر با کدام مثل مشهور از نظر مفهوم تناسب دارد؟

«سخن گفته دگر باز نیاید به دهن/ اول اندیشه کند مرد که عاقل باشد»

الف) از ماست که بر ماست

ب) تیری که از شست رفت، به کمان باز نمی‌گردد.

(ب) یا (تیری که از شست رفت به کمان باز نمی‌گردد)، ص ۱۴۱

۶۱۴- در عبارت زیر، یک حرف پیوند هم‌پایه‌ساز بیابید.

«برخی در همان نخستین منزل از پا درآمدند. بسیاری در دومین منزل به زاری زار جان سپردند اما آنان که

همت یارشان بود، پیش‌تر می‌رفتند.»

اما، ۰/۲۵، ص ۱۴۰

۶۱۵- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) گفت: «از بحر/ بهر) غرامت جامه‌ات بیرون گنم»

ب) بزیند خودتان را به ناخوشی و بگویند طیب (غدقن/ قدغن) کرده.

الف) بهر، ص ۱۹، ۰/۲۵

ب) قدغن، ص ۱۳۴، ۰/۲۵

۶۱۶- در عبارت زیر، «نفس گرفت» چه مفهومی را بیان می‌کند؟

«به جلو نگاه کرد تا جایی که چشم کار می‌کرد، هیچ‌کس دیده نمی‌شد، نفس گرفت و دوباره با تمام سرعت

دوید.»

نفس تازه کرد (۰/۲۵) (ص ۱۴۵)

۶۱۷- مقصود از عبارت: «چون تیری که از شست رفته، باز نمی‌گردد» چیست؟

کاری که از دست و اختیار خارج شد و قابل جبران نیست. (۰/۵) (درس ۱۶ ص ۱۳۹)

۶۱۸- در عبارت‌های زیر، مفهوم کنایه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) پیداست که تا چه حد از چنین کاری بیم داشتم اما دل به دریا زدم و به اتاق درس وارد شدم.

ب) می‌خواهم امروز نشان بدهی که چند مرده حلاجی.

الف) شجاع شدم یا نترسیدم (۰/۲۵) (ص ۱۵۷)

ب) چه قدر توانایی داری (۰/۲۵) (درس ۱۶ ص ۱۳۳-۱۳۴)

۶۱۹- معنی واژه‌های مشخص شده را با توجه به شعر و نثر زیر بنویسید.

(الف) تو نماینده‌ی فضلی تو سزاوار ثنایی

(ب) همه‌ی حضار یک صدا تصدیق کردند که تخلصی بس به جاست.

(ج) احداث یک خاکریز دو جداره را تنها راه حل می‌دانست.

(الف) ستایش - سپاس (۰/۲۵) (ص ۱۰)

(ب) آنان که در جایی یا مجلسی حضور دارند، حاضران (۰/۲۵) (درس ۱۶ ص ۱۳۷)

(ج) ساخته شدن (۰/۲۵) (ص ۳۱)

۶۲۰- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

مهمان‌ها در محظور گیر کرده بودند.

مهمان‌ها در رودربایستی افتادند. (۰/۲۵)

۶۲۱- قسمت مشخص شده در عبارت زیر منجر به خلق کدام آرایه‌ی ادبی داخل کمانک شده است؟

تنها همان رتبه‌های بالا را وعده بگیر و مابقی را نقداً خط بکش. (کنایه - ایهام)

کنایه (۰/۲۵)

۶۲۲- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

در خوراک هم سر سوزنی قصور را جایز نمی‌شمرد.

در خوردن هم اندکی کوتاهی نمی‌کرد. (۰/۲۵)

۶۲۳- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

با حال استیصال پرسیدم.

با ناچاری (درماندگی) پرسیدم (۰/۲۵)

۶۲۴- قسمت مشخص شده در عبارت زیر، منجر به خلق کدام آرایه‌های ادبی شده است؟

با حال استیصال پرسیدم: «پس چه خاکی بر سر بریزم؟»

کنایه (۰/۲۵)

۶۲۵- در عبارت زیر، معنی کنایی «جلوی کسی در آمدن» را بنویسید.

توشیرینی عروسی هم به دوستان نداده‌ای، باید در این موقع درست جلویشان در آیی.

خوب پذیرایی کردن (۰/۵)

۶۲۶- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

دیدم، زیاد پرت و پلا می‌گوید.

دیدم، زیاد سخنان بیهوده می‌گوید. (۰/۲۵)

۶۲۷- نویسنده در جمله‌ی «آن را در زوایا و خفایای خاطر و مخیله نشخوار کردم» به چه عملی اشاره کرده است؟

فکر کردن (تأمل و اندیشه)

۶۲۸- نویسنده‌ی «کباب‌غاز» از کدام شیوه‌های نویسندگی برای تاثیرگذاری بیشتر استفاده کرده است؟ دو مورد را

بنویسید.

توصیف، ذکر جزئیات، طنز، ضرب‌المثل، زبان عامیانه.

۶۲۹- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.
جلو رفت و جبهه‌ی شاعر را بوسید.

پیشانی

۶۳۰- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.
دیدم توطئه‌ی ما دارد می‌ماسد و مهمان‌ها در محظور گیر کرده‌اند.

دیدم نقشه‌ی ما دارد عملی می‌شود و مهمان‌ها در تنگنا (رودربایستی) افتاده‌اند.

۶۳۱- در عبارت «گویی جامه‌ای بود که درزی ازل به قامت زیبای جناب ایشان دوخته است» منظور نویسنده از «درزی ازل» کیست؟

خداوند

۶۳۲- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.
در همان بحبوحه‌ی بخوربخور به یادم آمد.

میان (وسط)

۶۳۳- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.
این حرف در بادی امر بی‌معنی به نظر می‌آمد.

این حرف در آغاز کار بی‌معنی به نظر می‌رسید.

۶۳۴- در عبارت «یک دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را با کلیه‌ی متفرعات به انضمام مایحتوی از خانه بیرون انداختم» منظور از «مایحتوی» را بنویسید.

مصطفی (پسرعموی راوی)

۶۳۵- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.
برای تسکین غلیان درونی در حیاط قدم زدم.

جوشش (جوش و خروش)

۶۳۶- معنی و مفهوم عبارت زیر را به نثر روان بنویسید.
اصلاً پاپی می‌شوند که سگ را بیاور.

اصلاً اصرار می‌کنند که سگ را بیاور.

۶۳۷- محوری‌ترین پیام داستان «کباب‌غاز» چیست؟

از ماست که برماست یا هر بلایی که سرمان بیاید، مقصر خودمان هستیم.

۶۳۸- در عبارت «مهمان‌ها تمام و کمال دور میز حلقه زده و در صرف کردن صیغه‌ی «بَلَّغْتُ» اهتمام تامی داشتند» به چه کاری اشاره می‌شود؟

مهمان‌ها حسابی غذا می‌خوردند. (آماده‌ی غذا خوردن بودند).

۶۳۹- معنی لغت مشخص شده را بنویسید.
مجلس آرای بلامعارض شده است.

بی‌رقیب

۶۴۰- نوع واژه‌ی مشخص شده را بنویسید.

«گویا این مخلوقات عجیب استخوان خور خلق شده بودند.»

این واژه به معنی استخوان خورنده است پس نوع کلمه «صفت فاعلی مرگب مرخم» است.

۶۴۱- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«یکی از حضار جبهه‌ی شاعر را بوسید و گفت: ای واللّه حقیقتاً استادی»

ای واللّه: شبه جمله به معنی «آفرین» / حقیقتاً: قید نشانه‌دار (تنوین‌دار)

۶۴۲- املا‌ی کدام واژه به معنی «گوارش و تحلیل غذا در معده» درست است؟

الف) حزم   ب) هضم   ج) حضم

ب) واژه هضم در معنی تحلیل غذا و گوارش صحیح است. / حزم: به معنی دوران‌دیش و عاقبت‌نگر است.

۶۴۳- کدام واژه در معنی «جویدن» از نظر املا‌ی درست است؟

الف) مضغ   ب) مذغ   ج) مضق

واژه‌ی مضغ به معنی جویدن صحیح است.

۶۴۴- با توجه به معنی، واژه‌ی درست را مشخص کنید.

محظور: در تنگنا افتادن   ساتور: چاقوی بزرگ آهنی و دسته‌دار   وقا‌هت: بی‌شرمی

محظور به معنی در تنگنا افتادن صحیح است. املا‌ی صحیح سایر واژگان «ساطور» و «وقاحت» است.

۶۴۵- با توجه به معنی، کدام واژه نادرست است؟

استیثال: درماندگی ا‌هتمام: کوشش و تلاش   کج و معوج: خمیده و ناراست

واژه «استیصال» به معنی درماندگی و مستأصل شدن صحیح است پس استیثال نادرست است.

۶۴۶- در عبارت زیر واژه‌ی مشخص شده را معنی کنید.

«این حرف در بادی امر زیاد بی‌پا و بی‌معنی به نظر می‌آمد.»

بادی به معنی آغاز، در اصل اسم فاعل از «بَدَأَ» به معنی «شروع کننده» است.

۶۴۷- در عبارت زیر واژه‌ی «دیلاق» را معنی کنید.

«عیالم گفت: جوان دیلاقی مصطفی نام، آمده است.»

دیلاق به معنی آدم قد دراز است.

۶۴۸- «ولیمه» به چه معنی است؟

«قرار شد هر کس، اول ترفیع رتبه یافت به عنوان ولیمه کباب غاز صحیحی بدهد.»

ولیمه به معنی طعامی است که در مهمانی و عروسی می‌دهند.

۶۴۹- در عبارت زیر «ایهام تناسب» را پیدا کنید.

«مهمان‌ها در صرف کردن صیغه‌ی «بلعت» ا‌هتمام تامی داشتند.»

صرف کردن ایهام تناسب دارد: ۱- بیان صیغه‌های افعال ۲- خوردن که با «بلعت» یعنی «به حلق فرو بردن» تناسب دارد

۶۵۰- آرایه‌ی ادبی عبارت زیر را بنویسید.

«مصطفی پوزخند نمکینی زد.»

پوزخند نمکین حس آمیزی دارد. حس آمیزی یعنی آمیختن و ترکیب دو یا چند حس مختلف در کلام.

۶۵۱- در این عبارت چه آرایه‌های ادبی به کار رفته است؟

«ستاره‌ی ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت.»

ستاره‌ی ضعیف: استعاره از امیدواری اندک / شبستان تیره و تار درون: اضافه‌ی تشبیه‌ی (درون: مشبه / شبستان: مشبه به / ستاره و درخشیدن: مراعات نظیر (تناسب) / کل عبارت: کنایه از امیدوار شدن

۶۵۲- در عبارت زیر آرایه‌ی «استعاره» را مشخص کنید.

«سر این غول بی‌شاخ و دم را از سر ما بکن»

غول بی‌شاخ و دم استعاره از مصطفی است. (نویسنده مصطفی بدقواره را به غول بی‌شاخ و دم تشبیه کرده است)

۶۵۳- مفهوم عبارت‌های زیر را بنویسید.

الف) سردماغ آمدن   ب) خاک بر سر ریختن

الف) کنایه از سرحال و با نشاط شدن   ب) در این درس کنایه از چاره‌اندیشی (از روی ناچاری) است.

۶۵۴- مفهوم کنایه‌ی عبارت‌های زیر را بنویسید.

الف) چین به صورت انداختن   ب) کاسه و کوزه یکی شدن

الف) کنایه از ناراحت شدن (در این درس، تواضع و فروتنی مصطفی را نشان می‌دهد). ب) خودمانی و صمیمی شدن

۶۵۵- منظور از «دامن از دست رفتن» چیست؟

بی اختیار شدن - از خود بی‌خود شدن

۶۵۶- مفهوم آیه‌ی «کان لم یکن شیئاً مذکوراً» چیست؟

یعنی چیزی قابل ذکر نبود. (این عبارت در متن درس یعنی اینکه تمام خوراکی‌ها سر به نیست شد)

۶۵۷- مفهوم کنایه‌ی «پشت دستم را داغ کردم» را بنویسید.

عبرت گرفتن از کاری و توبه کردن.

۶۵۸- «خود را از تک و تا نینداختن» کنایه از چیست؟

کنایه از «خون‌سردی را حفظ کردن»، «عادی رفتار کردن»

۶۵۹- معنی جمله‌ی زیر را بنویسید.

«حَقِّش را کف دستش گذاشتم.»

او را تنبیه کردم.

۶۶۰- «مجلس آرای بلامعارض شدن» یعنی چه؟

سخن ران بدون رقیب شدن (متکلم وحده شدن)

۶۶۱- عبارت زیر را به فارسی روان بنویسید.

«در صرف کردن صیغه‌ی «بلعث» اهتمام تامی داشتند.

در خوردن غذا سعی و تلاش زیادی می‌کردند (پرخوری کردن)

۶۶۲- منظور از «دست به دامان شدن» چیست؟

یعنی کمک و یاری طلبیدن از کسی.

۶۶۳- معنی عبارت زیر را بنویسید.

«نفهمید که مهار شتر را به کدام جانب می‌خواهم بکشم.»

متوجه نشد که مقصود و هدف من چیست و چه کاری می‌خواهم انجام دهم.

۶۶۴- جمله‌ی زیر را به فارسی روان بنویسید.

«ستاره‌ی ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت.»

امیدواری اندکی در وجود تاریک و ناامید من پدید آمد.

۶۶۵- عبارت «چند مرده حلاج بودن» را معنی کنید.

یعنی چقدر توانایی داشتن و از عهده‌ی کار برآمدن.

۶۶۶- عبارت زیر را معنی کنید.

« شرّ این غول بی‌شاخ و دم را از سر ما بکن»

ما را از این غول بی‌شاخ و دم (مصطفی) خلاص کن.

۶۶۷- عبارت‌های زیر را معنا کنید:

الف - جلو کسی در آمدن ب - سماق مکیدن پ - شکم را صابون زدن ت - چند مرده حلاج بودن

الف- خوب پذیرایی کردن (یا تلافی کردن) ب- انتظار بیهوده پ-به خود وعده‌ی واهی دادن

ت- توانایی و قدرت داشتن